

Årsredovisning 2023

vingaker.se

Vingåkers
kommun

Innehållsförteckning

1 Kommunstyrelsens ordförande	3
<i>Förvaltningsberättelse</i>	
2 Översikt över verksamhetens utveckling.....	4
3 Den kommunala koncernen	5
4 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	10
5 Händelser av väsentlig betydelse.....	23
6 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	25
7 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	31
8 Balanskravsresultat.....	56
9 Väsentliga personalförhållanden.....	58
10 Förväntad utveckling.....	63
<i>Räkenskap och tabeller</i>	
11 Resultaträkning.....	66
12 Balansräkning	67
13 Kassaflödesanalys.....	68
14 Nothänvisningar	69
15 Drift- och investeringsredovisning.....	86
16 Ord och begrepp.....	94
17 Revisionsberättelse	95

1 Kommunstyrelsens ordförande

Genom den här årsredovisningen lämnar vi i Alliansen i Vingåkersbygden vårt första budgetår bakom oss. Det har varit en händelserik period med både glädjeämnen och svåra tider. På den positiva sidan känns det naturligt att nämna att meritvärdena för årskurs 9 fortsätter att öka. Det är en fantastisk prestation av elever, lärare och många andra! Vi har också stärkt upp Slottsskolan 7-9 med 1 miljon per år under en tre års period, detta för att möta upp behovet av extra resurser för att tillgodose elevernas behov av trygghet och studiero.

Socialförvaltningens budget motsvarar ca 40 procent av kommunens totalbudget. Här är resultaten goda, 95 procent är alltid eller oftast nöjda med bemötande av personal. 85 procent är mycket nöjda eller ganska nöjda med hemtjänsten. 91 procent av anhöriga tycker att samarbetet med hemtjänsten fungerar mycket bra eller ganska bra. Dessa resultat är vi stolta över, dessa siffror är ett bevis på fantastiska medarbetare.

Vi har under 2023 bytt vd för AB Vingåkershem och Vingåkers Kommunfastigheter AB. Vi har också stärkt upp vår kanslienhet med juristkompetens.

Jag känner stor respekt och tacksamhet för alla våra medarbetare som jobbat hårt under året. Under våren togs beslut om de nya strategiska målen för mandatperioden 2023-2026. Ekonomin har också satt oss på prov, Inflation, höga räntor och rusande pensionskostnader har ytterligare tärt på ekonomin. Inte minst de två stora nämnderna har fått jobba mycket med att se till att varje krona används rätt.

Oron i omvärlden kan vi inte påverka, men vi kan till stor del påverka vår närmiljö.

Vi behöver bygga ett så starkt Vingåker som möjligt, ha färdiga planer och beredskap för att möta de förändringar vi kommer ställas inför.

En av våra prioriteringar är att vi från kommunen gör det vi kan för att vårt näringsliv ska kunna växa och utvecklas. Vi behöver också organisera kommunen internt så att vi har enkla och raka beslutsvägar i det dagliga arbetet, så att vårt fokus kan ligga på den långsiktiga utvecklingen av bygden. Det kommer vi satsa mycket på under resterande mandatperiod.

Charlotte Prennfors (M)
för Alliansen i Vingåkersbygden

2 Översikt över verksamhetens utveckling

Koncernens ekonomi (tkr)	2023	2022	2021	2020	2019
<i>(Vingåkers kommun, AB Vingåkershem, Vingåkers Kommunfastigheter AB och Vingåker Vatten och Avfall AB)</i>					
Årets resultat	-28 834	25 492	15 920	-11 166	-10 560
Verksamhetens nettokostnader	695 355	620 600	602 509	612 150	584 727
Tillgångar	1 280 116	1 252 777	1 209 378	1 150 475	1 116 754
Eget kapital	187 699	215 220	193 969	167 240	146 278
Skulder och avsättningar	1 092 417	1 037 558	1 015 408	983 235	970 476
Soliditet (andel tillgångar finansierade med eget kapital)	15	17	16	15	13
Skuldsättningsgrad (skuldernas storlek i förhållande till tillgångarna)	78	77	79	81	83
Kommunens ekonomi (belopp i tkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Befolkning (antal invånare 31 december)	8 856	8 981	9 063	9 144	9 111
Kommunalskatt (krona per intjänad hundralapp)	22,67	22,67	22,67	22,67	22,67
Personal (antal tillsvidareanställda 31 december)	744	727	727	725	719
Resultat					
Årets resultat	-24 744	25 451	24 675	12 850	-11 852
Årets balanskravsresultat (före avsättning till RUR och eventuell öronmärkning)	-26 665	24 724	23 986	12 690	307
Budgetavvikelse					
Nämnder och styrelser	-21 111	-11 942	-6 721	-11 769	-19 112
Driftbudget totalt	-7 350	23 725	18 475	12 850	-19 610
Personalkostnader (lönekostnader och personalomkostnadspålägg)	425 913	409 232	385 097	381 498	371 740
Verksamhetens nettokostnader	709 359	634 871	614 905	597 937	591 630
Skatter och generella statsbidrag	682 713	658 834	637 058	610 039	578 725
Verksamhetens nettokostnader i % av skatter och statsbidrag	104	96	97	98	102
Investeringar					
Brutto	17 305	38 023	19 812	10 926	18 962
Netto	17 305	38 023	19 812	10 861	18 962
Tillgångar	361 702	366 186	358 831	325 937	329 555
Eget kapital	156 563	181 337	160 886	139 711	126 861
Skulder och avsättningar	205 139	184 850	197 945	186 227	202 694
Soliditet % (andel tillgångar finansierade med eget kapital)	43	50	45	43	38
Skuldsättningsgrad % (skuldernas storlek i förhållande till tillgångarna)	35	35	41	43	49

Liksom tidigare år ökade koncernens tillgångar till följd av de senaste årens större investeringar i bolagen. Investeringarna medförde även att koncernens skulder ökade, eftersom merparten av investeringarna finansierades med nya lån. Koncernens resultat uppgick till -28,8 mkr. Koncernens eget kapital minskade i och med det negativa resultatet. Koncernens nyckeltal för skuldsättning och soliditet försämrades något jämfört med tidigare år. Det berodde bland annat på att resultatet var negativt och att fler investeringar finansierades med lån.

Befolkningen i kommunen minskade med 125 personer under året. Sedan 2019 har befolkningen totalt minskat med 255 personer. Det är

en utveckling i motsats till det politiska målet om att nå en befolkningsnivå på 10 000 personer till 2032.

Verksamheternas nettokostnader ökade med 11,7 procent jämfört med året innan. Löneökningar och stora prisökningar på de flesta områden förklarar utfallet. Samtidigt ökade kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag endast med 3,6 procent jämfört med 2022. Kommunens personalkostnader ökade med 4,1 procent, vilket till största delen berodde på årliga löneökningar.

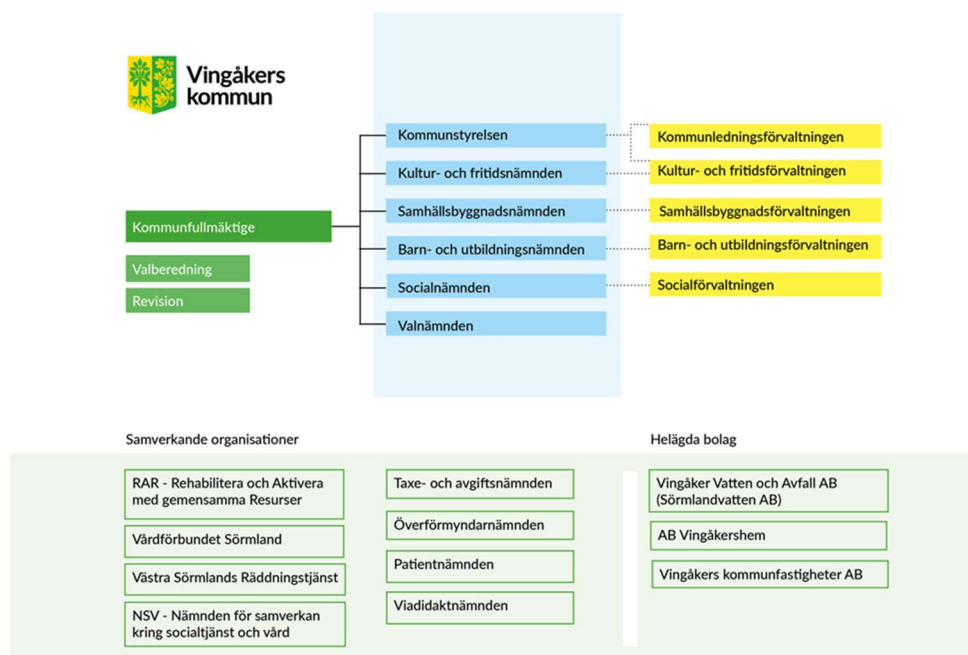
Mer information om ekonomiska nyckeltal finns att läsa i avsnittet *God ekonomiskushållning och ekonomisk ställning*.

3 Den kommunala koncernen

Den samlade kommunala verksamheten bedrivs i kommunens nämnds- och förvaltningsorganisation och tre kommunala bolag; AB Vingåkershem, Vingåkers Kommunfastigheter AB och Vingåker Vatten AB. Samverkan med Katrineholms kommun sker genom kommunalförbundet Västra Sörmlands Räddnings-

tjänst (VSR) och Viadidakt som är en gemensam nämnd för arbetsmarknad och vuxnas lärande.

Kommunen anlitar privata utförare främst för förskole- och skolverksamhet samt för placeringar inom socialnämndens verksamhetsområde.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Nämnder	Verksamhet	Privata utförare (köp över 1,0 mkr)
Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning samt för kommunens arbetsgivarpolitik. Kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter	
Barn- och utbildningsnämnden	Barn- och utbildningsnämnden ska fullgöra kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdom samt inom förskoleverksamhet och fritidsverksamhet, enligt skollagen och skolförordningen. Nämnden ansvarar också för grund- och gymnasiesärskolan samt den kommunala kulturskolan.	Föräldrakooperativet Trollkojan Ekonomisk förening, Österåkersbygdens friskoleförening, Kunskapsskolan i Sverige AB, Lärande Sverige AB
Samhällsbyggnadsnämnden	Samhällsbyggnadsnämnden sköter kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskydd och byggnadsverksamhet samt den prövning och tillsyn som kommunen ansvarar för enligt bland annat plan- och bygglagen, miljöbalken, livsmedelslagstiftningen och tobakslagen. Nämnden ansvarar för kommunens övergripande arbete med miljö- vårds- och naturvårdsfrågor, klimatfrågor samt för kommunens energi- och klimatrådgivning. Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för förvaltning och utveckling av kommunens fastighets- och markbestånd inklusive skogar och vattenområden. Nämnden ansvarar för projektering, anläggning samt drift och underhåll av gator, vägar, torg och parkmark mm. Nämnden har ansvar för kommunens måltidsverksamhet, verksamhetsvaktmästeri, transporter och tjänstebilar. Därutöver även ansvar för bland annat landsbygdsutveckling.	
Kultur- och fritidsnämnden	Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för den kommunala kultur- och fritidsverksamheten genom ett nära samarbete med de föreningar och organisationer som verkar i kommunen. En av nämndens viktigaste uppgifter är att främja en aktiv landsbygd med ett rikt kultur- och fritidsliv.	
Socialnämnden	Socialnämnden ska fullgöra kommunens uppgifter inom socialtjänsten. Nämnden leder också den kommunala hälso- och sjukvården och omsorgen. I socialnämndens uppgifter ingår även färdtjänst och riksfärdtjänst enligt särskilda lagar, kommunens uppgifter enligt alkohollagen (förutom de delar som gäller folköl) och kommunens uppgifter enligt skuldsaneringslagen.	Humana Assistans AB, ENKV Assistans AB, Nanolfsvillan AB, Tjust Behandlingsfamiljer AB, Stiftelsen Sanna Edsberg, Uppdraget HVB i Nyköping AB, Vårdförbundet Sörmland, Statens Institutionsstyrelse.

Händelser under året

Under året har en ny vd anställts för AB Vingåkershem och Vingåkers Kommunfastigheter AB. Kommunen har fortsatt arbetet med utred-

ning av framtida organisation av arbetsmarknads- och vuxenutbildningsfrågorna eftersom Katrineholms kommun sagt upp samverkansavtalet för den gemensamma nämnden Via-

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

didakt. Avtalet med Katrineholm löper ut vid årsskiftet 2024/2025. För att påbörja arbetet med att planera och organisera dessa frågor har ett nytt utskott under kommunstyrelsen inrättats; utskottet för vuxenutbildning och arbetsmarknad (UVA). Under året har förändringar i kommunstyrelsens och samhällsbyggnadsnämndens reglementen genomförts i och med att det som tidigare varit område samhälls-

byggnad under kommunstyrelsen beslutats överföras till samhällsbyggnadsnämndens ansvarsområde. Budget har omfördelats för drift och investeringar (kf§59, 230417. I december förvärvade det allmännyttiga bostadsbolaget AB Vingåkershem ett dotterbolag, P&K Estate AB, med en fastighet (Klockargården 1:3) i Österåker. Detta bolag kommer att fusioneras upp i moderbolaget under våren 2024.

Bolag	Verksamhet	Ägarförhållande
AB Vingåkershem	Bolaget är ett allmännyttigt bostadsföretag med uppdrag att inom Vingåkers kommun köpa, äga, bebygga, förvalta, förädla och sälja fastigheter eller tomträtter med bostadslägenheter och tillhörande gemensamma faciliteter, inklusive lokaler om lokalerna utgör en mindre del av fastigheterna, används för kommunal verksamhet eller är kommersiella lokaler som tydligt hör ihop med den övriga verksamheten. Bolaget ansvarar också för köp av enskilda fastigheter som inte främst är avsedda för bostadsändamål.	Kommunen äger 100%
Vingåkers Kommunfastigheter AB	Bolaget är ett fastighetsföretag med uppdrag att inom Vingåkers kommun köpa, sälja, äga, bebygga och förvalta fastigheter eller tomträtter för kommunal verksamhet och industriändamål med tillhörande verksamhet. Bolaget ansvarar också för att utveckla energiförsörjning inom sitt verksamhetsområde.	Kommunen äger 100%
Vingåker Vatten och Avfall AB	Bolagets uppdrag är att äga Vingåkers kommuns vatten- och avloppsanläggningar och avfallsanläggningar. Verksamheten ska bedrivas för ägaren.	Kommunen äger 100%
Sörmland Vatten och Avfall AB	Bolagets uppgift är att, för de kommuner eller kommunala företag som äger bolaget, ansvara för vatten- och avfallsverksamhet enligt lagar och myndighetskrav. Bolaget ansvarar för produktion och distribution av renvatten, avledning och rening av avloppsvatten, åtaganden avseende hushållsavfall och annat avfall, drift och underhåll av ägarnas fastigheter och anläggningar för va och avfall, administration och ekonomi, marknadsföring och kundtjänst samt fakturerings- och kravärenden. Bolaget ska tillhandahålla ägarna kvalificerad kompetens inom va- och avfallshantering samt på begäran medverka vid kommunens fysiska planering inom va och avfall.	1/3 Vingåker Vatten och Avfall AB, 1/3 av Flen Vatten och Avfall AB, 1/3 Katrineholm Vatten och Avfall AB

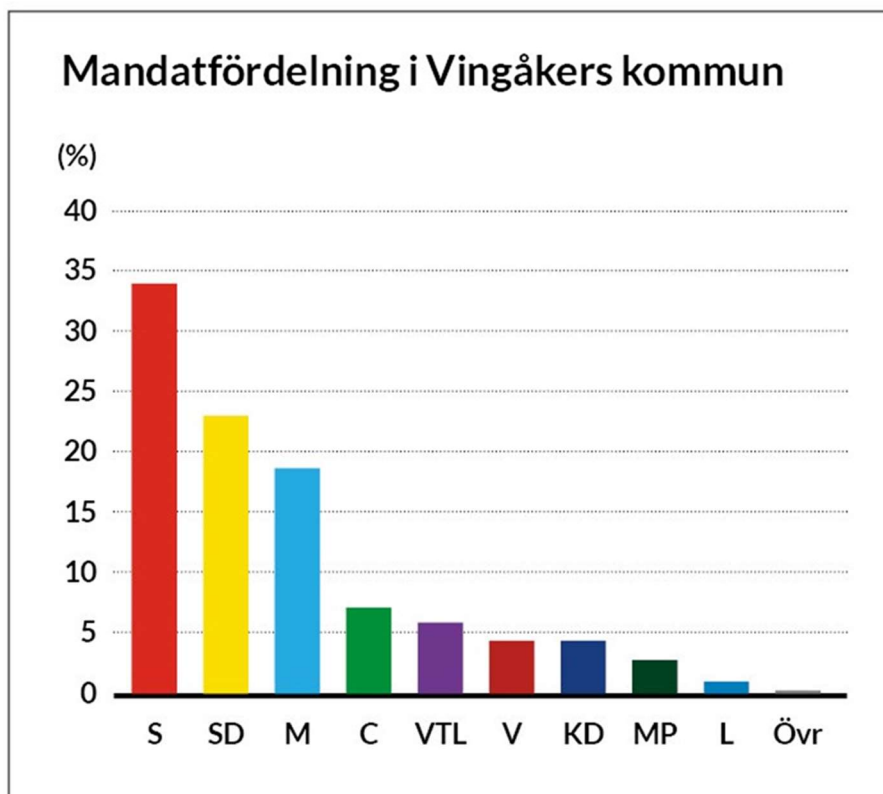
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Kommunalförbund	Verksamhet	Ägarförhållande
Kommunalförbundet Västra Sörmlands Räddningstjänst	Direktionen är kommunalförbundets beslutande, förvaltande och verkställande organ. Direktionens uppgift är att vara förbundsmedlemmarnas räddningsnämnd och ansvara för de uppgifter inom räddningstjänsten som enligt lag ska fullgöras av den kommunala nämnden inom räddningstjänsten. Direktionen ansvarar även för de uppgifter som kommunen har enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor.	Andelar 2023: Vingåker 20,62% och Katrineholm 79,38%
Gemensamma nämnder	Verksamhet	Ägarförhållande
Viadidaktnämnden	Katrineholms och Vingåkers kommuner har en gemensam nämnd för arbetsmarknad och vuxnas lärande. Den gemensamma nämnden har ansvar för kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå, särskild utbildning för vuxna, utbildning i svenska för invandrare, utbildning i samhällsorientering för invandrare, lokala lärcentra (lokaler med kommunikationsmöjligheter), yrkeshögskole-, högskole- och universitetsutbildningar, validering samt utvecklingsinsatser för personer som står utanför arbetsmarknad och utbildning. Katrineholm är värdkommun och den gemensamma nämnden ingår i Katrineholms kommuns organisation.	Andelar 2023: Vingåker 20,62% och Katrineholm 79,38%. Avtalet är uppsagt av Katrineholms kommun och upphör 241231.
Övriga organisationer med kommunalt ägarintresse		
Överförmyndarnämnden	Tillsammans med Flens och Gnesta kommuner. Flen är värdkommun	
Vårdförbundet Sörmland	Tillsammans med Flens, Eskilstuna, Katrineholms och Strängnäs kommuner.	
Övriga	Kommunen är medlem i Kommuninvest Ekonomisk Förening, Finsam Sörmland (före detta RAR) samt har andelar i Kommentusgruppen AB och Inera AB.	

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Mandatfördelningen i kommunen ser sedan valet i september 2022 ut enligt diagrammet nedan. Efter valet 2022 består den politiska

ledningen av moderaterna, centern och kristdemokraterna.

4 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) skriver i *Ekonomirapporten* från december att kommunsektorn visar negativa resultat både 2023 och 2024. Det beror i huvudsak på kraftigt höjda pensionskostnader och prisökningar som i kombination med höga räntor ger tuffa ekonomiska förutsättningar. Många kommuner vittnar om att de kärva förutsättningarna medför negativa resultat även 2024. Svensk ekonomi drabbas hårt av den pågående inflationsbekämpningen. Vidare skriver SKR att Riksbankens åtstramningar i större utsträckning väntas leta sig till sysselsättningen och medföra att ökningstakten i lönesumman minskar under resten av året och under 2024. Det bidrar till att tillväxten av skattunderlaget minskar under denna period. I kombination med en envist hög inflation ger det i reala termer en minskning av skattunderlaget. Kommunsektorn behöver nu både hantera ett ekonomiskt tufft läge samtidigt som utmaningen med att hitta arbetskraft med rätt kompetens är svår på många håll och ökar väsentligt kommande år. Kommuner och regioner vidtar olika åtgärder som anpassas utifrån de lokala förutsättningarna, behoven och utmaningarna. Bland annat handlar det om att effektivisera och bromsa de ökade behoven av välfärd med hjälp av förebyggande arbete. Det krävs också nya arbets sätt, exempelvis genom att nyttja digital teknik, stärka arbetsmiljön och skapa förutsättningar för fler att arbeta längre och heltid. I och med att de långsiktiga behoven av välfärd växer när antalet invånare över 80 år blir allt fler kommer problemen med att hitta arbetskraft öka. Samtidigt som det på vissa håll varslas om uppsägning till följd av den ekonomiska situationen.

I *Ekonomirapporten* beskriver SKR att, trots de tillskott som regeringen föreslår i budgetpropositionen, faller resultaten i kommuner och regioner 2023 för att sedan försämrats ytterligare till 2024. Det genomförs åtgärder i de flesta kommuner och regioner för att minska underskotten på kort sikt och anpassa verksamheten för en långsiktigt uthållig ekonomi. På flera håll är dock underskotten så stora att de inte är möjliga att hantera på kort sikt. De allra flesta arbetar med effektiviseringar och

besparingar och vi kommer även att se skattehöjningar i några kommuner och regioner. När och hur mycket inflationen dämpas är avgörande för den ekonomiska utvecklingen och möjligheten att nå balans igen framöver. SKR bedömer att resultaten börjar återhämta sig efter 2024, men för regionerna räknar SKR med ett sammantaget underskott även 2025. De långsiktiga ekonomiska utmaningarna ser olika ut beroende på kommunens eller regionens underliggande ekonomiska styrka, struktur, investeringsbehov, skuldsättning och framtida befolkningsförändring.

Utmaningarna är många och stora. Förutom brist på både ekonomiska resurser och personal har ett antal kommuner de senaste åren drabbats och fler kommer att drabbas av klimatförändringarna. De tvingas därmed hantera effekter av bland annat översvämningar, skred, värme och bränder. Investeringar för att hantera kommande klimatanpassningar i kommunerna beräknas motsvara hundratals miljarder kronor. Kommunerna förväntas också göra allt större insatser för att förebygga och förhindra kriminalitet samt gängvåld. De ska tillsammans med regionerna skala upp krisberedskapen och det civila försvaret.

Den höga inflationen ger kraftigt ökade pensionskostnader och höga prisökningar i verksamheterna. Det reala skattunderlaget urholkas och minskar. SKR menar att ingen prognosmakare kunde förutse att inflationen skulle bli så hög och att den skulle vara så persistent. Det är en störning som fått extrema effekter i kommunsektorn. Det innebär att många kommuner och regioner inte kunnat förbereda sig på detta läge, utan förväntade sig en mer normal lågkonjunktur och ekonomisk politik. Många har ändå satt av medel i resultatutjämnings-reserver och även stärkt sin soliditet och likviditet.

Staten, regioner och kommuner måste alla tänka långsiktigt. SKR påtalar vikten av att kommuner och regioner måste analysera sina ekonomiska och andra förutsättningar med ett långsiktigt perspektiv: Hur ser soliditeten och likviditeten ut? Vilka investeringar behöver göras för att säkra utvecklingen och för att

klara klimatförändringens konsekvenser? Hur ser antalet invånare och befolkningssammansättningen kommande år ut och hur påverkar det efterfrågan på välfärdstjänster? Hur många medarbetare behövs för att klara välfärden med dagens sätt att arbeta och hur många krävs om vi ställer om vissa arbetssätt? Det är frågor som kommuner och regioner bör ställa sig. Överlag behöver leveransen av välfärdens olika tjänster ske på andra sätt än i dag, bland annat genom digital teknik och genom att medarbetarnas kompetens används på nya sätt.

Sammanfattningsvis konstaterar SKR att kommuner och regioner nu är inne i en fas där beslut måste fattas om hur de ska hantera en ansträngd ekonomi på kort och på lång sikt. Att väga av hur mycket verksamhet och kostnader det finns utrymme för på längre sikt är mycket svårt, men nödvändigt.

Det ekonomiska läget är rejält ansträngt för kommunens verksamheter. I ett redan tufft läge påverkades kommunens verksamheter och ekonomi av den lågkonjunktur och höga inflation som medfört kostnadsökningar på de flesta områden. De två största nämnderna kämpar fortfarande med underskott. Vid årets slut redovisar socialnämnden ett underskott jämfört med budget på drygt 14,2 mkr och barn- och utbildningsnämnden ett underskott på knappt 8,4 mkr. För socialnämndens del är det även under 2023 ett högt antal placeringar av barn- och unga som medfört underskott. För barn- och utbildningsnämndens del beror en stor del av underskottet på ökade kostnader för elevhandledare/assistenter då fler elever har behov av särskilt individuellt stöd för att klara skoldagen. Ytterligare en stor del förklaras av att det är fler elever med diagnosen intellektuell funktionsnedsättning än beräknat. Dessa barn har rätt till anpassad grundskola, vilket är dyrare än en "vanlig" grundskoleplats. För samhällsbyggnadsnämnden har prisökningarna inom främst mat- och måltidsverksamheten varit en utmaning. Kostnadsökningar på livsmedel har medfört stora anpassningar i meny och måltidsutbud. Sedan 2021 har kommunens kostnader för livsmedel ökat med 31 procent, motsvarande 2,1 mkr.

Under 2023 blev kommunens intäkter från skatter och generella statsbidrag nästan 23 mkr högre än beräknat. Merparten berodde på

bättre utfall för både den preliminära slutavräkningen av skatteintäkter för 2023 och den slutliga slutavräkningen av skatteintäkter för 2022. Det bättre utfallet berodde till stor del på en snabbare återhämtning efter pandemin än vad SKR tidigare hade prognostiserat, vilket fick genomslag i form av högre taxerade inkomster. Vidare fick kommunen ett par generella statsbidrag: bidraget *Små kommuner/särskilda utmaningar* på 3,3 mkr och bidraget *Tillfälligt stöd nyanlända* på 1,6 mkr. Bidragen var inte budgeterade och bidrog till överskottet.

Säkerhetsläget i världen är ansträngt och det märks inte minst inom it-området. I Sverige har antalet it-attacker ökat enormt de senaste två åren. Kommunens it-enhet har ansvaret för att upprätthålla en säker och funktionell drift av kommunens system. Under många år har balansen mellan säkerhet och funktion kunnat hanteras inom ordinarie budgetram mycket beroende på att attackytan mot kommunerna inte varit så stor, men i spåren av den enormt ökade digitaliseringen har kontaktytan inte bara ökat utan även blivit mer komplex. En nyligen gjord undersökning visar att 48 procent av Sveriges kommuner och regioner utsatts för it-attacker under ett år. De senaste attackerna mot Tieto Evry, Kalmar kommun samt Advania är då inte medräknade. Det är oerhört viktigt att kommunens samtliga verksamheter säkerställer att de har en kontinuitetsplan, det vill säga en plan b om it-systemen går ner. Erfarenheter från andra kommuner och deras underleverantörer visar tydligt på att det tar flera veckor innan man kommer upp i normal drift igen. Verksamheterna måste helt enkelt vara beredda på att kunna klara sig i flera veckor utan it-stöd vid en attack som läget är nu. It-enheten omvärldsbevakar konstant läget och håller sig uppdaterade på situationen runt de attacker som sker runt oss hela tiden, för att kunna lära av andras misstag och så vidare.

De ekonomiska utmaningarna framöver är allvarliga. År 2024 kommer kostnadsökningarna som det nya pensionsavtalet och inflationen medför att fortsätta att sätta hård press på kommunens ekonomi. Mer fokus på likviditetsplanering kommer att krävas inom hela kommunkoncernen. Vidare är det fortfarande

osäkert vad 2024 års lönerrevision landar på. Den förväntas inte bli klar förrän efter sommaren men löneökningar på över 4 procent förutspås.

Kommunledningsförvaltningen följer samhällsutvecklingen i ovan nämnda frågor och vidtar där det är möjligt de åtgärder som olika scenarion föranleder.

4.1 Investeringar

Kommunkoncernen har de senaste åren genomfört flera större investeringar. Under 2023 blev den nya skolbyggnaden i Marmorbyn klar och den nya förskolan Sagolunden. Därutöver har Vingåkersbygden de senaste åren även fått en ny högstadieskola inklusive kulturskola, en ny fritidsgård och en ny återvinningscentral. Därtill har stabilisering av Vingåkersån genomförts. Kommunkoncernens investeringsbehov är stort även framöver, samtidigt som utrymmet att ta nya lån är begränsat. Merparten av investeringarna genomförs av Vingåkers Kommunfastigheter AB. Kommunfullmäktige har även beslutat om att bygga en ny förskola i norra centralorten. När det gäller förskolan i norra centralorten pågår arbete med detaljplan och lokalisering. Kommunfullmäktige tog 2022 ett inriktningsbeslut om byggandet av ett sportcentrum med badhus. Det beslutet har under 2023 upphävts. Det befintliga badhuset ska genomgå åtgärder som gör att livslängden förlängs med cirka 10 år och samtidigt utreds förutsättningarna för en ny sporthall.

I Vingåker Vatten och Avfall AB pågår förberedelser för att förse Ättersta med VA-tjänster. Detta projekt beräknas vara färdigställt under första halvåret 2025. Vid Dammslunds vattenverk pågår arbete med att renovera processbängen samt att bygga ut reservkapaciteten via ett nytt dieselaggregat. Dessa projekt beräknas vara avslutade under 2024.

I det läge som råder med hög inflation och därtill höga räntor och priser behöver kommunkoncernen prioritera vilka investeringar som ska genomföras.

4.2 Befolkning

Under 2023 minskade folkmängden i Vingåkers kommun med 125 personer, från 8 981 till 8 856 invånare. Under året flyttade 459 personer till Vingåker och 584 personer från Vingåker. Det gav ett flyttningsunderskott på -125 personer. Invandringar (det vill säga in- och utflyttning från utlandet inklusive personer som får uppehållstillstånd) uppgick till 71 och utvandringar till 23 och gav ett invandringsöverskott på 48 personer. Under året var antalet födda 66 och antalet personer som avled 114 personer. Det gav ett födelseunderskott på -48 personer enligt Statistiska Centralbyrån (SCB).

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Befolkningen i Vingåkers kommun utifrån åldersgrupp per den 31 december visas i tabellen nedan.

Tabellen visar befolkningsutvecklingen i kommunen de senaste fem åren. Variation mellan årskullar och minskad dödlighet påverkar även befolkning. Sedan 2019 är det främst de äldre åldersgrupperna, de som är över 71 år som förändrats. Antalet personer i den äldre

gruppen har ökat från 1 602 personer år 2019 till 1 745 personer år 2023. De utgör 2023 19,7 procent av kommunens totala befolkning (17,6 procent 2019). För barnen, åldrarna 0-18 år uppgår de till 1 869 personer år 2023 och år 2019 var de 2 016 stycken. Under 2023 utgör barnen 21,1 procent av kommunens folkmängd (22,1 procent 2019). (Källa: SCB)

Befolkning	2023	2022	2021	2020	2019
0-6	640	661	671	702	694
7-9	317	316	330	302	308
10-12	303	301	302	312	296
13-15	291	284	314	335	363
16-18	318	350	355	372	355
19-24	509	522	518	550	550
25-30	513	544	590	606	595
31-40	934	913	890	851	821
41-50	917	956	1 003	1 022	1 036
51-55	562	585	577	590	603
56-60	642	631	630	619	616
61-65	601	597	611	605	591
66-70	564	622	616	644	681
71-75	620	637	655	698	703
76-80	588	553	521	466	441
80+	537	509	480	470	458
Total	8 856	8 981	9 063	9 144	9 111

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Senaste statistik från SCB visar anknytning till arbetsmarknaden för personer som flyttade till respektive från Vingåker under 2022. Arbetsmarknadsstatistik har ofta en eftersläpning och kan ge en bild av hur befolkningsförändringar ser ut.

Uppgifter för 2023 publiceras under våren 2024, varför tabellen nedan gäller 2022

(Källa: SCB, Registerbaserad aktivitetsstatistik (RAKS) 2022)

Flyttströmmar 2022 och anknytning till arbetsmarknad	Flyttade till kommunen	Flyttade från kommunen
Arbetslöshet	1	1
Arbetsmarknadspolitisk åtgärd	13	16
Studier	16	27
Sjukpension	11	17
Ålderspension	23	20
Vård av barn/anhörig	5	7
Sjukpenning, rehabiliteringsersättning	6	4
Ekonomiskt bistånd	10	39
Låg eller ingen löneinkomst	16	29
Övriga	17	19
Förvärvsarbetande	244	247
Ej 16-64 år	119	137
Totalt	481	563

Tabellen visar att av de totalt 481 personer som flyttade in till Vingåkers kommun var 244 förvärvsarbetande. I gruppen som flyttade ut var det 247 av de totalt 563 som förvärvsarbetade. Antalet personer med försörjning genom ekonomiskt bistånd som flyttade till kommunen var 10 medan motsvarande siffra för de

som flyttade ut var 39. Vilken anknytning till arbetsmarknaden personer har som flyttar in och ut, påverkar således kommunens skatteintäkter och även kommunens kostnader för ekonomiskt bistånd bland annat. Tabellen nedan visar inrikes in- och utflyttningar under 2022 utifrån ursprungsland.

Flyttströmmar 2022	Flyttade till kommunen	Flyttade från kommunen
Sverige	382	402
Norden utom Sverige	5	7
EU utom Norden	15	11
Europa utom EU och Norden	10	11
Afrika	21	71
Nordamerika	2	1
Sydamerika	3	1
Asien	42	58
Oceanien	1	1
Totalt	481	563

4.2.1 Befolkningsstruktur

Åren framöver väntas det bli fler barn och elever i takt med ökat bostadsbyggande och fler äldre. Antalet invånare över 80 år väntas öka med 50 procent de kommande tio åren. Samtidigt väntas antalet personer i arbetsför ålder, 19-64 år, att minska. Det medför att färre personer ska försörja fler. Samtidigt har kommunen en hög arbetslöshet. Ökat bostadsbyggande medför inflyttning, kanske främst av barnfamiljer. Det ställer krav på verksamhet och ekonomi och att kommunen och de kommunala bolagen har framförhållning för att kunna planera och samordna resurserna på ett effektivt sätt. Det är en utmaning i det ansträngda ekonomiska läge kommunen befinner sig i. I takt med att de äldre årskullarna går ur tiden och att personer i de yngre årskullarna inte är lika många krävs ett gediget arbete för att öka befolkningen i enlighet med målet om att bli 10 000 personer till år 2032.

4.3 Arbetsmarknad

Vid slutet av 2023 saknade 334 personer i åldern 16–64 år arbete. Det var 8,2 procent av den registrerade arbetskraften i kommunen, att jämföra med rikets 6,7 procent. År 2022 var arbetslösheten i kommunen 8,1 procent, vilket innebär att arbetslösheten ökade marginellt med 0,1 procentenheter under 2023. Arbetsförmedlingens prognos för 2024 och 2025 som presenterades i december 2023 pekade ut fyra målgrupper som riskerar hamna i långtidsarbetslöshet (över 12 månader som arbetslös); individer som är födda i ett utomeuropeiskt land, individer med låg utbildningsnivå, individer med konstaterade funktionsnedsättning samt äldre personer på arbetsmarknaden (55-64 år). Av dessa riskgrupper sticker de lågutbildade ut i Vingåkers kommun om man jämför med rikssnittet. Denna grupp som har som högst förgymnasiala studier och är inskrivna på Arbetsförmedlingen är ca 52 procent av totalen (175 personer). I riket är denna siffra ca 34 procent. Av ungdomarna i åldern 18–24 år var 56 öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd i slutet av 2023. Det var en ökning sedan 2022 då motsvarande antal var 50 ungdomar. Försörjningsstödet har under 2023 fortsatt att minska vad gäller antalet hushåll. I

början av året hade Vingåkers kommun 181 hushåll med försörjningsstöd, och i december hade det antalet minskat till 166 stycken. Trots en kraftig ökning av prisbasbeloppet inför år 2023 har försörjningsstöd i Vingåker minskat med ca 2 miljoner kronor från förgående budgetår. Av de som uppbär försörjningsstöd i Vingåker är det en hög andel som är av utomeuropeiskt ursprung och som saknar utbildning från sina hemländer. Vingåkers kommun har samverkansmöten tillsammans med Arbetsförmedlingen varannan vecka, men de personer som är arbetslösa har fortsatt svårt att kunna få ett arbete. I den reviderade överenskommelsen med Arbetsförmedlingen inför år 2024 tydliggörs gruppen långtidsarbetslösa, och Arbetsförmedlingen har fått i uppdrag att kartlägga den gruppen för att hitta vägar till självförsörjning.

4.4 Mark och bostäder

Efterfrågan på tomter och bostäder har minskat och det är mycket osäkert hur länge lågkonjunkturen kommer hålla i sig. Det lilla samhället med relativt prisvärda bostäder kan samtidigt bli mer attraktiva i oroliga tider. För att nå 10 000 invånare 2032 är en förutsättning att kommunen arbetar aktivt med försäljning och färdigställande av nya detaljplaner med tomter i attraktiva lägen. Kommunen äger gott om mark så möjligheten att utveckla nya bostadsområden för ökad inflyttning till kommunen är stor. Idag har kommunen betydligt lägre bemanning än övriga kommuner i närområdet. Till 2023 fick nämnden utökade resurser för samhällsplanering vilket möjliggör framfart i både detaljplaner och översiktsplan. Permanenta resurser för mark och exploatering saknas dock helt och drivs i nuläget av projektmedel för ökat bostadsbyggande. 2026 beräknas dessa medel i stort sett vara förbrukade och då behöver resurser tillföras eller omfördelas för att klara uppdraget och få en långsiktighet i arbetet. I takt med att kommunen exploateras ökar även behoven av drift- och investeringsmedel för kommunal infrastruktur. Nya invånare innebär ökade skatteintäkter och statsbidrag, men många kostnader kan komma flera år före intäkterna. Genom tydliga exploate-

ringskalkyler i ett tidigt skede av planeringsprocessen, kan intäkterna matchas mot projektets kostnader. Förutom resurserna inom samhällsbyggnad innebär ökat bostadsbyggande ett ökat tryck på övriga nämnder och de kommunala bolagen. För att växa klokt och hållbart behöver samhällsbyggarprocesserna ske sammanhållande för hela koncernen och samverka med externa aktörer utvecklas ytterligare.

Landsbygdsutveckling och satsningen på utvecklingsarbete tillsammans med byarnas utvecklingsgrupper är en del i arbetet med att skapa en attraktiv bygd att verka och bo i. Projektet Smarta Vingåkersbygden är till stor del finansierat av bidrag från Tillväxtverket och kan komma att påverkas av statliga reformer. Satsningen gäller 2018-2027, men är bara beviljad till och med 2024. Under nästa år ska projektet utvärderas och en planering för fortsatt arbete i ordinarie verksamhet bör göras.

4.5 Vård och omsorg

Kommunens äldre befolkning blir allt fler. Antalet invånare som är i behov av insatser i form av hemtjänst eller andra insatser ökar. Ett stadigt inflöde av ärenden och ansökningar gör att arbetsuppgifterna för biståndshandläggarna ökar. Behovet av insatser för funktionshindrade har ökat kraftigt de senaste åren, främst i daglig verksamhet. Det gäller även 2023. Antalet personer med olika diagnoser ökar och arbetslivets ökade krav stänger ute allt fler. Ökningarna förväntas fortsätta. Kommunen står inför stora utmaningar när det gäller att bemanna verksamheterna i takt med att antalet kommuninvånare över 80 år ökar. Fram till 2034 förväntas behoven inom äldreomsorgen öka med 87 procent samtidigt som arbetskraften minskar. Ett ökat antal äldre betyder ett ökat behov av såväl särskilt boende som hemtjänst, färdtjänst, hemsjukvård, dagvård och korttidsvård. Bristen på vårdpersonal är inte enbart lokal och nationell, utan en utmaning i hela Europa.

4.6 Individ- och familjeomsorg

Socialtjänstens och därmed individ- och familjeomsorgens förutsättningar att bedriva ett gott arbete påverkas av ett allt hårdare och tuffare samhällsklimat, desinformationskampanjer, rädsla och misstroende. Detta har under året medfört utmaningar som behövt hanteras. Hot och hot om våld, försök till påverkan och övergrepp i rättsak har tagit sin in i verksamheten och periodvis har dessa "attacker" varit förlamande för verksamhetens medarbetare.

Utvecklingen av försörjningsstöd, missbruksvård och integration är starkt beroende av omvärlden, lagar och statliga myndigheters förhållningssätt och är därför mycket svår att förutspå. Jämfört med 2022 minskade utbetalningarna av ekonomiskt bistånd med knappt 2,2 mkr. Under året har flertalet hushåll med långvarigt beroende av försörjningsstöd avslutats. Det har resulterat i ett en ny målgrupp i behov av försörjningsstöd har uppfattats, en målgrupp med mycket komplex problematik av psykisk ohälsa och missbruk. Under året har familjer som haft långvarigt försörjningsstöd flyttat från kommunen. Oftast flyttar dessa familjer inom Sörmland.

Orosanmälningar för barn har i flera år stadigt ökat såväl nationellt som i Vingåker. Det kräver mer personalresurser och ökar kostnaderna för insatser.

4.7 Barnomsorg och utbildning

Antalet barn i förskolan ökade stadigt mellan 2015 och 2020. Under 2020–2023 var barnantalet relativt konstant, men nu syns en minskning. Elevantalet minskade något jämfört med förra läsåret. Flyktingar från Ukraina som flyttat var en bidragande orsak. Antalet elever som valt andra kommuner eller friskolor har tidigare ökat, men de senaste åren har antalet minskat. Antalet elever i gymnasiet har varit ganska konstant över tid, men är det här läsåret något lägre än förra läsåret. Kulturskolan ökade antalet kursplatser under hösten 2023. Antalet unika platser var vid årets slut 218 stycken.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Andelen legitimerade lärare har de senaste åren varit relativt konstant. Kommunen har svårt att rekrytera behörig personal i vissa ämnen och till vissa enheter. När det gäller förskolan har andelen legitimerade förskollärare ökat till 70 procent (56 procent föregående läsår). I förskolan är målet att ha 2 förskollärare per avdelning som ansvarar för den pedagogiska verksamheten, vilket motsvarade 50 förskollärare 2023. Av dessa var 35 utbildade förskollärare. I grundskolan är målet att samtliga lärare ska vara behöriga. Behörighetsgraden låg 2023 på 75 procent, om man med be-

hörighet menar lärarlegitimation och därmed en pedagogisk utbildning i minst ett ämne. Det förekom att legitimerade lärare undervisade i ämnen som de inte hade legitimation i. Både inom grundskolan och förskolan har kommunen personal som studerar för att bli behöriga samtidigt som de arbetar.

I februari 2022 togs beslut i kommunfullmäktige att bygga en ny förskola med sex avdelningar på norr för att kunna frigöra lokaler i Slottsskolan f-6 som idag nyttjas till förskoleverksamhet. Idag är grundskolan trångbodd. Arbetet med detaljplan och lokalisering pågår.

4.8 Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Risk	Orsak	Påverkan	Hantering
Omvärldsrisker			
Ökad försörjningskvot	Åldrande befolkning och minskad andel förvärvsarbetande.	Ökat tryck på omsorgsverksamheten.	Nya arbetssätt. Användning av ny teknik. Ökad samverkan.
Stor sjukfrånvaro	Epidemi-/pandemiutbrott.	Personalbrist.	Plan för hantering av epidemi/pandemi.
Långvarigt bortfall av el, värme, vatten eller telefoni.	Tekniska fel, naturkatastrof.	Trygghetslarm slås ut. Tillagning av mat. IT-system slås ut, uppvärmning slås ut.	Tillgång till reservkraft, kontinuitetshanteringsplaner.
Cyberattacker	Tekniska fel, intrång, sabotage.	IT-system och/eller webbsidor slås ut. Trygghetslarm slås ut.	Uppgraderingar, penetrationstester, kontinuitetsplaner.
Verksamhetsrisker			
Personalbrist	Hög personalomsättning. Svårt att rekrytera. Sjukskrivningar.	Försämrat verksamhetsresultat. Försämrad kvalitet på verksamheten. Hög arbetsbelastning för befintlig personal.	Arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare. Arbetsmiljöarbete.
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal.	Sämlre kvalitet på kommunens verksamheter.	Kommungemensamt rekryteringsarbete.
Lokalbrist	Byggnation av verksamhetslokaler har inte skett i samma takt som barn- och elevökningen.	Trygghetskänslan kan komma att bli sämlre du möjlighet till lugn och ro minskar. Möjligen lägre måluppfyllelse då pedagogisk verksamhet kräver visst utrymme. Försämrad arbetsmiljö.	Samverkan kring lokalförsörjningsfrågor.
Finansiella risker			
Finansieringsrisk	Upplåning kan inte anskaffas eller till hög kostnad.	Hög kostnad för upplåning.	Reglering av räntebindningstid. Sprida förfallodagar.
Ränterisk	Kostnaden för räntebärande skulder ändras i en ofördelaktig riktning vid en förändring av marknadsräntan.	Högre räntekostnader.	Reglera strukturen på ränteförändringstillfällen. Använda fast/rörlig ränta.

4.8.1 Kommentarer

Nedan kommenteras riskerna i tabellen ovan lite mer.

4.8.1.1 Omvärldsrisker

Medellivslängden i Sverige blir allt högre och andelen förvärvsarbetande minskar. Det innebär att försörjningskvoten ökar, det vill säga att varje förvärvsarbetare måste försörja fler icke förvärvsarbetande. Det ställer krav på effektiviseringar för att kommunen ska kunna fortsätta hålla en hög standard på den kommunala

servicen. Störst påverkan har det på vård- och omsorgsverksamheten.

Arbetet med att stärka säkerheten mot cyberhot fortsätter enligt plan och it-enheten har genomfört stora uppgraderingar. Med anledning av de förmodade attackerna mot myndigheter och

kommuner påskyndas de sista stegen. En revision från PwC av informations säkerheten i kommunen innehöll bland annat ett så kallat penetrationstest. Resultatet kommer att vara vägledande för hur arbetet ska fortsätta med att stärka skyddet. El, värme, vatten och telefoni är samhällsviktiga funktioner och långvarigt bortfall ställer krav på kommunen. Bland annat kan trygghetslarm slås ut, vilket skapar otrygghet hos brukare och anhöriga. Tillagning av mat till äldreboende, hemtjänst, skolor och förskolor blir också ett problem, liksom uppvärmning av verksamheternas lokaler. Elbortfall kan medföra att viktiga it-system inte kan användas. Med användning av reservkraft kan de allvarligaste konsekvenserna av elbortfall reduceras. Under 2021 installerades ett nytt reservkraftaggregat vid Humlegården och Ekgården. Det möjliggör även att hemtjänstens elbilar kan laddas vid elavbrott. Arbeta pågår också för att kommunen ska kunna investera i ett mobilt reservkraftaggregat.

Ett epidemi- eller pandemiutbrott kan leda till personalbrist i hela den kommunala verksamheten. När ett utbrott når sin kulmen finns risk för en frånvaro bland personalen på upp till 50 procent. Kommunen har en nyckelroll i krishanteringssystemet. Vid en omfattande epidemi eller pandemi ställs särskilda krav på en samordnad kommunal krisledning. I slutet av 2021 och början av 2022 hade kommunen den högsta sjukfrånvaron på många år i samband med att covid-19-pandemin nådde rekordnivåer för antalet smittade, personer i karantän samt personer som var hemma för vård av barn. Omfördelning av personal mellan kommunens förvaltningar underlättade bemanningen i de mest sårbara verksamheterna. Vad avser krishanteringsförmåga ska det inom verksamhetsansvar och det geografiska ansvarsområdet finnas en god förmåga att vid allvarliga störningar leda den egna verksamheten, fatta beslut inom det egna verksamhets- eller ansvarsområdet, sprida snabb, korrekt och tillförlitlig information till allmänheten och media samt vid behov samordna med andra ansvariga aktörer och deras åtgärder. Under 2024 sker krigsplacering av all kommunens tillsvidareanställda personal.

4.8.1.2 Verksamhetsrisker

Gällande kompetensförsörjningen ser kommunen flera utmaningar på både lång och kort sikt. Kompetensbehovet inom vård och omsorg, socialtjänst och inom den pedagogiska verksamheten är stort. Befolkningen blir allt äldre samtidigt som andelen personer i arbetsför ålder minskar. Att locka personer med rätt kompetens till att arbeta i Vingåkers kommun kommer därför att vara en avgörande fråga framöver. Det är också viktigt att behålla befintlig personal. Det är av största vikt att fortsätta att arbeta för att kommunen ska uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Att hitta rätt och nödvändig kompetens samt resurser är också högt prioriterat bland de kommunala bolagens framtida utmaningar.

Verksamhetslokalerna har i takt med det ökade antalet barn och elever varit för trånga på några håll i kommunen och det har funnits brister som har behövt åtgärdas ur arbetsmiljö- och brandsäkerhetssynpunkt. Under 2023 har den nya skolbyggnaden i Marmorbyn och den nya förskolan Sagolunden färdigställts och verksamheten har flyttat in i moderna och ändamålsenliga lokaler. Därmed har personalens och barnens arbetsmiljö förbättrats. Kommunfullmäktige har också beslutat om en ny förskola i den norra delen av centralorten. Trånga lokaler kan medföra att trygghetskänslan och arbetsmiljön för både barn, elever och personal försämras, men också försämrade måluppfyllelse. En gemensam lokalförsörjningsplan finns och den uppdateras årligen i samband med budgetarbetet. För att kunna tillgodose behovet av verksamhetslokaler krävs samverkan kring lokalförsörjningsfrågor i alla delar av kommunen och fastighetsbolagen.

4.8.1.3 Finansiella risker

Det ökade ränteläget hade 2023 en markant påverkan på kommunkoncernen. Det är i de kommunala bolagen som lånen finns. För Vingåkers Kommunfastigheter AB blev räntekostnaderna så mycket som 14,6 procent högre än budget trots att bolaget inför 2023 budgeterade för ett ökat ränteläge. Den stora procentuella ökningen är en effekt av de senaste årens mycket låga räntor. Enligt prognoser kommer

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

räntekostnaderna att få en allt större påverkan kommande år. De kommande åren kommer således en större del av bolagens kostnader att bestå av räntekostnader på upptagna lån, vilket får konsekvenser i form av höjda taxor, avgifter och hyror som i sin tur påverkar medborgare, näringsliv och kommun.

Kommunkoncernens upplåningsbehov är stort framöver utifrån de investeringar som behöver göras. En hög upplåning medför hög ränterisk vid en eventuell räntehöjning. Ränterisker beror främst på löptids- och räntebindningsstrukturen. En stor andel lån med rörlig ränta medför en risk för ökade räntekostnader, men också en möjlighet till låga kostnader. Som konjunkturen ser ut i dagsläget, med en basränta från Riksbanken på 4,0 procent, behöver investeringar prioriteras och diskuteras gemensamt innan upplåning sker. Det sker vid de löpande ägarsamråden med de kommunala bolagen. Troligen kommer Riksbanken inte att genomföra fler räntehöjningar eftersom inflationen börjat vända tillbaka ner. Men en återgång till de låga räntenivåer som gällde under större delen av 2000-talet är inte trolig.

Liksom många andra kommuner har Vingåker

gått i borgen för de kommunägda bolagens lån. Även borgensåtaganden gentemot föreningar förekommer. Det innebär att kommuninvånarna har en förpliktelse gentemot långivarna, det vill säga banker och kreditinstitut. Ett borgensåtagande innebär alltid en viss risk, och den risken har ökat genom det höga ränteläget. Den risk som kan finnas är kopplad till kommunens borgen för föreningar. Kommunens finanspolicy ställer krav på kreditprövning innan kommunen ger en förnyad eller utökad borgen för en förening. En förenings begäran om kommunal borgen ska alltid innehålla föreningens senaste årsbokslut och en budget för kommande år, inklusive de åtgärder som föreningen behöver låna till och söker kommunal borgen för. Kommunen kräver även att de lån som föreningen tar ska ha en årlig amorteringsplan. En ekonomisk bedömning av föreningen görs innan fullmäktige beslutar i ärendet. För föreningar med lån kommer en större del av föreningens kostnader att gå till räntekostnader framöver.

Tabellen nedan visar de borgensförbindelser som kommunen hade vid utgången av 2023.

Borgensförbindelser, tkr	2023	2022	Förändring
AB Vingåkershem	157 588	165 092	-7 504
Vingåkers Kommunfastigheter AB	462 739	437 410	25 329
Vingåker Vatten och Avfall AB	153 700	160 700	-7 000
Vingåkers Tennisklubb	679	689	-10
Vingåkers Rytthälsförening	2 287	2 342	-55
Båsenberga Slalomklubb	1 751	2 309	-558
Hjälmarens Vattenförbund	3 000	3 000	0
Summa	781 744	771 542	10 202

Vid årets slut uppgick kommunens totala borgensförbindelser till 781,7 mkr. Summan avser använd borgen per den 31 december 2023. Jämfört med 2022 var det en ökning med 10,2 mkr. Vingåker hade 2023 ett borgensåtagande på 88 273 kronor per invånare (85 908 kronor 2022). Ökningen berodde både på ökat borgensåtagande och att kommunens befolkning minskade. Borgensåtagandet för de kom-

munala bolagen ökade med 10,8 mkr under 2023. Ökningen hängde till stor del samman med Vingåkers Kommunfastigheter ABs ökade upplåning i samband med byggnationerna av den nya förskolan Sagolunden och den nya skolbyggnaden i Marmorbyn. Upplåningen i AB Vingåkershem och Vingåker Vatten och Avfall AB sjönk, vilket främst berodde på amorteringar av befintliga lån. Beslutade inve-

steringar i bolagen medför viss ökad upplåning 2024.

Kommunfullmäktige har fastställt borgensramar för samtliga kommunala bolag. Nytt från och med besluten som fattades inför 2024 är att kommunfullmäktige beslutar om borgensramar och borgensavgifter för respektive kommunalt bolag som egna ärenden. Tidigare år har dessa beslut varit några av flera beslutspunkter i ärendet om kommunplan med budget för kommande år. Nytt är också att borgensavgiften inte är samma för alla bolag, utan varje bolag har en unik avgift som baseras på bolagets finansiella styrka. Vidare har borgensavgiften för den del som avser VA-verksamheten tagits bort. VA-verksamhet är inte konkurrensutsatt och omfattas inte av den lagstiftning som reglerar borgensavgifter. Från och med 2024 är det endast renhållningsverksamheten inom Vingåker Vatten och Avfall AB som ska betala en årlig borgensavgift till kommunen. Sedan 2021 går Vingåkers kommun också i borgen för kommunens andel av Hjälmarens Vattenförbunds upplåning i samband med investeringar i nya dammar vid Hyndevad. Totalt uppgår lånet till 30 mkr. Liknande borgensbeslut fattades av Arboga, Örebro, Eskilstuna och Katrineholms kommuner som också är medlemmar i vattenförbundet. Totalt uppgår Vingåkers borgensåtagande för Hjälmarens Vattenförbund till 3,0 mkr. Andelen av det totala borgensbeloppet motsvaras av kommunernas andelstal. Borgensåtaganden minskade i övrigt genom årliga amorteringar, vilket främst syns för Båsenberga Slalomklubb.

4.9 Pensionsförpliktelser

Kommunkoncernen har ett omfattande pensionsåtagande. Enbart kommunens totala pensionsförpliktelser uppgick vid årets slut till 263,7 mkr. Sedan 1998 redovisas pensionsförpliktelser enligt den så kallade blandmodellen där pensioner intjänade före 1998 inte skuldförs utan redovisas som en ansvarsförbindelse. Merparten av kommunens pensionsåtagande finns i ansvarsförbindelsen som vid årets slut

uppgick till 155,3 mkr. Kommunens kostnader för pensioner ökar i takt med att fler personer går i pension. För att begränsa pensionskostnadsutvecklingen i framtiden beslutade kommunfullmäktige 2018 att lösa in en del av kommunens ansvarsförbindelse. Totalt betalade kommunen in knappt 32 mkr som engångsbelopp i en så kallad smart utbetalning till Skandia. Smart utbetalning är ett sätt att som arbetsgivare försäkra de framtida pensionsutbetalningarna för intjänad pensionsrätt. Inlösenbeloppet avsåg hela ansvarsförbindelsen för dem av kommunens anställda som är födda 1954–1960. Effekten blev att ansvarsförbindelsen sjönk med samma belopp och att kommunens framtida kostnader för pensioner ökar långsammare än de hade gjort annars. Tabellen på nästa sida visar kommunens totala pensionsförpliktelser och den smarta utbetalningen redovisas som en pensionsförpliktelse tryggad i pensionsförsäkring. Aktualiseringsgraden i beräkningarna från Kommunsektorns Pension AB (KPA) är 99 procent. Den höga inflationen tillsammans med det nya pensionsavtalet AKAP-KR (avgiftsbestämd kollektivavtalad pension – kommun och region) medför att kommunens kostnader för pensioner ökar kraftigt kommande år. En hög inflation gör att prisbasbeloppet, som ligger till grund för pensionsprognoserna, stiger. Kommunens kostnader för pensioner ökade markant under 2023 och uppgick till 69,3 mkr. Det är en ökning med cirka 25 mkr jämfört med år 2022. Enligt den senaste pensionsprognosen beräknas kommunens kostnader för pensioner uppgå till 72,0 mkr 2024, en ytterligare ökning med 8 mkr jämfört med 2023. För 2025 förväntas pensionskostnaderna bli lägre och uppgå till 48,9 mkr. Det medför en hög belastning på kommunens ekonomi under 2023 och 2024. Det negativa resultatet som redovisades för 2023 hänvisades till synnerliga skäl i och med de tillfälligt höga kostnaderna för pensioner. Lågkonjunktur och hög inflation bidrog till kostnadsökningen. Det negativa resultatet undantas därmed från balanskravsreglerna.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Pensionsförpliktelse, tkr	2023	2022
Total pensionsförpliktelse i balansräkningen	175 872	168 599
<i>Varav avsättning inklusive särskild löneskatt</i>	<i>20 549</i>	<i>16 785</i>
<i>Varav ansvarsförbindelse inklusive särskild löneskatt</i>	<i>155 323</i>	<i>151 814</i>
Pensionsförpliktelse tryggad i pensionsförsäkring	87 809	74 489
Pensionsförpliktelse tryggad i pensionsstiftelse	0	0
Summa pensionsförpliktelse	263 681	243 088
Förvaltade pensionsmedel		
Totalt pensionsförsäkringskapital	67 831	50 914
Varav överskottsmedel	2 401	2 157
Totalt kapital, pensionsstiftelse	0	0
Finansiella placeringar	0	0
Summa förvaltade pensionsmedel	67 831	50 914
Finansiering		
Återlånade medel*	195 850	192 174
Konsolideringsgrad**, %	26	21
Aktualiseringsgrad***, %	99	99
<i>*Återlånade medel är skillnaden mellan pensionsförpliktelser och förvaltade pensionsmedel.</i>		
<i>**Konsolideringsgraden är andelen pensionsförpliktelser som täcks av medel i stiftelse, försäkring eller egna förvaldade pensionsmedel.</i>		
<i>***En hög aktualiseringsgrad innebär att skulden och prognosen för kommande utbetalningar i ansvarsförbindelsen är stabil och inte riskerar att ändras allt för mycket när nya personer går i pension. Aktualisering innebär att man har utrett anställningshistorik.</i>		

5 Händelser av väsentlig betydelse

- Vinnova har beviljat steg 3 i det projekt som numera heter *Ekosystem för ett åldersvänligt Vingåker*.
- Inom samarbetet med Skolverket - Samverkan för bästa skola - har år 5 av 6 genomförts. Under våren tillkom en insats för förvaltningsledningen som syftar till att stärka kompetensen kring analysarbetet.
- Ambitionsnivån och därmed kostnaderna har höjts i arbetet med att stärka säkerheten mot cyberhot.
- Etablering och övertagande pågår av de verksamheter som är ett ansvar för den gemensamma nämnden Viadidakt till och med 2024.
- Framtagande av en ny informationshanteeringsplan har påbörjats och är en del i arbetet som kommer att göras under 2024 för införandet av e-arkiv.
- Framtagande av en borgensmodell för borgensavgifter samt nya rutiner gällande borgen och investeringar för de kommunala bolagen har genomförts och nya beslut till respektive bolag togs av kommunfullmäktige i november.
- Revidering av kommunens Finanspolicy har genomförts. Förslaget går upp till kommunfullmäktige för beslut i början av 2024.
- Löneöversyn 2023 är avslutad, utfallet för Kommunals avtalsområde blev drygt 4,1 procent, för övriga avtalsområden 3,0 procent. Utfallet ligger inom beslutad inriktning från personalutskottet och inom beslutade budgetmedel för löneökningar för ordinarie personal.
- Kommunens ledarutvecklingsprogram har löpt på enligt plan, fyra ledarforum har genomförts varav ett internat, chefsfrukostar har erbjudits månatligen, ett antal utbildningar för chefer och skyddsombud har genomförts, bland annat arbetsmiljöutbildning och utbildning i lönesättning och arbetsrätt.
- Kompetensutvecklingsinsatsen "Ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt" har genomfört år 2 av 3.
- En ökning av meritvärde och gymnasiebehörighet för årskurs 9 för femte året i rad!
- Antalet nyanlända elever har minskat, vilket betyder att förberedelsegruppen på Slottsskolan 7-9 försvinner till nästa läsår.
- Till hösten 2023 togs den nya skolbyggnaden i Marmorbyn i bruk., samtidigt som den gamla revs. För närvarande pågår ut- och ombyggnad av fritidshemmet samt iordningsställande av skolgård. Planeras vara klart till påsk 2024.
- Borttagande av de sista restriktionerna gällande Covid-19 även i våra omsorgsverksamheter.
- Fortsatt är delar av verksamheten utsatt för omfattande hot vilket föranlett höga kostnader för bevakningsbolag och ohälsa hos personal.
- De nya reglerna om 11 timmars dygnsvila som visat sig vara kraftigt kostnadsdrivande, bland annat behövde hemtjänsten utökas med 14 tjänster.
- Kraftig ökning av behovet av hemtjänst jämfört med tidigare år.
- Ökad arbetslöshet och på grund av inflationen kraftigt höjd riksnorm gör att sänkningen av kostnaden för ekonomiskt bistånd stannade på 2,2 mkr.
- Det har varit ett utmanade år med många väderomslag. Det har ställt krav på vår tekniska enhet men även våra entreprenörer som jobbar med snöröjning och halkbekämpning. Positivt är att de åtgärder som gjordes efter översvämningen 2021 har gett effekt.
- Nya ställplatser i anslutning till åpromenaden stod färdiga och invigdes den 2 juli.
- Järnvägsparken har förnyats för att skapa ett välkomnande intryck för resenärer som kommer med tåg och buss. Parken har fått nya planteringar och träd samt specialtillverkade bänkar och fin vinterbelysning.
- Satsningen på kommunens skollokaler fortsätter vilket ger bättre förutsättningar för matlagning på plats. Restaurang och kök i Marmorbyns skola byggdes om under sommaren för att anpassas till det ökade elevunderlaget i och med ny skola. I slutet av året stod även den nya förskolan Sagolunden klar med nytt tillagningskök.

- Samverkan för att undersöka Vingåkersbadets fastighetsstatus och behov av åtgärder pågår.
- Kultur- och fritidsnämnden antog ny lokal biblioteksplan i juni.
- Under våren avvecklades folk- och skolbiblioteksfilialen i Högsjö.
- I maj invigdes Digibokbilen som erbjuder uppsökande verksamhet till förskolor och kransorter.
- Gårdsråd hålls på fritidsgården, där besökare i enlighet med barnkonventionen medverkar till planering av aktiviteter och där deras synpunkter tas tillvara för en inkluderande och trygg besöksmiljö.
- Ett ungdomsråd har startats på nytt, med förhoppning om möjligheter till ökad inkludering avseende barn och ungas syn på och tankar om, kommunens aktuella beslutsärende i samband med politiskt fattade beslut.
- Att besöka kommunens öppna fritidsgård är avgiftsfritt och runt 200 barn och ungdomar i snitt besöker fritidsgården under en normalöppen vecka måndag-lördag.
- Sommarutställningen Folklore Galore med temat folkdräkt var mycket uppskattad och välbesökt. Slottets permanenta utställningar har byggts om för att ge mer utrymme till Vingåkersdräkten.
- Statistik beslutades noggrant föras under hela verksamhetsåret, där besöksantalet för slottet tryggt uppvisar 10 000 sammanlagt.
- Sommarkampanjen och Ställplats Åpromenaden är båda fina exempel på riktigt bra samarbeten både internt inom kommunens organisation och i samarbetet med Vingåkers näringsliv.
- 628 unika aktiviteter har delats i kommunens evenemangskalender.
- Ett första dialogmöte med kommunens föreningar genomfördes i mars med medverkan av förvaltningschef för kultur- och fritid samt flera externa parter såsom RFSISU Sörmland och medverkan av elever vid Kulturskolan. Av 20 anmälda intressenter anslöt drygt 60 vid detta mycket uppskattade möte.
- Kommunfullmäktige beslutade i oktober att lämna ett ekonomiskt bidrag till Vingåker Vatten och Avfall AB på 4,6 mnkr. Bidraget motsvarar den taxehöjning för VA-avgifterna som bolaget föreslagit inför 2024. Detta innebär att va-taxorna för 2024 förblir oförändrade mot 2023.
- Kommunfullmäktige fattade i november beslut att borgensavgiften för Vingåker Vatten och Avfall enbart ska utgå för bolagets lån i renhållningsverksamheten. Detta innebär cirka 600 tkr lägre borgensavgifter beräknat på 2023 års lånevolymer.
- Avtal har tecknats med Finspång Tekniska Verk gällande va-tjänster till områdena Högsäter och Sunda. Investeringarna för att utföra tjänsterna är redan gjorda i Vingåker Vatten och Avfall i samband med ledningsarbetena från Lystersta vattentäktområde. Avtalets fasta avgifter börjar faktureras vid avtalets tecknande och de rörliga avgifterna när tjänsterna börjar levereras. Finspång har ännu inte satt spaden i backen för byggnation av områdesnätet men arbetet beräknas vara slutfört i mitten av 2024.
- Det utbrott av krig i Ukraina som inträffade 2022 och dess efterverkningar på energitillgång och övriga råvarutillgångar, har påverkat de kommunala fastighetsbolagen genom ökade priser på främst bygg och entreprenad samt uppvärmning och el, men även genom den allmänt ökade inflationen och då också de ökande räntorna.
- I kommunens satsning på barn och utbildning har man beslutat att ersätta delar av Marmorbyns skolas äldre byggnader med en ny modern byggnad för optimal skolverksamhet. Detta arbete startade under hösten 2022 och stod klart hösten 2023. Den nya byggnaden flyttades in i under hösten och den gamla byggnaden revs före årsskiftet. Kvar i projektet är utbyggnaden av den gröna byggnaden, utemiljö samt anpassning av kök och matsal. Projektet beräknas vara klart under våren 2024.
- Byggnationen av den nya förskolan Sagolunden, i kvarteret Gränden, startades under hösten 2022 och stod klar för inflyttning till årsskiftet 2023/2024, efter det kommer rivning av den gamla byggnaden ske samt iordningställande av mark och utemiljö. Den nya förskolan med sina 6 avdelningar, kommer ersätta de två förskolor som finns i området idag.

- På Åbrogården har arbete tillsammans med kommunen genomförts för att anpassa användningen av lokalerna för framtiden. Tyvärr har en stor vattenskada upptäckts i

grunden på Åbrogården, troligtvis efter de stora skyfallen och översvämningar tidigare år. Skadehantering pågår. Påverkade lokaler ligger främst på källarplan.

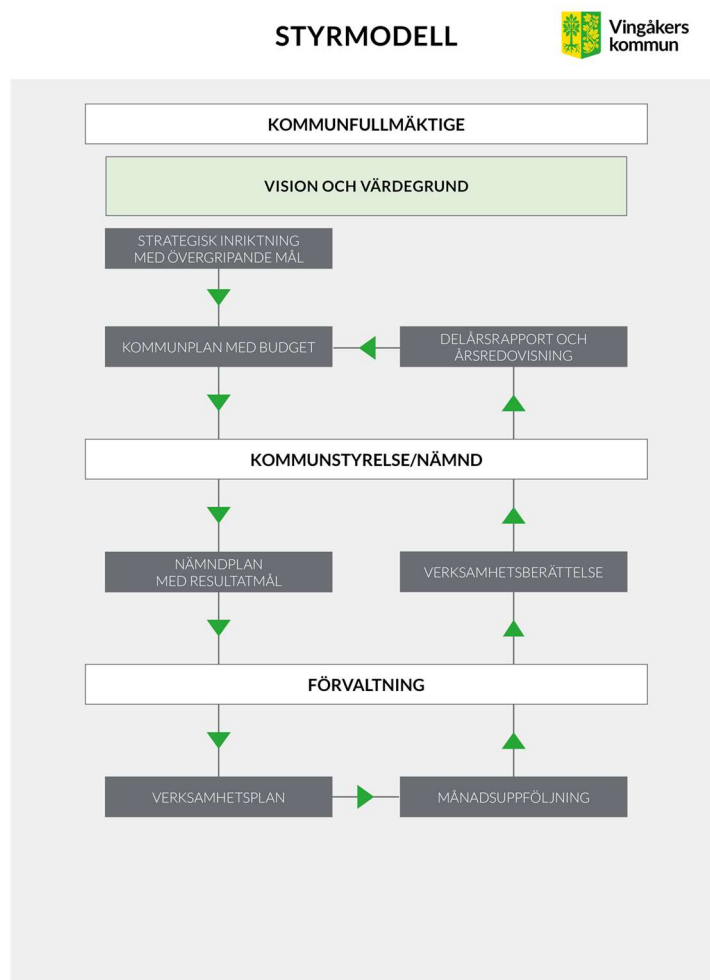
6 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

6.1 Kommunens styrmodell

Sedan 2015 har kommunen en av kommunfullmäktige beslutad styrmodell vilken tydliggör målstyrningsprocessen samt vilka roller och ansvarsområden de olika beslutsnivåerna har. Styrmodellen kan sammanfattas i nedanstående bild. Under 2023 beslutade kommun-

fullmäktige om en revidering av styrmodellen.

Till styrmodellen finns ett årshjul för arbetet med de årliga processerna kring framtagandet av kommunplan med budget och flerårsplan samt för arbetet med åiterrapportering och uppföljning

6.2 Vision

Det mest övergripande styrdokumentet i kommunen är den vision som kommunfullmäktige antog 19 oktober 2009. Visionen är ett strate-

giskt dokument som beskriver ett önskvärt framtida tillstånd för Vingåker.

VINGÅKERS KOMMUNS VISION

Tillsammans tar vi, medborgare, näringsliv och kommun, **ansvar** för vår hälsa och gemensamma livsmiljö.

Vi är **stolta** över att varje plats i kommunen bidrar med sin egen karaktär och historia.

Vi **uppmuntrar** nytänkare och berömmar framgång.

Vi vågar bry oss.

Medborgare, näringsliv och kommun är på **samma våglängd**.

Därför lyckas vi.

6.3 Värdegrund

Kommunens värdegrund fungerar som en kompass för hur arbetet ska utföras. Den är gemensam för alla verksamheter och bidrar till att stärka Vingåkers kommun. Värdegrunden är den naturliga utgångspunkten för de tjänster och den service vi erbjuder medborgarna. Värdegrunden består av följande ord:

Våga

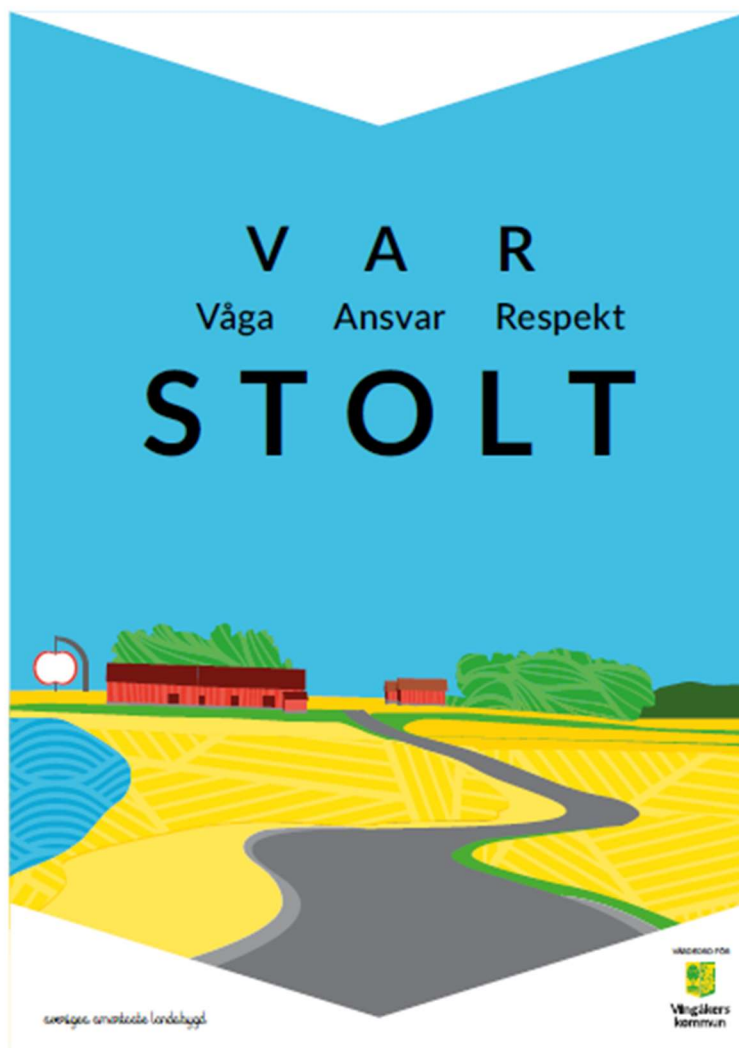
Ansvar

Respekt

STOLT

Som arbetsgivare ska Vingåkers kommun vara

ett föredöme och en attraktiv och jämställd arbetsplats, där medarbetarna känner arbetsglädje och stolthet samt har möjlighet att utvecklas i arbetet och som individer. Vår gemensamma värdegrund är det självklara rätt-snöret för oss alla, oavsett om vi är förtroendevalda eller medarbetare. Värdegrunden stärker kommunen som attraktiv arbetsgivare, både internt som externt. Den stärker varandra i det vardagliga arbetet, vilket bidrar till ännu bättre kundupplevelse, leverans och trivsel på jobbet. Värdegrunden ska genomsyra kommunens arbete och kan även vara en vägledning i vårt arbete för ökad framtidstro.

6.4 Ansvarsstruktur

Kommunfullmäktige, med de demokratiskt folkvalda politikerna, är det högsta beslutande och styrande organet i kommunen. Kommunfullmäktige fastställer kommunövergripande visioner, planer, mål och uppdrag för den kommunala koncernen. Fullmäktiges roll i styrningen är att besluta om en strategisk inriktning för mandatperioden med prioriterade områden och kommunövergripande mål. I samband med årliga beslut om budget för nästa år och flerårsplan för nästföljande två år, fastställer kommunfullmäktige mål för god ekonomisk hushållning samt ekonomiska krav och ramar för nämnderna. Fullmäktige tillsätter ledamöter i kommunstyrelse och nämnder och föreslår styrelseledamöter till de kommunala bolagen. Fullmäktiges roll i uppföljningen är att godkänna delårsrapporter och årsredovisning samt besluta om ansvarsfrihet för kommunstyrelse och nämnder inom kommunens nämndsorganisation.

Kommunstyrelsens uppgift är att leda, samordna och styra förvaltningen av kommunens angelägenheter. Kommunstyrelsen ansvarar för ekonomisk förvaltning, strategisk planering och ser till att nämnder, förvaltningar och kommunala bolag följer riktlinjer som bestämts av kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen har enligt kommunallagen uppsiktsplikt över nämnder, kommunalförbund och bolagens verksamheter. Kommunstyrelsen rapporterar till kommunfullmäktige.

Nämnder och styrelser har sina uppdrag från kommunfullmäktige. Nämnder och styrelser ska se till att verksamheten inom varje område bedrivs enligt lagar och föreskrifter för verksamheten och enligt de kungömda styrdokumenten. Nämndernas och kommunstyrelsens ansvar tydliggörs i reglementen.

De kommunala bolagen får sina uppdrag från kommunfullmäktige. Bolagens ansvar finns reglerat i ägardirektiv och bolagsordningar. Kommunfullmäktige kan därutöver besluta om specifika uppdrag till bolagen för ett enskilt år.

6.5 Centrala styrdokument

Inom Vingåkers kommun används olika styrdokument. De syftar generellt till att förtydliga den politiska viljan och säkra ett effektivt och säkert utförande. I november beslutade kommunstyrelsen om nya riktlinjer för framtagande av styrdokument. Syftet är att kommunens författningssamling ska bli enhetlig och mer tillgänglig för medborgare, medarbetare och förtroendevalda. Alla medarbetare som tar fram ett styrdokument som ska antas på politisk nivå, ska utgå från riktlinjen. I riktlinjen framgår vilka kategorier av styrdokument som finns i kommunen och vilken beslutsnivå som gäller för respektive styrdokument.

Nedan beskrivs några av de mest centrala dokumenten som används för styrning och uppföljning inom den kommunala koncernen.

Strategisk inriktning

Varje ny mandatperiod tar den styrande majoriteten i fullmäktige fram en strategisk inriktning som beskriver de politiska prioriteringar som gäller som den politiska inriktningen för mandatperioden. Efter valet 2022 består den politiska ledningen av moderaterna, centern och kristdemokraterna. I samband med beslut om kommunplan med budget för år 2023 och flerårsplan år 2024-2025 beslutades om två fokusområden för kommunen utveckling. Dessa är: *Vingåkersbygdens utveckling* och *Trygghet och hälsa för Vingåkersbygdens medborgare*. Under 2023 har den strategiska inriktningen beslutats av fullmäktige och den konkretiserar dessa fokusområden samt fastställer mål för mandatperioden. Kommunfullmäktiges beslut om övergripande mål är styrande för alla verksamheter.

Kommunplan med budget och flerårsplan

Varje år beslutar kommunfullmäktige om en kommunplan med budget för nästa år med tillhörande plan för de nästföljande två åren. Det finns ingen samlad koncernbudget.

Övriga kommun- och koncerngemensamma styrdokument

För att stärka effektivitet, samordning och ett gemensamt agerande inom kommunen och koncernen finns bland annat dessa styrdokument:

- Styrmodell för Vingåkers kommun
- Medarbetar-, chef- och ledarpolicy
- Inköspolicy
- Kommunikationspolicy
- It-policy
- Riktlinjer för intern kontroll
- Arvodesreglemente
- Investeringspolicy
- Arbetsgivarpolitiken i Vingåkers kommun

6.6 Budgetprocessen

I och med den nya mandatperioden 2023-2026 har kommunens budgetprocess justerats något. Istället för de dialogdagar som tidigare genomförts vid tre tillfällen under året har informationstillfällen gällande ekonomi och verksamhet inför budgetbesluten getts i samband med kommunstyrelsens ordinarie sammanträden. På kommunfullmäktiges sammanträde i november 2023 beslutades (§175 231127) att kommunplan med budget för 2024 och flerårsplan 2025-2026 ska ligga fast under perioden, se beslutspunkterna 5 och 6 nedan.

Beslutspunkt 5: Kommunfullmäktige beslutar att samtliga nämnder och kommunala bolag månadsvis ska följa budgetläget och upprätta prognos för året. Nämnder eller bolag som prognostiserar ett underskott ska upprätta en åtgärds- och tidsplan för budgetbalans samt rapportera till kommunstyrelsen inklusive redan vidtagna åtgärder. Senast i samband med delårsrapporten och årsprognosen för 2025 ska kommunen ha en ekonomi i balans vilket betyder att åtgärder och handlingsplaner för att nå detta ska prioriteras framför arbete med nya behov av äskanden.

Beslutspunkt 6: Kommunfullmäktige beslutar att den budget och flerårsplan som tas i november 2023 för åren 2024-2026 ska ligga fast för nämnderna under perioden. Kommunfullmäktige kommer bara ta ställning till årliga uppräknings- och justeringar av poster inom finanserna.

Detta innebär att kommunens budgetprocess inte ser ut som den tidigare gjort. Nu fokuseras på åtgärder för en ekonomi i balans till utgången av år 2025.

Vanligtvis beslutar kommunstyrelsen i februari-mars om planeringsdirektiv för kommande treårsbudget. Det kan handla om uppräkningsfaktorer för löner, hyror och andra kostnader och även befolkningsunderlag för beräkning av skatteintäkter och generella statsbidrag. Under 2024 kommer uppräkningsfaktorer för 2027 att beslutas efter sommaren.

Vanligtvis brukar kommunfullmäktige i juni besluta om de ekonomiska budgetramarna för nästa år samt ytterligare två år. Under 2024 kommer kommunfullmäktige inte att besluta om detta i juni.

I oktober föreslår kommunstyrelsen den kommunala skattesatsen för nästa år.

I november beslutar kommunfullmäktige om skattesatsen och fastställer kommunplan med budget och flerårsplan.

I december beslutar nämnderna och kommunstyrelsen om nämndplaner inklusive internkontrollplaner för kommande år. Detaljbudgeten för alla nämnder slutförs.

6.7 Uppföljningsprocessen

Kommunkoncernen följer upp mål och budget två gånger per år. Det sker i en delårsrapport den sista augusti och i årsredovisningen.

I maj görs den första samlade ekonomiska uppföljningen för kommunens nämnder efter årets första fyra månader. Rapporten innehåller främst ekonomiskt periodresultat och helårsprognos. Om ett underskott är prognostiserat ska nämnderna ta fram åtgärdsförslag för att nå en ekonomi i balans. Kommunfullmäktige fastställer tertialrapporten i juni.

I september upprättar den kommunala koncernen en officiell delårsrapport. Den innehåller uppföljning av mål, budget och helårsprognos för det ekonomiska resultatet. Kommunrevisionen gör en övergripande granskning av delårsrapporten. Delårsrapporten fastställs av kommunfullmäktige i oktober.

Därutöver tar nämnderna fram rapporter varje månad med något undantag i början av året. Här ingår en ekonomisk uppföljning och analys inklusive helårsprognos.

6.8 Bokslut och årsredovisning

Årsredovisningen är kommunstyrelsens redovisning av årets verksamhet och ekonomiska ställning i kommunen och koncernen, till kommunfullmäktige och till kommunens invånare. Årsredovisningens struktur och innehåll regleras av kommunallagen och lagen om kommunal bokföring och redovisning. Arbetet med den kommunala koncernens bokslut och kommunens årsredovisning sker enligt dessa steg:

- I januari–februari året efter budgetåret avslutar kommunen den löpande uppföljningen med nämndernas verksamhetsberättelser och bolagens årsbokslut samt kommunens årsredovisning.
- I februari-mars gör revisionen en granskning av årsredovisningen.

- I april fastställer kommunfullmäktige årsredovisningen och beslutar om ansvarsfrihet för kommunstyrelsens och nämndernas ledamöter.

6.9 Uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen har en så kallad uppsiktsplikt över hela den kommunala koncernen. Syftet är att kommunstyrelsen ska övervaka att kommunens verksamheter och angelägenheter bedrivs och utvecklas enligt kommunens styrdokument och beslut, och att de även följer lagar och förordningar.

Nämnderna rapporterar samlat om sin verksamhet och ekonomi till kommunen vid tre tillfällen: efter tertial 1 (sista april), vid delårsrapporten (sista augusti) och vid årsredovisningen. Kommunstyrelsen har också en formaliserad rutin där skriftliga frågor skickas till alla organ som styrelsen har uppsiktsplikt över. Dessa organ redovisar skriftligt och genom en föredragning svar på frågorna enligt ett rullande schema fördelat över kommunstyrelsens sammanträden.

7 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

För innevarande mandatperiod består målstyrningen av två perspektiv som är indelade i 13 fokusområden som i sin tur är indelade i totalt 64 mål. Genom denna årsredovisning görs den första samlade uppföljningen och på fullmäktiges nivå redovisas uppföljningen på nivån fokusområden.

Uppföljningen har en förenklad sammanfattning i trafikljusfärger. Utifrån den är resultatet blandat, vilket är naturligt dels för att det ännu bara har gått ett år av mandatperioden, dels för

att mål och fokusområden är olika enkla att avgränsa eller betrakta som färdiga/fullföljda, och dels för att nämnderna av helt rimliga skäl har gjort medvetna prioriteringar av vissa områden framför andra.

Att uppföljningen från och med den här mandatperioden görs i systemverktyget Stratsys ger en bättre kvalitet och transparens i uppföljningen. Möjligheterna för den politiska ledningen att bevaka och styra måluppfyllelsen är därför goda.

7.1 Måluppföljning

7.1.1 Vingåkerbygdens utveckling

Fokusområde	Analys
 Ekonomi i balans	Kommunkoncernens ekonomi är ansträngd. Nyckeltalet för koncernens soliditet har försämrats jämfört med föregående år och kommunens balanskravsresultat är negativt. Däremot har kommunen genomfört samtliga investeringar under år 2023 med egna medel, det vill säga utan upplåning. Likviditeten är ansträngd. Sammantaget görs bedömningen att målet om ekonomi i balans inte är uppnått. Prognosen för mandatperioden indikerar med den fakta som är tillgänglig i februari 2024, på att målet inte till fullo kommer att uppnås. Fokus för arbetet framåt är åtgärder och handlingsplaner för ekonomi i balans vid utgången av 2025.

Fokusområde	Analys
<p> Tillväxtnål 10/32 (10 000 invånare år 2032)</p>	<p>Många aktiviteter har genomförts för att öka befolkningmängden i Vingåkersbygden. Trots dessa insatser visar befolkningsstatistiken på en nedåtgående trend och landade på 8 856 invånare i december 2023. Följande aktiviteter har genomförts under året.</p> <ul style="list-style-type: none"> • En projektorganisation för att hålla ihop arbetet mot 10/32 har skapats och en sammanställning av förvaltningarnas utmaningar och möjligheter har genomförts. • Tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet har en flyttstudie genomförts för att ta reda på hur Vingåkers kommun kan arbeta mot att bli 10 000 invånare till 2032. Workshop med forskare, politiker och tjänstepersoner från samtliga förvaltningar har genomförts och utifrån aktuell forskning har konkreta strategier för att lyckas identifierats. • Infört en ny tjänst med ansvar för mark & exploatering som finansieras med projektstöd för ökat bostadsbyggande. Funktionen är sammanhållande för frågor som rör inflyttning och försäljning. De första tomterna i Högsjö har sålts via anlitad mäklare och flera bygglov har inkommit för nya området i Baggetorp. • Inventering av kommunens byggrätter har genomförts och presenterats på näringslivsrådet. • Det ekonomiska projektstödet "Vingåker växer" har inrättats. För att lyckas nå det strategiska tillväxtnålet på 10 000 invånare år 2032 i Vingåkers kommun, uppmantras Vingåkerbygdens utvecklingsgrupper och föreningar att genomföra konkreta insatser som lockar fler personer att folkboka sig i Vingåkers kommun. Ingen ansökan har inkommit men förvaltningen har hanterat en del frågor från en utvecklingsgrupp som haft funderingar kring ett möjligt projekt. • Samverkansmöte med pensionärsföreningen med fokus på bostäder för äldre har genomförts tillsammans med Vingåkers hem. Förutom information om Slottsplanen bjöd eftermiddagen på goda samtal kring pensionärers behov på bostadsmarknaden. Äldres boendeförutsättningar har förutom förlängd självständighet även en viktig roll för att få igång flyttkedjor. • En uppstartsträff med samverkansaktörerna kring Hjälmarsstrategin har genomförts och kommunerna runt Hjälmaren har tillsammans med länsstyrelserna beslutat att starta föreningen Hjälmarsamarbetet. Förutom kommunerna och länsstyrelser kommer regionerna och olika intresseorganisationer ha möjlighet att gå med i föreningen.

Fokusområde	Analys
<p> Hållbar tillväxt, entreprenörskap och ett gott näringslivsklimat</p>	<p>En rad åtgärder har vidtagits under året. Några exempel ges nedan.</p> <p>Arbetet med ny översiktsplan har pågått under året och förslag på samrådsversion stod klart i december.</p> <p>Konceptet "En väg in" har återinförts. Från och med årsskiftet välkomnas näringsidkare att svänga förbi på en kopp kaffe och träffa våra handläggare varje onsdagsmorgon. Syftet är att det ska vara lätt att få svar på alla sina frågor på en gång. På plats finns förutom handläggare från Bygg & miljö, näringslivsansvarig och mark & exploateringsansvarig.</p> <p>Taxan för tillsyn enligt miljöbalken har reviderats för att utverksamheter ska debiteras i efterhand för faktisk nedlagd handläggningstid. Med en behovsstyrd taxa kan tillsyn prioriteras där behovet bedöms som störst och verksamheten kan planeras för att stärka upp där det behövs bäst för stunden.</p> <p>En etableringsgrupp har bildats för bättre intern samordning som ska säkerställa en god service till företag som vill etablera sig på orten.</p> <p>Utifrån den oro som kunde märkas kring frågan om ansökan om vattenskyddsområde runt sjön Viren hölls ett informationsmöte för lantbrukare runt sjön tillsammans med Sörmland vatten och Katrineholms kommun.</p> <p>Trots det ekonomiska läget med skenande livsmedelspriser har Mat & Måltider fortsatt att prioritera nötkött från våra lokala bönder. Om prisutvecklingen fortsätter att öka i samma takt, kan det bli svårt att klara dessa inköp i nuvarande budget.</p> <p>En företagsmessa har två år i rad genomförts på Slottsskolan 7-9. Därutöver har t.ex. en lokal företagare besökt flera klasser på samma skola för att prata om stölder och konsekvenserna av dem. Till det kommer de förändringar som emellanåt görs av sammansättningen i kommunens näringslivsråd.</p> <p>De senaste fyra åren har snittet i kommunens plats i Svenskt näringslivs ranking av kommunernas företagsklimat varit plats 125, vilket är ca 40 platser högre än åren dessförinnan.</p>

Fokusområde	Analys
<p> Föreningslivets, idrottens och kulturens betydelse för samhällets utveckling</p>	<p>Kultur- och fritidsverksamheterna i Vingåker ska ge möjligheter till sammanhang, samvaro och utveckling, och detta är lika viktigt för alla människor oavsett om man är aktiv deltagare eller åskådare. Verksamheterna bidrar till vår utveckling som individer och medborgare, dels de som redan är på plats, men också de på väg till oss. Vår frihet att uttrycka oss är grunden till demokrati, och med hjälp av demokratiska mötesplatser inom ramen för kultur- och fritid, säkerställer vi att alla grupper i samhället har tillgång till kultur och fritid på lika villkor.</p> <p>Målet är nått men innebär likafullt ett ständigt pågående arbete.</p> <p>Kultur- fritids- och föreningslivet är en stor tillgång för kommunen som generöst bidrar till meningsfull fritid och sysselsättning, engagemang och ett socialt ansvarstagande, för de flesta helt avgörande faktorer vid val av boplatser eller lokalisering av företag. Kultur och fritid har därmed en mycket stor betydelse för Vingåkersbygdens tillväxt.</p> <p>Genom att bedriva en aktiv kultur- och fritidspolitik med möjlighet till utveckling och förnyelse, ökar dessutom Vingåkersbygdens attraktionskraft för invånare och besökare.</p> <p>Arbetet med turism är angeläget eftersom turism och besöksnäring fungerar som katalysatorer för samhällsutveckling, företagande och arbetstillfällen. Näringslivet genererar många inestegsjobb, bidrar till integration och kan fungera som motor för hållbar utveckling. Den bidrar positivt till svensk ekonomi, stärker både den kommersiella servicen och samhällsservicen samt bidrar till inflyttning med positiv påverkan på bostadsbyggande och andra näringar.</p> <p>Statliga medel till turism och besöksnäring har visserligen minskat och den nationella strategin för besöksnäringen är borttagen. Samtidigt satsar Region Sörmland på turism med fokus på internationalisering, friluftsliv och marknadsföring. Ett arbete pågår bland annat med att ta fram ett nytt regionalt besöksnäringprogram under 2024, vilket medverkar till ökad kunskap också om Vingåkersbygden.</p>

Fokusområde	Analys
<p> Förbättrad infrastruktur</p>	<p>Flera aktiviteter har genomförts under året, bland annat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trafikavsmalning för tryggare väg till skolan i Högsjö har genomförts tillsammans med Trafikverket efter ett medborgarförslag från en klass på skolan. • En trafikanalys för Henalaområdet är genomförd, där trafikkapaciteten för kommande bostadsområde, förskola och sportcenter har utretts. Samtidigt har besiktning och renovering av Henalabron genomförts. • Trafiksituationen i samband med hämtning och lämning av skolbarn till Slottsskolan F-6 har setts över och åtgärder planeras tillsammans med skolans rektor för att få till ett bättre flöde och en säkrare miljö. • Renovering av tunneln vid Sävstaskolan har genomförts. • Vid Marmorbyns skola har en ny trafikavlämning byggts för att skapa en tryggare trafiksituation för eleverna i samband med hämtning & lämning. • Markupplåtelseavtal har tecknats med en näringsidkare för att möjliggöra för snabbbladdare i centralorten.

Fokusområde	Analys
<p> Klimat, miljö och energieffektivisering</p>	<p>Inom det här området har nedan arbete skett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inledande dialog med Energikontoret samt ett antal kommuner i närområdet om möjligheten till ett gemensamt arbete med energirådgivning. Ett större sammanhang skulle kunna öka kompetensen och göra det möjligt att erbjuda mer specialistkompetens för våra medborgare och näringsidkare. • Förslag på vattentjänstplan utifrån nya lagstiftningen har tagits fram tillsammans med Flen, Katrineholm och Sörmlandsvatten och beräknas gå ut på samråd under våren. • Samordnat informationsflöde gällande nya föreskrifter för vattenskyddsområdena i Viren och Tisnaren, tillsammans med Sörmlands vatten. Specifika samrådsmöten med fokus på Lantbruk och exploatering har genomförts. Därutöver arrangerades även föreläsningen "Vad innebär vattenskyddsområde och varför behövs det" i samband med Vattenveckan. • I samverkan med Sörmlandsvatten, Flen och Katrineholm har en projektgrupp samt ett antal mindre grupper utifrån fokusområden bildats för att leda arbetet med åtgärder utifrån avfallsplanen. Genom att dela upp aktiviteterna mellan aktörerna är förhoppningen att genomförandet ska vara möjligt. • Tillsammans med skolor & förskolor har Skräpplockardagar arrangerats utifrån Håll Sverige rent konceptet. • Tre Informationskampanjer till allmänheten har genomförts under sommaren. Temat var Värna vattnet, energi & klimatrådgivning samt bekämpning av invasiva främmande arter. • Fem nya e-tjänster har tagits fram och vid årets slut och nu erbjuder samhällsbyggnadsnämnden 37 aktiva e-tjänster. • Beställningsmodulen Vingmat matlådor är lanserad tillsammans med Digidelcenter. Genom samarbetet har de äldre erbjudits individuell vägledning i systemet. Även fakturering genom Vingmat utvecklades under året, vilket gör att Mat & måltider därigenom minskat administrationstiden från 20 timmar till 2,5 timmar per månad för fakturering.

7.1.2 Trygghet och hälsa för Vingåkerbygdens medborgare

Fokusområde	Analys
<p> Arbetsro och trygghet för barn och unga</p>	<p>Förskolans och skolans värdegrundsarbete syftar till att skapa en inkluderande och trygg miljö för alla barn, elever och personal. Barns- och elevers delaktighet är viktig för att skapa en positiv skolmiljö. Verksamheternas värdegrundsarbete fokuserar på att främja respekt, empati, och förståelse för olikheter och att förebygga olika former av kränkningar. Verksamheterna utvecklar och implementerar planer och riktlinjer för värdegrundsarbete, som tydligt definierar förväntade beteenden och konsekvenser för kränkande eller diskriminerande handlingar. Resultaten av arbetet följs upp genom analys av anmälningar om kränkningar och genom huvudmannens skolenkäter årligen i mars månad.</p> <p>Alla våra verksamheter har nolltolerans mot kränkande behandling och diskriminering. Trots det sker det övertramp. Vi har kontroll över vad som sker genom att kränkningar anmäls i våra e-tjänster till huvudmannen. Anmälningarna utreds åtgärder sätts in för att förhindra fortsatta kränkningar.</p> <p>Elever i låg- och mellanstadieåldern har sedan starten av höstterminen 2023 möjlighet att gå i Anpassad grundskola i Vingåkers kommun.</p> <p>Sociala medier är en del av barns- och ungas liv. Det kan både vara en kraft för att främja en inkluderande och positiv värdegrund hos unga samtidigt som det också kan utgöra en risk genom spridning av negativa normer och desinformation. Det är därför viktigt att unga får stöd och vägledning för att navigera i medierna på ett säkert och ansvarsfullt sätt. Alla elever i årskurs 7-9 får en särskild utbildning genom Safe Selfie Academy där syftet är att eleverna ska få ökad kunskap om sexualbrott på och utanför nätet och hur de kan skydda sig för att inte bli utsatta eller utsätta andra.</p>
<p> Förbättrade skolresultat och ökad utbildningsnivå</p>	<p>Samtliga enheter följer elevfrånvaron noga varje månad. Frånvarorutinerna följs. Samarbete finns mellan skolor och elevhälsan. Vid en jämförelse mellan höstterminen 2022 och höstterminen 2023 ser vi inga stora förändringar.</p> <p>På de nationella proven i årskurs tre är målluppfyllelsen fortfarande låg 34,3 % av eleverna klarade alla prov i matematik och 44,4 % av eleverna klarade alla prov i svenska/svenska som andraspråk.</p> <p>Meritvärdet för årskurs 6 ökade detta år, men det är en variation mellan åren och ingen tydlig långsiktig trend.</p> <p>Meritvärdet för årskurs 9 har ökat fem år i rad. Årets årskurs 8:or har goda resultat vid höstterminens slut och detta indikerar att det kan bli en höjning även nästa år.</p> <p>Andelen behöriga elever till yrkesgymnasium har ökat de fem senaste åren från ca 50% till 75%.</p> <p>Andelen invånare med eftergymnasial utbildning ökar med ca 1% per år.</p>

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Fokusområde	Analys
 Trygghet inom vård och omsorg/äldreomsorg	<p>Socialstyrelsens årliga enkät till alla individer med behovsprövade biståndsinsatser i äldreomsorgen enligt socialtjänstlagen visar på en fortsatt hög nöjdhet och trygghet. Sämst betyg får den inre och yttre miljön vid Humlegården/Ekgården. Det pågående projektet för ett åldersvänligt Vingåker fokuserar mycket på trygghetsaspekter. Föreningslivet, inte minst våra pensionärsföreningar, väntjänsten och den lilla kommunens fördelar med sociala kontakter i affärer, vårdcentral och till grannar och bekanta bidrar till ett tryggare liv för de äldre invånarna. En utredning av anropstyrd kollektivtrafik har genomförts av Regionen.</p>
 Ökad sysselsättning och kompetensförsörjning	<p>Möjlighet till kompetensutveckling under del av arbetstid inom bristyrken erbjuds, det sker individuella prövningar utifrån önskemål och behov. Exempel på insatser som erbjuds är utbildning för att få rektorsbehörighet, vårdbiträdesutbildning, undersköterskeutbildning och utbildning till specialistundersköterska. Chefstraineeprogram erbjuds för framtidens ledare.</p> <p>Personalomsättningen har minskat, från 13,6 procent år 2022 till 10 procent år 2023 vilket är en låg nivå för kommuner. Sjukfrånvaron är stabil på en hög nivå, ligger fast vid en nivå på 9,7 procent. Frisknärvaron mäts inte i faktiska siffror.</p>
 Folkhälsan, idrottens och kulturens betydelse	<p>Samtliga nämnders grunduppdrag handlar på olika sätt om att förbättra folkhälsan. Den fleråriga höjningen av meritvärdena i årskurs 9 är ett av de mer uppenbara exemplen, liksom den halvering av försörjningsstödet som skett de senaste åren, eller för den delen hela verksamheten inom kultur och fritid men det går att visa att i princip allt kommunen gör bidrar till målet.</p> <p>En reviderad folkhälsopolicy för kommunen är framtagen och planeras för beslut under våren 2024. Till målet bidrar också att kommunens chefer fått utbildning om friskfaktorer med stöd av Sunt arbetsliv. Faktorerna är riktade mot arbetslivet och ökar folkhälsan på arbetstid och i förlängningen också på fritiden.</p> <p>Verksamheterna inom ramen för kultur- och fritid har under året besökts knappt 108 000 gånger. Utöver detta beräknar turismen ha genererat 400 000 besökare.</p> <p>Kultur och fritid uppmuntrar arrangemang som bidrar till att förbättra människors hälsovanor. Ett avtal tecknat under 2023 i samband med ett bidrag till RF-SISU, ökar möjligheterna till samverkan med kommunen för främst idrottsföreningar och aktiviteter med temat folkhälsa. Goda möjligheter till motion, såväl spontan som organiserad, bör bibehållas och vid behov utvecklas. Detta innebär att vid all framtida byggnation bör samhällsplaneringen omfatta utformningen av ytor för idrott och hälsa som en väsentlig aspekt.</p>

Fokusområde	Analys
<p>◆ Förbättring av trafiksituationen</p>	<p>För att förbättra trafiksituationen har flertalet åtgärder skett. Årets asfaltering av det kommunala vägnätet har genomförts på följande gator; Bergsgatan del 5, Vingåker, Bergsgatan del 6, Vingåker, Ekebergsvägen del 4, Marmorbyn, Ekvägen folkets hus, Högsjö, Henalavägen bron, Vingåker, Stjärnholmsvägen, Baggetorp, Poringsväg, Baggetorp och Köpmangatan del 1, Vingåker.</p> <p>Utifrån ett fördjupat samarbete med Trafikverket har möjligheter till förbättringar i trafikmiljön skapats. Dialog om åtgärder på Trafikverkets vägar genom Vingåkers centralort för ökad trafiksäkerhet pågår. Bland annat planeras trafiksäkerhetsåtgärder i samband med återställning av Skolgatan. Åtgärderna bekostas och underhålls av Trafikverket som är väghållare på gatan.</p> <p>En fördjupad analys av resandet i kollektivtrafiken i kommunen har påbörjats tillsammans med Regionen för att kunna arbeta mot en mer attraktiv kollektivtrafik för flera.</p> <p>Det nyinstiftade kommunala driftbidraget för enskilda vägar betalades ut till vägföreningarna för första gången.</p>
<p>◆ Trygghet och säkerhet</p>	<p>En samlad bedömning utifrån olika mätningar och kontakter med Vingåkersborna är att kommunens invånare i många avseenden känner sig trygga att bo, verka och vistas i bygden. Underlaget består bland annat av trygghetsundersökningar, kartläggningar, näringslivsundersökning, EST-rapporteringar och samverkansmöten och kontakter med nattvandrare, pensionärsföreningar, idrottsföreningar, kyrka och näringslivet samt allmänheten.</p> <p>Ett konkret och viktigt exempel är också att kommunen tillsammans med Vattenfall har påbörjat arbetet med en belysningsplan utifrån olika ambitionsnivåer.</p>

7.2 Intern kontroll

Kommunstyrelsen har ett övergripande och samordnande ansvar för intern kontroll inom hela kommunen. Som utgångspunkt finns riktlinjer för intern kontroll som gäller kommunen och i tillämpliga delar även de kommunala fastighetsbolagen. Internkontrollen är en viktig del av styrningen och utvecklingen av verksamheten. Det är också ett sätt för kommunstyrelsen att utöva sin uppsiktsplikt. De flesta risker kontrolleras eller åtgärdas som en naturlig del i verksamheternas processer. Kommunstyrelsen ska, med utgångspunkt från nämndernas och de kommunala bolagens åiterrapportering, utvärdera kommunens samlade interna kontroll och bedöma om det behöver beslutas om åtgärder.

På senare år har kommunen höjt ambitionen i rutinerna för internkontrollen. Numera beslutar kommunstyrelsen i slutet av året vad som skulle kunna kallas en grundläggande internkontrollplan inför nästkommande år. I den framgår också vilka kontroller som styrelsen bestämmer ska genomföras i samtliga nämnder. Utöver detta grundläggande beslut är avsikten att kommunstyrelsen löpande under året ska fatta beslut om enskilda internkontroller när anledning uppstår att göra det, till exempel i samband med beredning eller inför beslut av något ärende på styrelsens dagordning. Systemet är infört, men kan behöva utvecklas inom vissa områden.

Uppföljningen för 2023 av den interna kontrollen i varje nämnd redovisas i respektive verksamhetsberättelse. I stort kan sägas att den interna kontrollen är omfattande och väl fokuserad på de risker som finns i de olika verksamheterna. Utvecklingen behöver ändå fortsätta även här.

serad på de risker som finns i de olika verksamheterna. Utvecklingen behöver ändå fortsätta även här.

7.3 Utvärdering av ekonomisk ställning

För verksamhetsåret 2023 redovisade nämnderna totalt ett underskott på 21,1 mkr jämfört med budget. Tabellen nedan redovisar avvikelserna för nämnderna och den finansiella verksamheten. Se även avsnittet *Räkenskaper - Driftredovisning*. I kommunens resultaträk-

ning redovisas nämndernas intäkter och kostnader under posterna *Verksamhetens intäkter* och *Verksamhetens kostnader*. Merparten av finansens poster särredovisas på egna rader i resultaträkningen

Verksamhet	Nettoavvikelse 2023, tkr	Nettoavvikelse 2022, tkr
Kommunstyrelsen	1 276	-337
Samhällsbyggnadsnämnden	3	82
Kultur- och fritidsnämnden	183	27
Barn- och utbildningsnämnden	-8 361	-1 559
Socialnämnden	-14 216	-10 155
Totalt nämnderna	-21 115	-11 942
Finansen	13 761	35 668
Totalt kommunen	-7 354	23 725

Kommunstyrelsen

Det sammanlagda resultatet för kommunstyrelsen blev ett överskott på +1,3 mkr jämfört med budget. Kommunstyrelsens verksamheter består av åtta områden; Politik, kommunledningsadministration, kanslienheten, ekonomi-enheten, HR-enheten, it-enheten och område kultur- och fritid. Kommunfullmäktige beslutade (kf §59, 230417) att anta reviderat reglemente, vilket innebar att budgetramen för samhällsbyggnadsenhetens delar inom kommunstyrelsen flyttades till samhällsbyggnadsnämnden.

Prognosen för kommunstyrelsen har under större delen av året pekats på ett underskott, men framförallt den allmänna kollektivtrafiken som redovisats från Region Sörmland visade att trafik kostnaderna för Vingåkers kommun

varit väsentligt lägre än budgeterat. Under året har flera satsningar genomförts som inte var budgeterade som exempelvis *Strålande jul*, *Besöksnäringsskampanj* och utbildning inom HLR (hjärt- och lungräddning), men tack vare överskott från kollektivtrafiken samt lägre personalkostnader har budgeten kommit i balans. En viktig förklaring till att kommunstyrelsen nu tio år i rad har hållit sig inom sin budget är också det ekonomiska ansvarstagandet från chefer och medarbetare.

Samhällsbyggnadsnämnden

Nämnden lämnar ett positivt resultat på 3 tkr vid årets slut. Nämnden klarade att hålla budget trots utmaningar med ett antal fördyrade kostnader som exempelvis kraftigt ökade priser på livsmedel och förbrukningsmaterial. Utfallet för livsmedel hamnade på knappt 1 mkr

över budget och 1,3 mkr högre än föregående år och detta trots stora anpassningar i meny och måltidsutbud. Höga kostnader för snöröjning och halkbekämpning på grund av flera väderomslag. Årets kostnader för snöröjning och halkbekämpning dubblerades jämfört med budget.

För att möta underskottet har ett antal åtgärder genomförts som exempelvis; återhållsamhet vid tillsättandet av tjänster. Mer underhåll av maskiner har genomförts av tekniskas personal för att hålla nere kostnaderna. Samverkan med kommunfastigheters vaktmästare samt Sörmland vatten och avfall ABs tekniker för att minska kostnaderna ur ett koncernperspektiv.

Kultur- och fritidsnämnden

Nämnden redovisar ett positivt resultat på 183 tkr. I utfallet ingår föreningsbidrag med ett överskott på 439 tkr. Överskottet beror främst på att alla föreningsbidrag inte använts. Badhuset har haft ca 3 300 besökare per månad som genererat intäkter och har därmed lyckats följa budget.

Inom några verksamheter har utfallet varit negativt då personalkostnader och intäkter inte varit fullt finansierade, men tack vare noggrann uppföljning och följsamhet har underskottet dämpats.

Barn- och utbildningsnämnden

Totalt redovisar nämnden ett negativt resultat för 2023 på - 8 400 tkr.

Köp av huvudverksamhet redovisar en avvikelse med + 8 tkr varav gymnasiet redovisar + 1 206 tkr och övriga köp av huvudverksamhet -1 198 tkr. Med köp av verksamhet avses kommunernas kostnader för verksamheter som bedrivs av andra huvudmän.

De egna enheternas negativa resultat beror på flera faktorer.

- Flera åtgärder för en budget i balans i verksamheterna har inte kunnat genomföras förrän efter halvårsskiftet då skolan byter verksamhetsår.
- Kostnaden för köpta skol- och förskoleplatser översteg budgeterad kostnad liksom försäljning av platser understeg budgeterad inkomst. ca: -900 tkr.

- Ökad kostnad för elevhandledare/-assistenter på grund av fler elever med behov av särskilt individuellt stöd för att klara skoldagen. En nödvändig insats för att skapa en god arbetsmiljö och trygghet för alla elever, cirka -3 000 tkr.
- Fler elever med diagnosen intellektuell funktionsnedsättning än budgeterat. De har rätt till anpassad grundskola, vilket är dyrare än en "vanlig" grundskoleplats, cirka -1 200 tkr.
- Antalet språk kommunen enligt lag behöver ge elever studiehandledning eller modersmålsundervisning i har ökat vilket medfört ökade kostnader med cirka 700 tkr.

Socialnämnden

Årets budgeterade brist i början av året var 5,1 mkr, placerat som en fiktiv intäkt under den gemensamma förvaltningen. Endast en marginell del av den hämtades hem. De riktade statsbidragen har minskat.

Underskottet för 2023 blev avsevärt större än den budgeterade underfinansiering, en avvikelse mot budget på minus 14,2 mkr. Det beror bland annat på:

- Placeringar av barn och unga blev 8 mkr dyrare än budgeterat.
- Trots att kostnaden för ekonomiskt bistånd minskade med 2,2 mkr så överskreds budget med 1,6 mkr.
- Det näst intill obefintliga mottagandet av nyanlända har inneburit att balanskontot för statsbidraget är tomt och kostnaderna har till stor del belastat driften med ett underskott på 2,5 mkr.
- Både funktionshinderomsorgen och äldreomsorgen håller budget och ger överskott.

Finansen

Finansen redovisade ett överskott på 13,8 mkr jämfört med budget. Inom den finansiella verksamheten redovisas kammungemensamma poster såsom kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag, kostnader för pensioner, arbetsgivaravgifter, försäkringar och semesterlöneskuld.

Merparten av överskottet förklaras av högre skatteintäkter och generella statsbidrag än beräknat, totalt 22,6 mkr. Däremot blev kommu-

nens kostnader för pensioner och arbetsgivaravgifter 8 mkr högre än budgeterat. Värt att notera är att de faktiska kostnaderna för pensioner år 2023 var 29,0 mkr högre än år 2022. Läs mer om pensionskostnader i avsnittet *Ekono-*

nomisk analys. Kommunens kostnader för avskrivningar blev något högre än budgeterat och korrigerad för detta har gjorts i budget 2024. Övriga poster inom finanserna följde i stort budget.

7.4 Ekonomisk analys

Årets resultat

Koncernens resultat

Kommunkoncernens resultat för verksamhetsåret 2023 uppgick till -28,8 mkr (25,5 mkr 2022) efter eliminering av interna mellanhanden. I koncernredovisningen ingår Vingåkers kommun, AB Vingåkershem, Vingåkers Kommunfastigheter AB och Vingåker Vatten och Avfall AB. Det negativa resultatet berodde främst på att kommunen redovisade ett kraftigt underskott. Koncernens eget kapital uppgick vid årets slut till 187,7 mkr (215,2 mkr 2022). Koncernens tillgångar var 1 280 mkr (1 253 mkr 2022), det vill säga nästan 1,3 miljar-

der, och de långfristiga skulderna var 798,3 mkr (779,3 mkr 2022). Koncernen hade en skuldsättningsgrad på 78 procent och en soliditet på 15 procent. Båda dessa nyckeltal försämrades jämfört med året innan. Kommunens inlösen av pensioner 2018 påverkade nyckeltalen negativt både 2018 och 2019. Inga ägartillskott skedde under året. Kommunen har under 2023 betalat 4,6 mkr i koncernbidrag till Vingåker Vatten och Avfall AB motsvarande den höjning av va-taxan som annars skulle ha genomförts till 2024, kf §135, 231030. Ingen utdelning har skett.

Bidrag, tillskott och utdelningar						
	Ägartillskott		Koncernbidrag		Utdelning	
Bolag, tkr	Givna	Mottagna	Givna	Mottagna	Givna	Mottagna
Vingåkers kommun	0	0	4 600	0	0	0
AB Vingåkershem	0	0	0	0	0	0
Vingåkers Kommunfastigheter AB	0	0	0	0	0	0
Vingåker Vatten och Avfall AB	0	0	0	4 600	0	0

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Tabellen nedan sammanfattar 2023 års transaktioner mellan bolagen och kommunen. Totalt gjordes försäljningar och köp till ett värde av 102 mkr (89,0 mkr 2022). Merparten avsåg lokalhyror. År 2023 ingick kommunens bidrag om 4,6 mkr till Vingåker Vatten och Avfall

AB. Borgensåtaganden uppgick till 774,0 mkr (763,2 mkr 2022), varav drygt hälften var borgen till Vingåkers Kommunfastigheter AB. Borgensåtaganden beskrivs vidare i avsnittet *Viktiga förhållanden för resultat och ställning.*

Kostnader, intäkter, fordringar och skulder								
	Försäljning		Räntor		Lån		Borgen	
Bolag, tkr	Köpare	Säljare	Kostnader	Intäkt	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare
Vingåkers kommun	83 354	4 044	0	0	0	0	774 027	0
AB Vingåkershem	5 938	15 639	0	0	0	0	0	157 588
Vingåkers Kommunfastigheter AB	11 608	70 560	0	0	0	0	0	462 739
Vingåker Vatten och Avfall AB	783	11 440	0	0	0	0	0	153 700
Summa	101 683	101 683	0	0	0	0	774 027	774 027

Kommande år finns ett stort investerings- och upplåningsbehov som kommunkoncernen gemensamt behöver hantera inför kommande planperiod.

Kommunens resultat

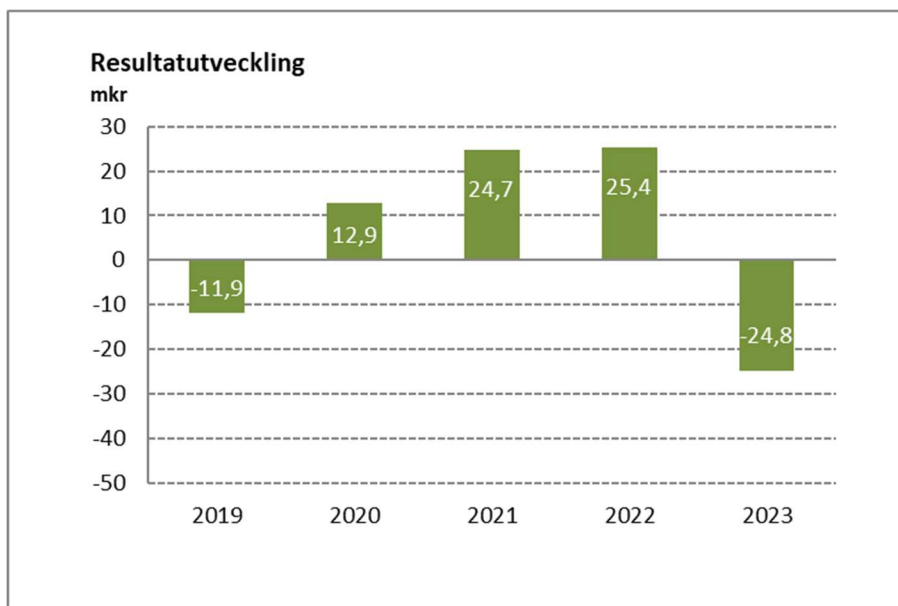
För verksamhetsåret 2023 redovisade kommunens nämnder och finanserna totalt ett underskott

jämfört med budget på -7,4 mkr. Det budgeterade resultatet för samma period var -17,4 mkr, vilket innebär att årets resultat (budgetavvikelsen plus det budgeterade resultatet) uppgick till -24,8 mkr. Efter avdrag för realisationsvinster från fastighetsförsäljningar uppgick årets balanskravsresultat till -25,3 tkr (24,7 mkr 2022).

mkr	2023	2022
Budgeterat resultat	-17,4	1,7
Budgetavvikelse, total	-7,4	23,7
Årets resultat	-24,8	25,4
Realisationsvinster	-0,5	-0,7
Årets balanskravsresultat	-25,3	24,7

Diagrammet nedan visar att kommunen redovisade överskott 2020–2022, men underskott år 2019 och 2023. År 2019 hade kommunen 7,7 mkr i kostnader för särskild löneskatt på en förtida inlösen av pensioner som gjordes 2018, vilket påverkade kommunens resultat negativt. De senaste tre–fyra åren har resultaten också innehållit kostnader för tillfälliga insatser i olika pågående projekt eftersom kommunfullmäktige tidigare har beslutat att använda tidigare års överskott genom att öronmärka pengar till bestämda ändamål. Efter justering för sådana kostnader var kommunens justerade resul-

tat enligt balanskravsreglerna positivt. Det negativa resultatet som uppstod 2023 undantas från balanskravsreglerna. Detta med hänvisning till synnerliga skäl. I och med lågkonjunktur och hög inflation har kommunens kostnader för pensioner blivit väsentligt högre än tidigare år och enligt de prognoser kommunen erhållit från KPA är detta en tillfällighet under åren 2023-2024. Från och med år 2025 återgår pensionskostnaderna i stort till tidigare års nivåer. Läs mer om synnerliga skäl och balanskravet i avsnittet *Balanskravsresultat*.

De kommunala bolagens resultat

Vingåker Vatten och Avfall AB redovisade ett resultat på +1,7 mkr. Fördelat på respektive nyttighet var det renhållningsverksamheten som lämnade ett överskott på 1,7 mkr och VA-verksamheten ett nollresultat. Årets resultat uppgår till 0 mkr, efter avsättning till överavskrivningar på 1,7 mkr. Bolagets investeringar uppgick till 19,8 mkr, vilket var betydligt under den budgeterade nivån på 48,7 mkr. Den största investeringsposten var förnyelse av vatten-, avlopps- och dagvattenledningar på Skolgatan med ett utfall på 10,9 mnkr, att jämföra med budget på 11 mnkr. Projektet är avslutat och förlöpte väl. Arbetet med att förse Ättersta med VA-tjänster har påbörjats, men är försenat. Projektet beräknas vara avslutat

första halvåret 2025. Vid Dammslunds vattenverk pågår arbete med att renovera processbasängen. Projektet planerades till slutet av 2023, men sköts upp på grund av interna prioriteringar. Det beräknas vara avslutat innan sommaren 2024. Total budget är 7 mkr. Vid Dammslunds vattenverk pågår även arbete med att bygga ut reservkapaciteten via ett nytt dieselaggregat. Även detta projekt beräknas vara avslutat under 2024. Arbetet med att renovera renvattenledningar på salixfältet avslutades och projektet kostade 2,7 mkr. Det var 1,1 mkr mer än budgeterat.

Eftersom kommunen har organiserat va- och renhållningsverksamheten i ett kommunalt bolag som ägs till 100 procent av kommunen finns särredovisning av va i Vingåker Vatten och Avfall ABs årsredovisning.

Vingåkers Kommunfastigheter AB redovisade ett negativt bokföringsmässigt resultat före bokslutsdispositioner och skatt på -1,7 mkr. Budgeterat underskott var -5,5 mkr, men fördröjningar i de stora projekten med ny förskola och skola gör att en del av underskottet förskjuts till 2024.

Under året har bolaget avvikit från budget gällande intäkter, drift, reparationer/underhåll, övriga kostnader, avskrivning byggnader, personalkostnader, övriga rörelsekostnader samt finansnetto. Bolagets intäkter blev cirka 2,9 mkr högre än budget, främst beroende på indexökning av hyresavtal med 10,9 procent. Många mindre reparationsbehov i fastighetsbeståndet medförde en ökad kostnad för reparationer och underhåll med 1,3 mkr. Kostnaderna för drift blev cirka 200 tkr högre än budget, bland annat beroende på dyrare pelletsvärmning och besiktningar under året. Övriga kostnader uppgick till cirka 1,5 mkr mer än budget. Avser högre förvaltningsarvode från systerbolaget AB Vingåkershem (avseende avgångsvederlag vd) samt högre avskrivningar på inventarier på grund av omklassificeringar. Bolagets personalkostnader blev 1 mkr lägre än budget i och med en person färre på lokalvården samt besparingar på övriga personalkostnader. Övriga rörelsekostnader blev 5,2 mkr lägre än budget främst på grund av de stora projekten som

skjutits på och därmed inträffar inte alla de budgeterade kostnaderna för utrangering på 2023

utan delas och skjuts till 2024. Bolagets finansnetto blev cirka 1 mkr högre än budget främst beroende på högre räntekostnader på lån cirka 1,4 mkr.

Under året har bolaget genomfört följande större investeringar: Slottsskolan F-6 utemiljö 2,5 mkr, Marmorbyns skola nybyggnation skolbyggnad och rivning huvudbyggnad 18,1 mkr samt övriga mindre investeringar under året 4,9 mkr. Pågående projekt med hittills upparbetad kostnad är; Marmorbyns skola utbyggnad gröna byggnaden 5,4 mkr, Mar-

morbyns skola utemiljö samt anpassning av matsal och kök 1,0 mkr, Sagolundens förskola nybyggnation och rivning gamla byggnaden 38,8 mkr samt övriga mindre pågående investeringar 2,8 mkr.

AB Vingåkershem redovisar för året 2023 ett negativt bokföringsmässigt resultat före dispositioner och skatt om -1,1 mkr. Budgeterat överskott för året 2023 var 1,1 mkr. Under året har bolaget avvikit från budget gällande intäkter, kostnader för drift, reparationer/underhåll, övriga kostnader, personalkostnader samt finansnetto. Intäkterna blev totalt cirka 1 mkr högre än budget. Det berodde dels på hög indexuppräknings om 10,9 procent för lokaler vilket gav ett tillskott på ca 700 tkr över budget på nettohyrorna och dels på ett ökat förvaltningsarvode. Viss del av kostnaderna för avgångsvederlag för vd faktureras via förvaltningsarvode till systerbolaget Vingåkers Kommunfastigheter AB som förvaltas av AB Vingåkershem. Kostnaderna för reparationer/underhåll blev cirka 1 mkr över budget på grund av en större vattenskada på Vannalaplan samt några mindre vattenskador i övriga fastigheter under året. Kostnaderna för drift hamnade 600 tkr över budget och det berodde främst på dyrare fjärrvärme och högre kostnader för snöröjning. Övriga kostnader blev 400 tkr högre än budget. Det berodde till viss del på att styrelseordförande gick in till viss del operativt i bolaget och fick då högre arvode under tiden bolaget var utan vd. Det berodde även på att bolaget hade fler hyresförluster under året än vanligt. Personalkostnader blev 1,4 mkr högre än budget. Avgående vd:s avgångsvederlag med kringkostnader kostade bolaget cirka 2,9 mkr. Bolaget gjorde dock kraftiga besparingar på befintliga personalkostnader som löner och övriga personalkostnader med cirka 1,5 mkr och därför blev den totala effekten halverad. Bolagets finansnetto blev 100 tkr högre än budget beroende på högre räntekostnader på lån.

Bolaget har under året genomfört följande större investeringar: förvärv av bolaget P&K Estate AB 4,5 mkr (fastigheten Klockargården 1:3 i Österåker), ombyggnation av tvättstuga till lägenhet på Hjortgränd 1,1 mkr och anslutning av fjärrvärme på Vannalaplan 1,1 mkr.

Resultat övriga

Kommunalförbundet Västra Sörmlands Räddningstjänst (VSR) redovisar ett negativt resultat på 3,7 mkr att jämföra med det budgeterade resultatet på +4 tkr. Den främsta anledningen är att de totala personalkostnaderna visar ett underskott på -3,5 mkr. Underskottet beror på att kostnaden för pensioner blev drygt 5,1 mkr högre än budgeterat. Personalkostnader för arbetad tid ligger inom budget. I övrigt inga större avvikelser för verksamhetens kostnader. Avskrivningar visar ett överskott på 0,4 mkr, vilket beror på att planerade större investeringar blivit försenade på grund av världsläget samt att upphandling och inköp av en ny släckbil avbrutits. Upphandling påbörjas igen under 2024. Intäkterna visar ett positivt resultat mot budget om 1,1 mkr. Främst är det kommunbidrag som avviker mot budget och det beror på att förbundet fick ett utökat medlemsbidrag om 0,6 mkr på grund av att 2023 års löneökningar var långt högre än vad förbundet hade fått kompensation för i budget 2023. Intäkter för extern utbildning når budgeterat för första gången på flera år. Intäkter för tillsyner och tillstånd visar däremot ett negativt resultat på 0,2 mkr.

Viadidakt, den gemensamma nämnden för vuxnas lärande, arbetsmarknad och integration redovisar ett resultat på +37 tkr. Vingåkers andel av överskottet uppgår till 8 tkr. Kommunbidraget från Vingåkers kommun till Viadidakt uppgick under år 2023 till 13,1 mkr.

Låneskuld

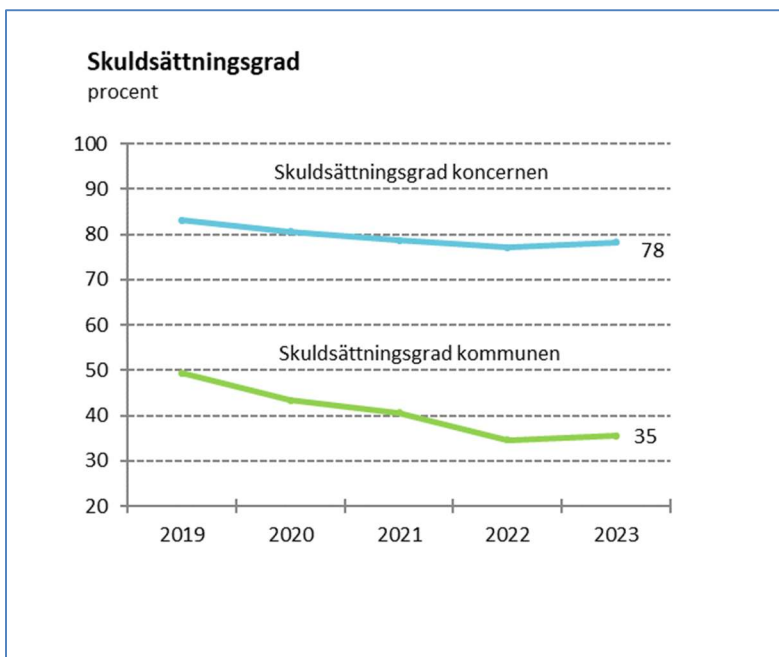
Låneskulden i koncernen uppgick till drygt 774 mkr den 31 december. Merparten av lånen, 463 mkr, fanns hos Vingåkers Kommunfastigheter AB. Vingåkers kommun har ingen egen låneskuld. Däremot finns fullmäktigebeslut på några investeringar som kan komma att finansieras genom lån. De kommunala bolagens låneskuld tryggas genom kommunal borgen. Borgensramarna har ökat de senaste åren i takt med ökade investeringsbehov i de kommunala bolagen. Det är viktigt att kommunen tillsammans med de kommunala bolagen gemensamt går igenom kommunkoncernens upplåningsutrymme och kommande investerings- och upplåningsbehov i koncernen, inte minst i det ekonomiska läge som föreligger med höga räntor och priser till följd av inflation. Kommuninvest redovisar årligen vilket riskvärde kommunkoncernen har utifrån ett antal parametrar. En låg siffra är att föredra och 10 är det sämsta värdet man kan få. Riskvärdesanalysen grundar sig i ett antal ekonomiska mått, låneskuld, befolkningsutveckling och skattesats. För 2022 uppgick kommunkoncernens riskvärde till 3,5, vilket var en förbättring jämfört med tidigare år då det 2021 uppgick till 6,5, 2020 uppgick till 8,0 och 2019 till 9,5. Förbättringen berodde främst på ett bättre resultat jämfört med tidigare år i de ingående delposterna i måttet avseende nettokoncernskuld och verksamhetsresultat.

Kommunkoncernen har en kontokredit på 20 mkr. Saldot var vid årets slut positivt, vilket innebär att krediten inte nyttjades. Kommunens likviditet är periodvis ansträngd och i början av 2023 har kommunkoncerns kontokredit utökats till 30 mkr. Det är en återgång till den nivå den hade runt år 2010.

Skuldsättningsgrad

Den del av tillgångarna som har finansierats med lån kallas för skuldsättningsgrad och visar skuldernas storlek i förhållande till de totala tillgångarna. Nyckeltalet beskriver hur räntekänsliga koncernen och kommunen är. Ju lägre skuldsättningsgrad, desto mindre räntekänsliga är koncernen och kommunen. Vid årets slut var koncernens skuldsättningsgrad 78 procent

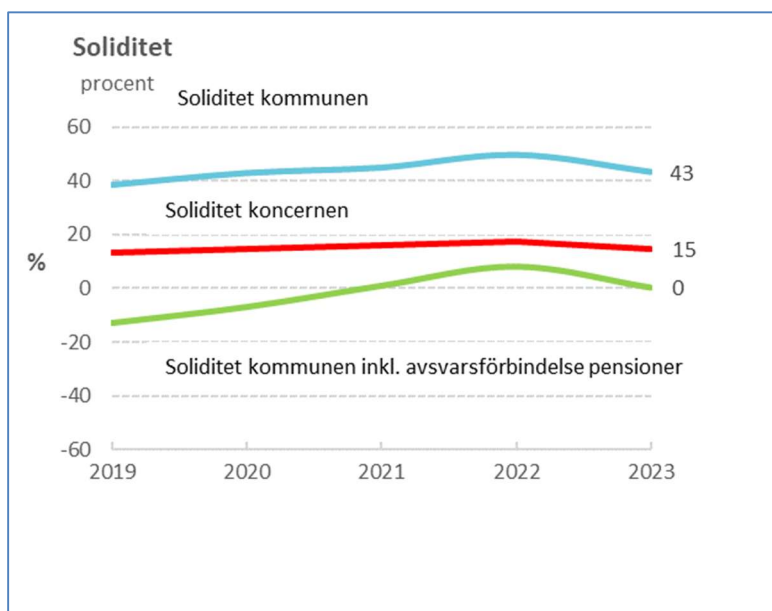
(77 procent 2022). Kommunens skuldsättningsgrad var 35 procent 2023 (35 procent 2022). Det innebär att en större andel av koncernens tillgångar har finansierats med egna medel och inte genom upplåning. Även om kommunen inte har några lån har den andra skulder, till exempel leverantörsskulder. Kommande investeringar och lånebehov påverkar nyckeltalet.

Soliditet

Soliditeten anger hur stor del av de totala tillgångarna som är finansierade med eget kapital, det vill säga utan lån. Soliditeten visar kommunens och koncernens finansiella styrka på lång sikt. Faktorer som påverkar soliditeten är resultatutveckling och tillgångarnas förändring. Kommunkoncernens soliditet uppgick vid årets slut till 15 procent, vilket var en liten försämring jämfört med 2022 då den uppgick till 17 procent. Kommunens soliditet uppgick till 43 procent, en försämring jämfört med 2022 då den uppgick till 50 procent. Det för-

sämrade ekonomiska läget och det underskott som redovisades för 2023 påverkade nyckeltalet. Enligt nu gällande redovisningsprinciper beräknas soliditetsmättet exklusive den del av pensionsavsättningen som redovisas under ansvarsförbindelser. Räknas även ansvarsförbindelsen in blir kommunens soliditet 0 procent, vilket är en försämring jämfört med 2022 då den uppgick till 8 procent. Samma förklaring som nämns ovan. En utmaning för kommunkoncernen framöver är att behålla och helst förbättra soliditeten. Investeringsbehov och lånebehov påverkar nyckeltalet

Likviditet

Likviditeten visar kommunkoncernens betalningsförmåga på kort sikt. Koncernen behöver likvida medel för att utjämna tidsglapp mellan in- och utbetalningar och för att kunna ha en buffert vid oväntade händelser. Kommunens likviditet har försämrats. Det beror till stor del på det negativa resultatet, mer pengar har gått åt än vad som kommit in till kommunen. Kommunens likvida medel uppgick vid årets slut till 19 mkr. Investeringar med synnerliga skäl påverkade kommunens likviditet, liksom de negativa resultat som kommunen redovisade även åren 2018 och 2019.

Kommunen har en koncernkontokredit på 20 mkr. Från och med mars 2024 har den utökats till 30 mkr. Likviditetsplanering blir en viktig fråga framöver eftersom de budgeterade underskotten för 2024–2025 medför en belastning på koncernens likviditet.

Kommungemensamma poster – finansén

I den finansiella verksamheten redovisas kommungemensamma intäkter och kostnader, bland annat skatteintäkter och generella statsbidrag, arbetsgivaravgifter, pensionskostnader och kostnader för försäkringar och eventuella räntor.

Skatter och statsbidrag

Kommunens preliminära medel från kommunalskatt för 2023 uppgick till 434,7 mkr, vilket var 1,9 mkr högre än budgeterat. Justeringen av slutavräkning av kommunalskattemedel för 2022 medförde en intäkt på 2,4 mkr och den preliminära slutavräkningen för kommunalskatt för 2023 innebar en intäkt på 7,1 mkr, vilket tillsammans var 9,5 mkr mer än budgeterat.

Fastighetsavgiften gav ett positivt utfall med 213 tkr högre intäkter än budgeterat. De generella statsbidragen genom inkomstutjämning, kostnadsutjämning och regleringsbidrag gav totalt ett högre utfall än budgeterat med 5,4 mkr. Det tillfälliga statsbidraget för att kommunen hade ett högt flyktingmottagande innebar att kommunen fick drygt 1,6 mkr och det tillfälliga statsbidraget för små kommuner med särskilda utmaningar gav kommunen 3,3 mkr utöver budget. Bidraget för LSS-utjämningen uppgick 4,0 mkr, vilket var 0,6 mkr bättre än budgeterat. Totalt innebar samtliga dessa poster att kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag redovisade en positiv avvikelse jämfört med budget på knappt 22,6 mkr.

Kommunalskatt och generella statsbidrag 2023, tkr			
Intäkter	Utfall	Budget	Avvikelse
Kommunalskatt, preliminära medel	434 662	432 761	1 901
Kommunal fastighetsavgift	25 762	25 549	213
Inkomstutjämning	154 749	156 753	-2 004
Kostnadsutjämning	28 195	28 017	178
Strukturbidrag	0	0	0
Regleringsbidrag	20 987	13 732	7 255
Definitiv slutavräkning kommunalskatt 2022	2 359	0	2 359
Preliminär slutavräkning kommunalskatt 2023	7 071	0	7 071
Små kommuner/särskilda utmaningar	3 315	0	3 315
Tillfälligt stöd nyanlända	1 626	0	1 626
LSS-utjämning	3 987	3 339	648
Summa intäkter	682 713	660 151	22 562
Kostnader			
Regleringsavgift	0	0	0
LSS-utjämning	0	0	0
Summa kostnader	0	0	0
Totalt	682 713	660 151	22 562

Pensioner

Kommunens resultatpåverkande poster för pensionskostnader uppgick 2023 till 63,8 mkr, se följande tabell. Det var cirka 24,0 mkr högre än 2022. De högre kostnaderna hängde främst samman med högre premier för försäkringsavgiften i och med hög inflation samt ökad kostnad för den avgiftsbestämda ålderspensionen. Det nya pensionsavtalet innebär att kommunen

från och med 2023 avsätter 6 procent av lönesumman istället för 4,5 procent till de anställdas pensioner. När inflationen är hög påverkas prisbasbeloppet som ligger till grund för beräkning av pensioner och det medför att kommunens kostnader ökar. Även år 2024 kommer kommunens kostnader för pensioner att vara höga, enligt KPAs prognos beräknas de uppgå till cirka 72 mkr för att sedan år 2025 beräknas till knappt 48 mkr.

Pensionskostnader, tkr	2023	2022
Årets utbetalda pensioner	9 906	8 961
Ränta på pensionsmedel	1 004	679
Försäkring pensionsskuld	20 274	6 073
Avgiftsbestämd ålderspension	20 969	12 019
Särskild löneskatt	6 124	7 741
Förändring avsättning pensioner	5 493	4 854
Summa pensionskostnad, tkr	63 770	40 327

Nettokostnadernas andel av skatteintäkter och generella statsbidrag

En förutsättning för god ekonomisk hushållning är att det finns balans mellan kostnader och intäkter. Ett tydligt nyckeltal är hur stor andel de löpande verksamhetskostnaderna tar i anspråk av skatteintäkter och generella statsbidrag, den så kallade nettokostnadsandelen.

Åren 2019 och 2023 ökade kommunens kostnader snabbare än intäkterna. Det är en långsiktigt ohållbar ekonomisk situation som inte ger utrymme för oförutsedda händelser, investeringar och framtida åtaganden. För 2020–2022 såg det bättre ut eftersom nettokostnadsandelen förbättrades.

Nettokostnadernas andel av skatter och statsbidrag					
	2023	2022	2021	2020	2019
Verksamhetens nettokostnader, tkr	709 359	634 871	614 905	597 937	591 630
Skatter och generella statsbidrag, tkr	682 714	658 834	637 058	610 039	578 725
Nettokostnadsandel	103,9%	96,4%	96,5%	98,0%	102,2%

År 2023 var nettokostnaderna 103,9 procent av skatteintäkterna. Detta är en markant försämring jämfört med året 2022 då kommunen

redovisade ett kraftigt positivt resultat. Inflation och lågkonjunktur med prisökning på de flesta områden bidrar till det försämrade nyckeltalet. Åtgärder för en ekonomi i balans är

nödvändigt för att förbättra nyckeltalet. Nyckeltalet för år 2021 blev inte helt rättvisande eftersom skatteintäkter och generella statsbidrag inkluderade de tillfälliga statliga stöd som kommunen fick med anledning av covid-19-pandemin. Samtidigt fanns både merkostnader och intäktsbortfall med i verksamhetens nettokostnader, vilket gör nyckeltalet för det året är svårt att värdera. Detsamma gäller för verksamhetens nettokostnader 2021. Det som kan konstateras är att om nyckeltalet är över 100 procent går mer pengar till verksamheterna än vad kommunen får in genom skatteintäkter och generella statsbidrag. Pengarna in till kommunen ska även räcka för att finansiera kommunens kostnader för avskrivningar och finansiella poster samt helst också ge lite pengar över. För 2024 budgeteras med ett negativt resultat och nettokostnadsandelen i budget uppgår till 103,4 procent. Det är en långsiktigt ohållbar situation som urholkar kommunens likviditet.

Investeringar

I kommunkoncernen pågick flera större investeringsprojekt.

Vingåker Vatten och Avfall AB har en stor investeringsverksamhet. Syftet med investeringarna har varit att uppfylla de kommunala besluten gällande nya verksamhetsområden, förnya ledningsnätet och anläggningar samt för att säkra drift och underhåll av anläggningar. Under 2023 investerade bolaget för 19,8 mkr varav förnyelse av ledningsnätet uppgick till 12,7 mkr. Huvuddelen av denna investering avsåg utbyte av vatten- och avloppsledning på Skolgatan. Projektet är avslutat och förlöpte på ett bra sätt. Nyanslutningar/exploateringar uppgick till 1,8 mkr och bestod till största delen av förberedelser för att förse Ättersta med va-tjänster. Det projektet beräknas vara färdigställt under första halvåret 2025. Vid Dammslunds vattenverk pågick arbete med att renovera processbassängen samt med att bygga ut reservkapaciteten via ett nytt dieselaggregat. Dessa projekt beräknas vara avslutade under 2024. Totalt investerades 3,4 mkr i vattenverken. Investeringar i reningsverken uppgick till 1,5 mkr. I renhållnings-verksamheten uppgick investeringarna till 0,4 mkr.

AB Vingåkershem har under 2023 genomfört

tre större investeringar. Det handlar om anslutning av fastighet på Vannalplan till fjärrvärme för 1,1 mkr samt ombyggnation av en tvättstuga på Hjortgränd till lägenhet för 1,1 mkr. Den största investeringen på 4,5 mkr avsåg bolagets köp av bolaget P&K Estate AB som innehar fastigheter i Österåker.

Kommunfullmäktige har beslutat om nybyggnation av två förskolor i centralorten och en ny skolbyggnad i Marmorbyn. Investeringarna genomförs av Vingåkers Kommunfastigheter AB. Bolaget slutförde under året byggnationen av den nya förskolan Sagolunden samt den nya skolbyggnaden i Marmorbyn. När det gäller den nya förskolan i norra centralorten kräver den att en ny lokaliseringsutredning genomförs samt revidering av detaljplan.

När det gäller det tidigare beslutet om sportcentra och ett nytt badhus har kommunfullmäktige i oktober upphävt sitt tidigare beslut. Istället har kommunfullmäktige beslutat (kf §133, 231030) att Vingåkersbygden ska ha en ändamålsenligt sporthall och ett badhus. I samma beslut fick Vingåkers Kommunfastigheter i uppdrag att genomföra de investeringar på cirka 11 mkr som krävs för att förlänga badhusets livslängd. Vidare ska bolaget, i samband med renovering göra provtryck och provgropar för att säkerhetsställa fastighetens skick, undersöka möjligheten till att kommunfastigheter fonderar medel till en handpenning för ett nytt badhus samt återrapportera vad en eventuell åtgärd kostar.

Vingåkers kommun var en av 25 kommuner och 13 regioner som gavs möjlighet att ansöka om medel från Kommundelegationen. Under våren 2022 skickades ansökan in och kommunen beviljades sedermera 5,0 mkr för ombyggnationsåtgärder i Åbrogården. Det är Vingåkers Kommunfastigheter AB som genomför åtgärderna i samverkan med kommunen. Hälften av beloppet har utbetalats och delar i arbetet har slutförts bland annat gällande nya lokaler för elevhälsan och ungdomsmottagningen. Arbetet pågår med ombyggnation av resterande delar och ska vara färdigt senast vid årets slut. Dessvärre upptäcktes en större vattenskada i grunden på fastigheten som troligtvis uppkom i samband med tidigare års skyfall och översvämningar. Skadehantering pågår. Påverkade lokaler ligger främst på källarplan. Resterande

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

del av de statliga pengarna utbetalas i samband med att slutredovisning ska göras per 241231.

Investeringarna i de kommunala bolagen sker till största delen genom att de finansieras med upptagande av nya lån med kommunal borgen.

Kommunens egna investeringar uppgick 2023 till 10,9 mkr. Årsbudgeten uppgick till 11,8 mkr. De flesta av de genomförda investeringarna gjordes inom kommunstyrelsens och samhällsbyggnadsnämndens verksamhetsområden. Bland annat kan nämnas data- och digitaliseringsinvesteringar, inköp av en ny traktor samt ombyggnation av röda magasinet (Vingåkers hembygdsförening). Dessutom anlades nya ställplatser för husbilar och upprustning av Järnvägsparken. Övriga investeringar under året bestod bland annat av klassrumsmöbler till Sävstaskolan och Slottskolan F-9. Även inve-

steringar avseende trygghetslarm inom hemtjänsten samt lyftmotorer och sängar till äldreomsorgen.

Avvikelsen är 891 tkr av den tillgängliga investeringsbudgeten. Den positiva avvikelsen berodde främst på att medel för kassa- och bokningssystem till nya sportcentrum samt digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen skjutits upp tills vidare.

Beslut av investeringsmedel som inte förbrukas under ett enskilt år överförs normalt inte till nästa år. Överföring kräver att nämnden beslutar om att begära medlen som tilläggsanslag. Kultur- och fritidsnämnden beslutade att begära att ta med sig 120 tkr av återstående investeringsmedel avseende inventarier i sporthallar till 2024.

Nämnd, tkr	Beslut	Totalbelopp budget	Utfall 2023	Återstår
Kommunstyrelsen	KF § 59, 2023-04-17	4 145	4 185	-40
Kultur- och fritidsnämnden	KF § 188, 2022-11-28, KF § 48 2023-04-17	785	271	514
Samhällsbyggnadsnämnden	KF § 59, 2023-04-17	5 320	4 850	470
Barn- och utbildningsnämnden	KF § 188, 2022-11-28	600	594	6
Socialnämnden	KF § 188, 2022-11-28, KF § 108 2023-09-11	903	962	-59
Summa		11 753	10 862	891
<i>Investeringsutrymme</i>		<i>11 760</i>		

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Investeringar synnerliga skäl

Kommunfullmäktige har, utöver det som nämnts ovan, under 2020-2023 beslutat att vid behov finansiera investeringar för ytterligare 54,2 mkr genom upptagande av nya lån. Det handlar bland annat om infrastruktur i Baggetorp, förstärkningsåtgärder och utveckling av å-promenaden vid Vingåkersån, nytt verksamhetssystem till socialförvaltningen och om inventarieinköp till ny förskola och skola. I slutet av 2023 hade investeringar motsvarande

totalt 36,0 mkr av dessa genomförts, varav 6,4 mkr under 2023. Beloppet som återstår avser pågående eller ännu inte påbörjade projekt. Kommunfullmäktige beslutade i november om viss revidering och justering av investeringar med synnerliga skäl från och med 2024. I avsnittet *Räkenskaper – Investeringsredovisning* finns mer information om status i respektive investeringsprojekt med synnerliga skäl. I nuläget har kommunen inte tagit några nya lån.

Kommunfullmäktige, tkr	Beslut, synnerliga skäl	KF-beslutat totalbelopp	Utfall 2020-2022	Utfall 2023	Återstår
§ 118 den 23/11-2020	Extra asfaltering (3228 tkr per år, under 4 år)	12 914	7 117	2 484	3 313
§ 33 19/4-2021	Infrastruktur Baggetorp (Sjögölet)	9 000	4 810	188	4 002
§ 57 21/6-2021	Förstärkningsåtgärder samt utveckling å-promenad Vingåkersån	17 500	15 145	903	1 452
§ 65 21/6-2021	Inventarier och IT nya Sagolundens förskola	1 040	101	740	199
§ 65 21/6-2021	Inventarier och IT Marmorbyns skola	840	149	707	-16
§ 110 22/11-2021	Lekplatser och badplatser (KoF)	1 500	1 346	102	52
§ 110 22/11-2021 samt § 51 17/4-2023	Brandposter	4 000	935	787	2 278
§57 20/6-2022	Inventarier och IT, ny förskola på norr	1 225	0	0	1 225
§57 20/6-2022	Nytt verksamhetssystem, soc	4 662	0	0	4 662
§53 17/4-2023	Uppgradering skalskydd	1 500	0	527	973
Summa		54 181	29 603	6 438	18 140

Slutsatser avseende resultat och ekonomisk ställning

Det rådande ekonomiska läget med en historiskt hög inflation som medfört höga räntor och höga kostnader inom de flesta områden har påverkat kommunkoncernen markant även under 2023. Koncernens resultat har försämrats jämfört med föregående år och merparten av förklaringen hänger samman med kommunens negativa resultat. Koncernens nyckeltal för soliditet och skuldsättningsgrad har som en följd av det negativa resultatet, försämrats jämfört med föregående år.

När det gäller budgetföljsamheten under 2023 så har några nämnder lyckats bättre än andra av olika anledningar. Socialnämnden har i flera år aviserat att de inte klarar att hantera hela sitt underskott genom effektiviseringar och neddragningar. Även barn- och utbildningsnämnden hanterat ett större underskott.

Ett negativt resultat för kommunen kan medföra likviditetsbrist. Mer pengar betalas ut än vad som inkommer till kommunen. Det senaste årets underskott på -24,8 mkr och det budgeterade underskottet för 2024 på -23,0 mkr medför en ökad belastning på kommunens likviditet. Förutom resultat- och soliditetsutvecklingen och därmed utvecklingen av det egna kapitalet, måste alltså kommunen och de kommunala bolagen ha kontroll över likviditeten och låneskulden. Därför är likviditetsplanering för kommunkoncernen en prioriterad fråga som behöver följas löpande.

SKR skriver i *Ekonomirapporten* att de närmaste årens extremt svaga resultat och en fortsatt hög investeringsnivå, i främst kommunerna, kombinerat med likviditetspåverkan från de nya pensionsavtalen medför att kommuner och regioner måste ha särskild bevakning på sin betalningsberedskap. Det nya pensionssystemet kommer delvis att förändras från en skuldökning, som inte belastar likviditeten, till utbetalningar. Likviditetsbelastningen från pensionerna i kommuner och regioner kommer att vara nästan 25 miljarder kronor högre per år de kommande åren jämfört med 2022. Skillnaderna är stora mellan kommunerna och mellan regionerna där vissa kommer att påverkas rejält av detta. Den kommun eller region som inte följer likviditetsutvecklingen och anpassar verksamheten eller skattenivån kan riskera att

hamna i en så pass bekymmersam situation att behöva låna pengar till den löpande driften för att betala räkningar och löner. Av detta skäl är det viktigt att inte bara hänvisa till RUR eller synnerliga skäl och dra på sig stora underskott, utan att vidta alla de åtgärder som krävs för att komma i balans.

Under 2023 gjordes en sammanställning över samtliga nämnders budgetavvikelser de senaste tio åren. Varje nämnd fick i uppdrag att analysera och kommentera samt redovisa till kommunfullmäktige. I samband med delårsrapporten uppdrog kommunfullmäktige till nämnderna att vidta åtgärder med syfte att få en ekonomi i balans (kf§135, 231030). För att ytterligare poängtera vikten av att kommunen når en ekonomi i balans beslutade kommunfullmäktige i november (kf§175, 231127) nedan:

5) Kommunfullmäktige beslutar att samtliga nämnder och kommunala bolag månadsvis ska följa budgetläget och upprätta prognos för året. Nämnder eller bolag som prognostiserar ett underskott ska upprätta en åtgärds- och tidsplan för budgetbalans samt rapportera till kommunstyrelsen inklusive redan vidtagna åtgärder. Senast i samband med delårsrapporten och årsprognosen för 2025 ska kommunen ha en ekonomi i balans vilket betyder att åtgärder och handlingsplaner för att nå detta ska prioriteras framför arbete med nya behov av äskanden.

Beslutet får konsekvenser för kommunens budgetprocess under 2024. Kommunfullmäktige tydliggjorde det genom att även besluta nedan:

6) Kommunfullmäktige beslutar att den budget och flerårsplan som tas i november 2023 för åren 2024-2026 ska ligga fast för nämnderna under perioden. Kommunfullmäktige kommer bara ta ställning till årliga uppräknings- och justeringar av poster inom finanserna.

Det innebär att nämnderna istället för att beskriva konsekvenser av den flerårsplan som är fastställd och eventuellt komma med nya äskanden om utökad budget, ska fokusera på att arbeta med åtgärder och handlingsplaner för en ekonomi i balans. Det här innebär att kommunfullmäktige i juni 2024 inte kommer att besluta om kommunplan med budget för 2025. Det beslutet fattas av kommunfullmäktige i no-

vember. I samband med den ekonomiska uppföljningen för perioden januari-april samt årsprognos för 2024, ska samtliga nämnder och förvaltningar beskriva hur arbetet för ekonomi i balans fortskrider och vilka åtgärder som hittills vidtagits och vilka som förslås. Tertiärrapporten hanteras av kommunfullmäktige i juni.

Det är ett tufft ekonomiskt läge kommunen och de kommunala bolagen står inför. Behoven av investeringar i infrastruktur och bostäder gör att koncernen behöver prioritera investeringar och hantera finansieringsbehoven. Det är en utmaning att både gasa och bromsa samtidigt som det behöver satsas på att både behålla och locka nya invånare till kommunen. Fler invånare ställer krav på kommunal verksamhet men ger samtidigt högre skatteintäkter och generella statsbidrag till kommunen. Investeringar kräver finansiering. Under 2023 har de långfristiga skulderna i koncernen ökat med drygt 10 mkr. Vingåkers Kommunfastigheter AB står för den största låneskulden, 463 mkr vilket motsvarar 60 procent av koncernens upplåning. I nuläget är det dyrt att investera, då både priser och upplåningsräntor ligger högt.

De senaste årens budgetbeslut i kommunen har inte gett utrymme för några större satsningar utan mest handlat om att kompensera nämnderna för de kostnadsökningar som löner och hyror innebär. Under 2023 gjordes en översyn av kommunens hyresavtal med de kommunala bolagen. Inför detta togs grundläggande förutsättningar för hyresavtalen fram i samråd mellan kommunen och fastighetsbolagen och diskuterades i ägarsamråd med fastighetsbolagen. De nya hyresbeloppen fanns med och är in-

lagda i budget 2024, men hyresavtalen tecknas under våren 2024. Vissa verksamhetslokaler har fått en högre hyra än tidigare medan andra lokaler har fått en lägre hyra. Totalt medförde översynen av hyrorna att kommunens kostnad blev 7,6 mkr högre 2024, delvis på grund av nybyggda lokaler.

Den ansträngda ekonomin har som tidigare nämnts ställt krav på nämnderna att besluta om åtgärdsplaner för en ekonomi i balans. Budgeten för 2024 är beräknad på en för hög befolkningssiffra som grund för skatteintäkter och generella statsbidrag, 8 950 personer den 1 november 2023. Den faktiska siffran uppgick till 8 912 personer. Trots den lägre befolkningssiffran visar den senaste skatteunderlagsprognosen från SKR (februari 2024) ett bättre utfall för skatteintäkter och generella statsbidrag med 4,0 mkr jämfört med budget.

Det är en utmaning att behålla det långsiktiga perspektivet och inte fastna i åtgärder som ger ekonomisk effekt på kort sikt, men som kanske inte är den bästa lösningen på längre sikt. Att arbeta för en ökad befolkning i enlighet med det fastställda befolkningsmålet 10/32 är en utmaning då den faktiska befolkningssiffran minskat med 255 personer sedan 2019. Ur ett medborgarperspektiv behöver kommunen och de kommunala bolagen fortsätta att ha ett gemensamt helhetsperspektiv på verksamhet och ekonomi för en fortsatt ekonomi i balans. Speciellt viktigt är det i de ekonomiskt tuffa tider som just nu råder.

8 Balanskravsresultat

Balanskravet är kommunallagens regelverk för krav på ekonomisk balans mellan intäkter och kostnader. Om kostnaderna är högre än intäkterna ett enskilt år uppstår ett underskott som kommunen måste återställa inom de tre påföljande åren. Balanskravet gäller kommunens nämnd- och förvaltningsorganisation. Kommunen redovisade ett underskott på -24,8 mkr. Efter justeringar för realisationsvinster i samband med fastighetsförsäljningar på 0,5 mkr uppgick årets balanskravsresultat till -25,3 mkr. Kommunen har en resultatutjämningsreserv (RUR) som efter kommunfullmäktiges beslut kan användas under en lågkonjunktur om kommunen samtidigt redovisar ett underskott mot balanskravet. Syftet med RUR är att kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa förutsättningar, kunna utnyttja den när skatteunderlagsutvecklingen är svag. RUR syftar till att utjämna normala svängningar i skatteunderlaget över konjunkturcykeln för att skapa större stabilitet för verksamheterna. Medel ur RUR får användas för att möta konjunktursvängningar i ekonomin. Medlen kan användas i samband med budgetarbetet för kommande år, men även under löpande år om stora svängningar i ekonomin sker med anledning av konjunkturläget. Kommunfullmäktige har i sina riktlinjer för god ekonomisk hushållning beslutat om hur regelverket ska tillämpas i kommunen. Enligt riktlinjerna får medel avsättas till RUR om kommunen har ett resultat som överstiger 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Uttag ur kommunens RUR kan göras då det underliggande skatteunderlaget för riket, jämfört med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren, understiger genomsnittet. Som underlag för dessa beräkningar ska uppgifter/underlag från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) användas. En annan förutsättning är att medlen från RUR ska täcka negativa resultat, det vill säga så mycket som krävs för att balanskravsresultatet ska komma upp till noll. Detta gäller såväl i budgeten som i årsredovisningen. Således ska två kriterier vara uppfyllda:

1. *förändringen av årets underliggande skatteunderlag ska understiga den genomsnittliga och*
2. *balanskravsresultatet ska vara negativt och reserven får användas för att nå upp till nollresultat (eller så långt reserven räcker).*

Kommunfullmäktige beslutade i samband med att budgeten för 2023 fastställdes att det negativa resultat som uppstår i bokslutet för 2023 ska återställas genom att ta RUR i anspråk. Då var båda kriterierna ovan uppfyllda. Nu i samband med fastställandet av årsredovisningen för 2023 visar det sig att kriterie nummer ett ovan inte är uppfyllt eftersom skatteunderlaget överstiger det genomsnittliga (SKR, cirkulär 23:56). Kommunfullmäktige har i samband med fastställande av delårsrapporten 2023 (kf §135, 231030) beslutat att det negativa resultatet för 2023 ska undantas från balanskravsreglerna med hänvisning till synnerliga skäl.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Synnerliga skäl motiveras främst genom att det råder lågkonjunktur och hög inflation som är av tillfällig karaktär och att detta har fått en kraftig påverkan på kommunens pensionskostnader som ökat med drygt 25,0 mkr sedan 2022. Det hade varit orimligt att finansiera denna kostnadsökning genom att sänka nämndernas budgetramar i ett redan kjäpigt ekonomiskt läge. Till detta kommer att kommunens resultatutveckling de senaste åren har varit positiv med stora överskott (se tabellen resultatutveckling på sid 44). Undantaget var år 2019 då kommunen betalade in och belastade resultatet med den särskilda löneskatten

på den förtida inlösen av pensioner som gjordes under 2018. De tidigare årens överskott har medfört att kommunens eget kapital ökat och att den finansiella ställningen stärkts. Vidare har kommunen de senaste åren redovisat balanskravsresultat som varit positiva.

Justering av det negativa resultatet sker endast med det belopp som krävs för att nå ett nollresultat. Därför justeras kommunens resultat med 25,3 mkr. Därefter blev kommunens justerade resultat 0 mkr.

Balanskravsutredning, mkr	2023	2022
Årets resultat enligt resultaträkningen	-24,8	25,5
Avgår: alla realisationsvinster	-0,5	-0,7
Årets balanskravsresultat	-25,3	24,7
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv (RUR)	0,0	-11,5
Årets balanskravsresultat efter reservering till RUR	-25,3	13,2
Justering synnerliga skäl: Kostnadsökning pensioner	25,3	0,0
Justerat resultat	0,0	13,2

Utmärkande för årets balanskravsutredning var

- att det inte fanns något historiskt resultat att återställa eftersom de justerade resultaten tidigare år var positiva
- att intäkterna justerades för realisationsvinster på 0,5 mkr
- att RUR uppgår till 31,8 mkr

- att kommunfullmäktige i november 2023 beslutade att det negativa resultat som budgetmässigt och bokföringsmässigt uppstår 2024, ska finansieras genom hänvisning till synnerliga skäl avseende kostnadsökningen för pensioner samt genom att resultatutjämningsreserven tas i anspråk. Det budgeterade resultatet för 2024 uppgår till -23,0 mkr.

9 Väsentliga personalförhållanden

Den kommunala verksamheten är personalintensiv. Därför är medarbetarna och arbetet med personalfrågor kritiska framgångsfaktorer för att nå hög kvalitet i den kommunala servicen. Förväntningarna från invånarna på tillgänglighet, tekniska och individanpassade lösningar ökar. Det ställer krav såväl på arbetsmiljö och rekrytering som möjlighet till vidareutbildning. Antalet medarbetare med tillsvidareanställning i kommunkoncernen var 777, varav 744 i Vingåkers kommun och 33 inom de helägda bolagen.

Kompetensbehovet var fortfarande stort i alla verksamheter. Vingåkers kommun är den största arbetsgivaren i kommunen och behöver kontinuerligt anpassa organisationen efter nya behov. Uppdraget är att ge service av hög kvalitet till medborgarna, vilket ställer krav på organisationen att vara flexibel och beredd att möta framtiden på nya sätt med nytt tänkande. Medarbetarnas engagemang och kompetens borgar för kvalitet i verksamheten. Redovis-

ningen ska ligga till grund för kommunens strategiska arbete med arbetsgivarpolitiska och arbetsmiljöfrämjande insatser. Den ska även bidra till att de personalekonomiska frågorna analyseras per verksamhetsområde och vägs in i den samlade verksamhetsplaneringen för kommande år. Uppgifterna har i huvudsak hämtats ur kommunens personalsystem. Om inget annat anges avser värdena den 31 december respektive år.

9.1 Anställningar

Den 31 december var 744 (727) personer tillsvidareanställda. Antalet tillsvidareanställda varierade från månad till månad, siffrorna avser exakt mätdata 31 december respektive år. Socialförvaltningen ökade antalet tillsvidareanställda med 17 till antalet. Utökningen inom socialförvaltningen beror på större behov inom hemtjänsten. Bemanningsproblematiken har ökat i och med skärpta arbetstidsregler.

Medelåldern för kommunens anställda sjunker årligen och var vid årsskiftet 45,49 (45,75) år, att jämföra med 2010 då den var 58 år.

Förvaltningar	2023	2022	2021
Barn- och utbildningsförvaltningen	282	283	268
Kommunledningsförvaltningen	40	39	38
Kultur & fritidsförvaltningen	15	17	17
Samhällsbyggnadsförvaltningen	60	58	59
Socialförvaltningen	347	330	345
Totalt	744	727	727

9.2 Genomsnittlig sysselsättningsgrad

Vingåkers kommun hade en genomsnittlig sysselsättningsgrad för de tillsvidareanställda om 95,61 procent av heltid. Skillnaden mellan förvaltningarna var små.

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden har ökat de senaste åren. I jämförelse med likvärdiga kommuner ligger Vingåker kommun på över medelvärdet.

Förvaltningar	2023	2022	2021
Barn- och utbildningsförvaltningen	97,53	95,28	96,39
Kommunledningsförvaltningen	100	100	100
Kultur- & fritidsförvaltningen	100	100	97,94
Samhällsbyggnadsförvaltningen	92,97	93,97	94,49
Socialförvaltningen	93,99	94,11	93,48
Totalt	95,61	95,40	95,23

9.3 Heltid och deltid

Antalet heltidsanställda ökade med 29 till antalet. Ett antal av socialförvaltningens medarbetare hade lägre sysselsättningsgrad på grund av möjligheten till önskad sysselsättningsgrad, dessa arbetade därför deltid trots heltidsanställning.

År 2023 arbetades 165 410 (203 471) timmar av så kallade intermitterant anställda (timanställda). Det motsvarade cirka 97 (119) årsarbetare. Antalet arbetade intermitteranta timmar minskade med cirka 22 årsarbetare, detta främst på grund av pandemin som innebar ett större behov av korttidsvikarier på grund av högre frånvaro bland den ordinarie personalen.

Förvaltningar	2023		2022		2021	
	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid
Barn- och utbildningsförvaltningen	247	35	245	38	230	38
Kommunledningsförvaltningen	40	0	39	0	38	0
Kultur- & fritidsförvaltningen	15	0	17	0	16	1
Samhällsbyggnadsförvaltningen	51	9	46	12	47	12
Socialförvaltningen	263	84	240	90	248	97
Totalt	616	128	587	140	579	148

9.4 Personalomsättning

Personalomsättning beräknas genom formeln antalet anställda som slutat / genomsnittligt antal anställda.

Personalomsättningen har på totalen varierat från år till år och 2023 kunde man se den första minskningen sedan 2020. Inom samtliga förvaltningar har personalomsättningen minskat,

men där det ger stor effekt är på de förvaltningar där det finns stora personalgrupper. Samhällsbyggnadsförvaltningen är den förvaltning som minskat sin personalomsättning mest under 2023.

I jämförelse med några av Sörmlands kommuner så har Vingåkers kommun en något lägre personalomsättning, Omsättningen skiljer sig år från år och mellan kommunerna i Sörmland.

Personalomsättning, %

Förvaltning	2023	2022	2021	2020	2019
Barn- och utbildningsförvaltningen	6,1	8,7	12	8,7	9,8
Kommunledningsförvaltningen	7,5	7,7	7,7	14,2	18,4
Kultur- & fritidsförvaltningen	17,6	21,6	5,1	11,1	11,8
Samhällsbyggnadsförvaltningen	10	23,1	11,3	13,2	18,8
Socialförvaltningen	13,2	16,3	13,7	7,8	13,3
Totalt	10	13,6	12,4	9	12,7

Kompetensförsörjning

Det finns svårigheter att rekrytera viss kompetens inom kommunens verksamheter, speciellt vad gäller legitimera personal så som sjuksköterskor, pedagoger och socialsekreterare. Under våren begärdes namn och adress till nyutexaminerade lärarstudenter ut från närliggande universitet och ett vykort togs fram i samarbete med kommunikationsenheten. Ca 1500 studenter fick direktadresserat vykort skickat till sig och antalet behöriga lärare som sökte till de vakanta tjänsterna ökade. Under hösten gjordes även ett enklare utskick till studenter som blev klara beteendevetare och socionomer i januari.

Med en hälsning från individ- och familjeomsorgen så lockades sex behöriga att visa sitt intresse för att arbeta i Vingåkers kommun varav en blev anställd.

Under sommaren togs en extern fotograf in för att komma ut till några av kommunens verksamheter för att producera bilder som ska marknadsföra våra lediga tjänster. Under hösten gjordes också en film om äldreomsorgen med syfte att locka fler sökande till kommunens lediga tjänster som undersköterska.

9.5 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron kostar kommunen stora summor varje år. Med hjälp av kommunens rehabiliteringssystem kan kommunen ta fram den

faktiska kostnaden för sjukfrånvaro. Under 2023 uppgår kostnaden till drygt 19 mkr. Summan inkluderar inte produktionsbortfall, eventuell kostnad för vikarie eller introduktion.

Sjukfrånvarokostnader

Förvaltning, tkr	Total kostnad 2023	Total kostnad 2022	Total kostnad 2021
Barn- och utbildningsförvaltningen	6 176	6 240	5 788
Socialförvaltningen	11 155	11 002	8 657
Kultur- & fritidsförvaltningen	287	186	137
Samhällsbyggnadsförvaltningen	1 121	810	824
Kommunledningsförvaltningen	374	195	397
Totalt	19 115	18 434	15 805

Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid redovisas för tillsvidareanställda i den form som Sveriges Kommuner och Regioner fastställt. Den innefattar all sjukfrånvaro som

andel av all tillgänglig arbetstid, det vill säga tid som arbetsgivaren kunnat påverka, och är uppdelad på korttidsfrånvaro (mindre än 60 dagar) och långtidsfrånvaro. Den totala sjukfrånvaron ligger på en stabilt hög nivå.

Redovisning av sjukdomsrelaterad frånvaro, %

	2023, %	2022, %	2021, %	2020, %	2019, %
Över 60 dagar	40,12	32,52	39,00	36,18	39,11
-29 år	8,74	8,09	9,86	11,79	8,26
30-49 år	7,68	8,80	7,90	10,55	8,13
50- år	11,64	11,00	10,30	11,58	8,39
Kvinna	10,46	10,73	9,95	12,25	9,12
Man	6,46	6,03	6,71	7,15	5,07
Kommunen	9,77	9,70	9,24	11,18	8,28

Sjukfrånvaro i % av arbetad tid

	2023	2022	2021	2020	2019
Barn- och utbildningsförvaltningen	9,46	8,61	8,57	10,40	8,15
Kommunledningsförvaltningen	1,39	1,92	2,55	3,47	3,98
Kultur- & fritidsförvaltningen	9,90	4,74	5,20	8,08	1,45
Samhällsbyggnadsförvaltningen	6,65	4,74	6,18	11,46	10,39
Socialförvaltningen	11,01	12,77	11,58	12,90	8,91
Vingåkers kommun, totalt	9,77	9,70	9,24	11,18	8,28

Sjukfrånvaro – aktiva åtgärder

- Det systematiska arbetsmiljöarbetet strukturerades med systematiska uppföljningar och analyser av dem.

- Chefsutbildning om arbetsmiljö genomförs kontinuerligt.

- HR-strategerna gör kontinuerliga rehabronder med alla chefer, där man går igenom alla ärenden.

- Nytt avtal för företagshälsovård upphandlades med mycket tyngd på tjänster kring förebyggande åtgärder och bättre rutiner för att arbeta förebyggande tillsammans med företagshälsovården.

- Regelbundna uppföljningar av riskbedömningar och handlingsplaner i verksamheterna och med stöd från HR-enheten.

- Friskvårdsbidraget nyttjades av totalt 545 medarbetare år 2023 vilket är en ökning i antal från tidigare år. Den totala kostnaden för friskvård är cirka 1 mkr.

10 Förväntad utveckling

Vingåkers kommun har de senaste åren haft ett enastående resultat och är på flera sätt en helt annan plats idag än för fem-sex år sedan. Det ger en starkare ställning som kommer vara viktig för att möta de krävande utmaningar som väntar inom flera områden, inte minst ekonomi och kompetensförsörjning, men även de ambitionshöjningar som kommunen beslutat eller som blir närmast tvingande av andra skäl. Bland de förstnämnda finns till exempel införandet av e-arkiv, projektet Ekosystem för ett åldersvänligt Vingåker och inte minst målsättningen att kommunen ska ha 10 000 invånare år 2032. Bland de ambitionshöjningar som krävs utifrån förändringar i omvärlden är det ökade hotet från IT-attacker det kanske viktigaste.

Inom skolans område har kommunen, bland annat med hjälp av samarbetet med Skolverket, fått bättre organisation och systematiskt kvalitetsarbete. Även ledarskapet och analysförmågan har utvecklats genom samma insats. Meritvärdet för årskurs nio har höjts fem år i rad. Höstens resultat indikerar att det kan bli en höjning igen till våren 2024.

Fokus framåt behöver ligga på att bli bättre på att följa upp och utvärdera verksamheterna så att huvudmannen kan säkerställa att en kvalitativ undervisning som följer lagen och möter barns och elevers behov på bästa sätt.

Beträffande omsorgen borde den demografiska utmaningen i Vingåker, Sverige och världen vara väl känd. Fram till 2034 ökar behoven i äldreomsorgen med 87 procent samtidigt som arbetskraften kraftigt minskar. En ny socialtjänstlag förväntas till halvårsskiftet 2025 som ställer stora krav på förebyggande och tidiga insatser. Ökade behov av ekonomiskt bistånd och annat stöd i och med lågkonjunkturen.

Lagändring från 240301 gör det möjligt och till och med lagligt att använda teknik i vård och omsorg. Saknas fortfarande insikt lokalt, regionalt och nationellt om de utmaningar som vård- och omsorg står inför.

Förväntad utveckling inom socialpsykiatri är att den kommer bedriva ett betydligt mer målfokuserat arbete utifrån individernas behov.

Behov av kompetensförstärkning i form av intern handledning av målgruppens behov och ett mer R-ACT inspirerat arbetssätt ligger i målfokus.

Efterfrågan på tomter och bostäder har minskat och det är mycket osäkert hur länge lågkonjunkturen kommer hålla i sig. Det lilla samhället med relativt prisvärda bostäder kan samtidigt bli mer attraktiva i oroliga tider. För att nå 10 000 invånare 2032 är en förutsättning att kommunen arbetar aktivt med försäljning och färdigställande av nya detaljplaner med tomter i attraktiva lägen. Kommunen äger gott om mark så möjligheten att utveckla nya bostadsområden för ökad inflyttning till kommunen är stor. Idag har kommunen betydligt lägre bemanning än övriga kommuner i närområdet. Till 2023 fick nämnden utökade resurser för samhällsplanering vilket möjliggör framfart i både detaljplaner och översiktsplan. Permanenta resurser för mark och exploatering saknas dock helt och drivs i nuläget av projektmedel för ökat bostadsbyggande. 2026 beräknas dessa medel i stort sett vara förbrukade och då behöver resurser tillföras eller omfördelas för att klara uppdraget och få en långsiktighet i arbetet. I takt med att kommunen exploateras ökar även behoven av drift- och investeringsmedel för kommunal infrastruktur. Nya invånare innebär ökade skatteintäkter och statsbidrag, men många kostnader kan komma flera år före intäkterna. Genom tydliga exploateringskalkyler i ett tidigt skede av planeringsprocessen, kan intäkterna matchas mot projektets kostnader. Idag går skatteintäkter, bidrag som försäljningsintäkter in på "finanserna" medan kostnaderna för exploateringsprojekten till stor del belastar samhällsbyggnadsnämnden. Förutom resurserna inom samhällsbyggnad innebär ökat bostadsbyggande ett ökat tryck på övriga nämnder och de kommunala bolagen. För att växa klokt och hållbart behöver samhällsbyggarprocesserna ske sammanhållande för hela koncernen och samverka med externa aktörer utvecklas ytterligare.

Landsbygdsutveckling och satsningen på utvecklingsarbete tillsammans med byarnas utvecklingsgrupper är en del i arbetet med att skapa en attraktiv bygd att verka och bo i. Projektet Smarta Vingåkersbygden är till stor del finansierat av bidrag från Tillväxtverket och

kan komma att påverkas av statliga reformer. Satsningen gäller 2018-2027, men är bara beviljad till och med 2024. Under nästa år ska projektet utvärderas och en planering för fortsatt arbete i ordinarie verksamhet bör göras.

I det medborgarnära utvecklingsarbetet har trygghetsfrågor legat högt upp på medborgarnas prioriteringslista. Trafiksäkerhetsåtgärder samt önskemål om belysning av lekparker och andra välbesökta platser är synpunkter som ofta inkommer till förvaltningens tjänstepersoner. De åtgärder som genomförs för att utveckla samhället innebär ofta ökade driftkostnader. Ofta är det mindre kostnader per åtgärd, men de senaste årens satsningar i kommunens utemiljö har över tid ökat driftkostnaderna. Finansiering av de ökade kostnaderna har kunnat ske genom effektiviseringar och ökad kostnadskontroll inom den Tekniska enheten. Ska ambitionsnivån höjas ytterligare behöver resurser tillsättas.

Nya lagkrav på en digitaliserad samhällsbyggnadsprocess ställer högre krav på nämndens arbetssätt och IT-stöd. Nämnden har de senaste åren investerat i ett nytt verksamhetssystem, utveckling av e-tjänster samt en uppgradering för att kunna hantera digitala detaljplaner. Systemen kräver dock underhåll och kompetensutveckling för att upprätthållas och nå en effektivisering. En ny EU-lagstiftning gällande öppen kartdata kommer troligtvis ställa högre krav på vilken GIS-data kommunen ska tillhandahålla kostnadsfritt. Vilka intäktsförluster detta kan innebära är ännu inte identifierat. Kommunen saknar idag ekonomi för en GIS-funktion, vilket är utmanande när kraven ökar.

De senaste årens oroligheter i världen har medfört stora prisökningar på livsmedel, drivmedel, byggmaterial och förbrukningsmaterial. För mat & måltider och tekniska enheten har det inneburit stora utmaningar för en ekonomi i balans och det är mycket osäkert hur prisbilden kommer utvecklas de närmsta åren.

I det långa perspektivet kan klimatförändringar med mer extremväder skapa stora problem för samhället. De senaste årens prövningar med torka, översvämningar, rasrisk och många väderomslag visar att kommunen redan nu behöver planera och göra insatser i den fysiska miljön för att upprätthålla ett tryggt samhälle

med stabil infrastruktur även för Vingåkersbygdens kommande generationer.

Ansvar för turism och dess specifika frågor har överförts till kultur- och fritidsnämnden. Utveckling, uppföljning, ambition, lokalt och regionalt arbete, verksamhetsmål och övrig information samt redovisning kommer således att utgöra ännu ett synnerligen viktigt verksamhetsben i denna nämnd och förvaltning.

Ökande förekomst av social oro, våld, skadegörelse och andra otrygga situationer på biblioteket. Åtgärder för bättre arbetsmiljö krävs men försvåras av resursbrist. Bibliotekarie är redan ett bristyrke och alltför överväger att byta jobb på grund av brister i arbetsmiljön.

Barn i lågstadieåldern lämnas på biblioteket utan vuxenansvar. Sammanlagt bedöms ett tjugotal barn i ung ålder lämnas/dumpas dagligen på biblioteket, där ansvaret för dessa besökare överlämnas till personalen.

Investeringsbehov finns för lokalanpassning av både personalutrymmen och publika utrymmen för att tillgodose en dräglig arbets- och besöksmiljö.

Fritidsgården erbjuder generösa öppettider för en ung målgrupp på en alltigenom rymlig och relativt nybyggd mötesplats veckans samtliga dagar utom söndag. Resursmässigt är 2,5 tjänst under somliga tillfällen alltför knapp för att trygga besöks- och arbetsmiljön, medan resurserna mer än väl vid andra tillfällen, täcker verksamhetens behov. Att resurssätta fritidsgården effektivt för dessa helt olika tillfällen av många besökare eller så gott som inga alls, är i princip inte görbart. Antalet besökare fluktuerar mycket. Statistiken visar dock på ett stort behov av öppen fritidsgård för de yngre besökarna på vardagarna, primärt i direkt anslutning till skolans slut.

Ökad förekomst av skadegörelse och otrygga situationer på fritidsgården är alltför ofta en fritidsledares och besökares vardag. Krafttag mot felaktigt besöksbeteende krävs ständigt, liksom inkluderande arbete tillsammans med besökarna, för att främja och betona fritidsgårdens trygga och positiva mötesplats. Bägge delarna bedöms nödvändiga för att hejda denna skadliga utveckling. Tydliga verksamhetsmål liksom regler och förhållningssätt som styr

denna "laglöshet" krävs.

Vingåkersbadet är en oerhört välbesökt fritidsanläggning för besökare i alla åldrar. Per december 2023 har drygt 3 300 besökare registrerats. Ständig oro för trygg och säker besöks- och arbetsmiljö råder, då få personalresurser ska bemanna den välbesökta simhallen inklusive övriga bi- och serviceytor, med en begränsad möjlighet till uppsikt över samtliga besöksytor. En ökning av otrygga situationer på Vingåkersbadet har också registrerats. En prioritering avseende fler personella resurser är önskvärd, såvida den välbesökta verksamheten för medborgare och tillresta besökare liksom den livsnödvändiga sim-kunskapen genom verksamhetens utbildningstillfällen inte ska minskas.

Utöver detta erbjuds dessutom fantastisk service inklusive generösa, välutnyttjade öppettider. Med hänsyn till rådande ekonomiska utmaningar kan dessa behöva minska något, i samband med behovet av att öka trygg- och säkerhet i samband med anläggningens höga beläggning.

Klokskap kommer också krävas avseende nuvarande efterfrågan och behov liksom hänsyn till denna stora efterfrågan och utnyttjandet av simhallen som grund för framtida dialog och anpassning av badhus/anläggning. En simhall som utnyttjas som Vingåkersbadet bör hanteras och prioriteras som en av de främsta och mest nödvändiga idrottsanläggningarna i kommunen. Vattenvana är viktigt. Simkunskap är livsviktigt!

Ett verksamhetens årshjul för 2024 är planerat med förhoppning om att attrahera medborgare och tillresta besökare med flera utställningar, program och aktiviteter. Under våren planeras ett antal konstutställningar att erbjudas i samverkan med andra parter och som därmed högst sannolikt inte kommer att belasta verk-

samhetens ekonomi nämnvärt. Sommarens stora utställning "Jakt - från slott till koja" invigs 15 juni 2024.

Slottet nyttjas av många kommunala verksamheter för möten och sammanträden. Kulturskolan håller kurser på tredje våningen. Komtek erbjuder det för barn och unga på samma våning. Slottet blir i allt högre utsträckning Vingåkersbornas vardagsrum.

Ett arbete pågår som förhoppningsvis ska leda till en hållbar lösning i samverkan med extern part för att erbjuda slottets ordinarie program- och konferensverksamhet någon form av café-verksamhet.

Regeringen beslutade i juni 2022 att ansvaret för förpackningsinsamling övergår till Sveriges kommuner den 1 januari 2024. Senast 1 januari 2027 ska samtliga kommuner ha ett fullt utbyggt fastighetsnära insamlingssystem för samtliga boendeformer. Beslut om dubbla fyrfackskärl per villahushåll är fattat i respektive ägarkommuns kommunfullmäktige. Sörmland Vatten har beslutat att kärstorleken ska vara 370 liter och att de gröna plastpåsarna för matinsamling ska finnas kvar.

En överföringsledning kommer att läggas från Julita över sjön Öljaren till Österåker, vilken kommer att ersätta vatten- och reningsverken i Österåker och även förse Ättersta med vattjänster. Bägge dessa projekt planeras att vara slutförda under andra halvan av 2025.

Ökade kostnader för räntor, fjärrvärme och andra taxebundna avgifter kommer att fortsätta påverka de kommunala bolagen inom den närmaste framtiden, liksom utfallet av hyresförhandlingarna.

Ett fortsatt arbete pågår inom det allmännyttiga bostadsbolaget för att se över möjligheter till nybyggnation av lägenheter i tätorten och i kranorterna.

11 Resultaträkning

Resultaträkning, belopp i tkr	Not	Koncern		Kommun		
		2023	2022	2023	Budget, 2023	2022
Verksamhetens intäkter*	3	202 077	211 848	139 147	111 181	147 766
Verksamhetens kostnader*	4, 26	-849 952	-790 790	-833 635	-777 027	-770 292
Avskrivningar	5	-47 480	-45 173	-14 871	-12 124	-12 344
Verksamhetens nettokostnader		-695 355	-624 115	-709 359	-677 970	-634 871
Skatteintäkter	6	444 092	429 050	444 092	432 761	429 050
Generella statsbidrag & utjämning	7	238 621	229 784	238 621	227 390	229 784
Verksamhetens resultat		-12 642	34 719	-26 645	-17 819	23 963
Finansiella intäkter	8	3 054	2 536	3 029	950	2 301
Finansiella kostnader	9	-19 245	-11 764	-1 159	-551	-813
Resultat efter finansiella poster		-28 834	25 492	-24 774	-17 420	25 451
Extraordinära poster	10	0	0	0	0	0
Årets resultat		-28 834	25 492	-24 774	-17 420	25 451

* Utfallet för verksamhetens intäkter och kostnader skiljer sig mot budget på grund av riktade statsbidrag som kommunen bedriver verksamhet för. Dessa medel finns utöver av kommunfullmäktige beslutad budget. I driftredovisningen återfinns verksamhetens intäkter och kostnader i nämndernas utfall. Utfallet för verksamhetens intäkter och kostnader skiljer sig mot utfallet för intäkter och kostnader i driftredovisningen eftersom det ingår interna intäkter och kostnader i utfallet som redovisas i driftredovisningen. I resultaträkningen exkluderas interna poster.

12 Balansräkning

Balansräkning, belopp i tkr		Koncern		Kommun	
Tillgångar	Not	2023	2022	2023	2022
Anläggningstillgångar					
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>					
Immateriella anläggningstillgångar	11	3 795	3 700	3 795	3 700
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	12	857 028	833 092	118 595	116 647
Maskiner & inventarier	13	221 814	201 016	40 873	40 483
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>					
Värdepapper	14	19 854	14 488	76 092	75 200
Långfristiga fordringar	15	462	869	0	0
Summa anläggningstillgångar		1 102 953	1 053 165	239 355	236 030
<i>Bidrag till statlig infrastruktur</i>	16	5 751	6 162	5 751	6 162
Summa bidrag till statlig infrastruktur		5 751	6 162	5 751	6 162
Omsättningstillgångar					
Förråd	17	2 310	1 577	2 310	1 577
Exploateringsverksamhet	17	0	0	0	0
Kortfristiga fordringar	18	108 443	109 763	94 985	97 145
Kassa och bank	19	60 659	82 110	19 299	25 273
Summa omsättningstillgångar		171 412	193 450	116 594	123 994
Summa tillgångar		1 280 116	1 252 777	361 702	366 186
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital		187 699	215 220	156 563	181 337
<i>därav årets resultat</i>		-28 834	25 492	-24 774	25 451
Summa eget kapital	20	187 699	215 220	156 563	181 337
Avsättningar					
Pensioner (inkl särskild löneskatt)	21	21 609	16 785	21 609	16 785
Andra avsättningar	21	69 256	55 501	55 198	41 611
Summa avsättningar		90 865	72 286	76 807	58 396
Skulder					
Långfristiga skulder	22	798 330	779 298	0	0
Kortfristiga skulder	23	203 222	185 974	128 332	126 454
Summa skulder		1 001 552	965 272	128 332	126 454
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		1 280 116	1 252 777	361 702	366 186
Panter & ansvarsförbindelser					
Ansvarsförbindelse för pensioner inkl löneskatt	24	155 611	151 814	155 611	151 814
Borgensåtagande	25	7 717	8 340	781 744	771 542
Hysesavtal/Leasing	26	2 022	1 071	1 098 617	799 934

13 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys, belopp i tkr	Not	Koncern		Kommun	
		2023	2022	2023	2022
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		-28 834	25 492	-24 774	25 451
Justering för av- och nedskrivningar	29	47 480	45 173	14 871	12 344
Justering för gjorda avsättningar	30	18 579	8 669	18 411	6 318
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	31	11 665	-35 708	1 343	-2 915
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>		48 890	43 626	9 851	41 198
Ökning (-) /minskning (+) kortfristiga fordringar		1 320	-19 638	2 160	-7 737
Ökning (-) /minskning (+) förråd/lager		-733	-1 086	-733	-1 086
Ökning (+) /minskning (-) kortfristiga skulder		17 248	-20 399	1 878	-19 413
Kassaflöde från den löpande verksamheten		66 725	2 503	13 156	12 962
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i immateriella tillgångar	11	-933	-3 700	-933	-3700
Försäljning av immateriella tillgångar	11	0	1 353	0	1353
Investering i materiella tillgångar	12,13	-118 704	-33 825	-17 305	-37 378
Försäljning av materiella tillgångar	12,13	1 100	281	0	281
Investering i finansiella tillgångar		-5 366	-1 662	-892	-156
Försäljning av finansiella tillgångar		0	0	0	0
Utrangeringar -23/Amortering revers -22		-1 930	28	0	28
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-125 833	-154 070	-19 130	-39 573
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån		122 028	246 982	0	0
Amortering av skuld		-102 996	-108 194	0	0
Ökning (-) /minskning (+) långfristiga fordringar		-407	0	0	0
Ökning (+) /minskning (-) långfristiga skulder		19 032	1 075	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		37 657	139 863	0	0
BIDRAG TILL INFRASTRUKTUR					
Bidrag till statlig infrastruktur		0	0	0	0
Kassaflöde		0	0	0	0
SUMMA KASSAFLÖDE		-21 451	-11 704	-5 974	-26 610
Årets kassaflöde					
Likvida medel vid årets början		82 110	93 814	25 273	51 883
Likvida medel vid årets slut		60 659	82 110	19 299	25 273
Förändring av likvida medel		-21 451	-11 704	-5 974	-26 610

14 Nothänvisningar

Not 1 Redovisningsprinciper

Från och med den 1 januari 2019 gäller den nya kommunala bokförings- och redovisningslagen, LKBR (Lag 2018:597). Rådet för kommunal redovisning, RKR, har rollen som normgivande organ och har till uppgift att utveckla god redovisningssed. De utarbetar rekommendationer i redovisningsfrågor som är av principiell betydelse eller av större vikt och tolkar vad som är god redovisningssed för kommuner, regioner och kommunalförbund. Dessa rekommendationer ska kommunen följa. Kommunens redovisning har i huvudsak skett enligt god redovisningssed – i överensstämmelse med den nya redovisningslagen samt RKR:s rekommendationer.

Förändring av tillämpade redovisningsprinciper jämfört med föregående år har gjorts avseende redovisning av immateriella tillgångar. Se mer om detta nedan.

Kommunkoncernen består av följande kommunala koncernföretag:

Bolag, ägarandel

AB Vingåkershem, 100 %

Vingåkers Kommunfastigheter AB, 100 %

Vingåker Vatten och Avfall AB, 100 %

Inga förändringar i sammansättningen av kommunkoncernen har skett under räkenskapsåret. I koncernens resultat- och balansräkning ingår ovan nämnda bolag. Interna mellanhavanden har eliminerats så långt det är möjligt och kommunens redovisningsprinciper har varit vägledande. Kommunalförbundet Västra Sörmlands Räddningstjänst ingår inte i de sammanställda räkenskaperna då kommunens andel av kommunbidraget uppgår till 20,62 procent.

Avvikelser från god redovisningssed

Komponentavskrivningar

Enligt RKR R4 ska komponentavskrivningar tillämpas från och med räkenskapsåret 2014. Väsentliga skillnader i förbrukning och nyttjandeperioder av betydande komponenter i en materiell anläggningstillgång måste beaktas och ska därmed skrivas av separat, så kallad komponentavskrivning. För varje investering görs en individuell prövning. Kommunen har infört komponentavskrivningar från och med 2018 på nya investeringar. I ekonomisystemet hanteras detta via anläggningsregistret. Under 2018 beslutade kommunfullmäktige om en investeringspolicy och kommunstyrelsen antog i samband med det riktlinjer för investeringar. I bilaga till riktlinjerna finns rutin för komponentindelning. Avskrivningstiden skiljer sig mellan olika komponenter från fem år och uppåt. Kommunen avviker till viss del från god redovisningssed när det gäller komponentavskrivningar, eftersom tillämpningen påbörjades först 2018 och endast avser nya investeringar från och med 2018. De kommunala bolagen AB Vingåkershem och Vingåkers Kommunfastigheter AB har övergick till komponentredovisning enligt K3-modellen under år 2020.

Etableringsersättning

Av RKR R2 framgår att om det inte finns några villkor och restriktioner för ett bidrag eller en kostnadsersättning, ska bidraget eller kostnadsersättningen intäktsredovisas så fort det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som är förenliga med transaktionen kommer att tillfalla kommunen. Det betyder att etableringsersättningar, även kallat generalschablonen, ska intäktsredovisas så fort de uppstår. Kommunen avviker från detta då dessa medel enligt Socialnämnden, bokförs mot balanskonto och projekt istället för att intäktsredovisas. De används sedan för kostnadstäckning 36 månader framåt. Dessa medel omsätts hela tiden, dock särskiljs inte medlen för vilket år de kom, och det går därmed inte att följa en enskild betalning. Pengarna tillfaller kommunen månad 1–24, men den stora kostnaden för försörjningsstöd kommer månad 25–36. I perioder har detta medfört att behållningen på ba-

lanskontot varit stor, men minskar snabbt i andra perioder. Medlen planeras användas mer aktivt för arbetsmarknadsåtgärder framöver. Av de medel som inkommit hittills i år för flyktningmottagande har 503 tkr gått till Viadidakt för svenska för invandrare och samhällsorientering. 1 527 tkr har använts till försörjningsstöd och 105 tkr har överförts till barn- och utbildningsnämnden för kommunmottagna barn.

Schablonersättningar däremot ska enligt RKR R2 periodiseras: Om bidraget eller kostnadsersättningen avser två eller flera redovisningsperioder, men det inte framgår hur mycket av bidraget eller kostnadsersättningen som avser respektive period, ska bidraget periodiseras med jämn fördelning från och med den tidpunkt då bidraget enligt restriktionerna får börja intäktsredovisas till och med den tidpunkt då hela bidraget ska vara intäktsredovisat. Kommunen periodiserar dessa medel under 36 månader, vilket är i enlighet med god redovisningssed. Per 231231 fanns totalt 13,6 mkr uppbokat på balanskonto (221231, 14,6 mkr och 211231, 18,3 mkr) avseende både etableringsersättning och schablonersättning.

Statsbidrag utan villkor

I RKR R2 framgår att statsbidrag kommunen erhåller utan villkor ska redovisas i resultaträkningen under posten generella bidrag och utjämning. Kommunen har bokfört skolmiljarden och bidraget för att säkerställa god vård i äldreomsorgen under verksamhetens intäkter. Det innebär att kommunen avviker från rekommendationen.

Finansiell leasing

Redovisning av leasingavtal är inte särskilt reglerad i LKBR. Vägledning får därför hämtas i RKR R5 om leasing samt i RKR:s idéskrift *Redovisning av leasing- och hyresavtal*. Där framgår vad som är finansiell redovisning samt hur den ska hanteras i redovisningen. Svenska kommuner och regioner använder i varierande omfattning leasing för att finansiera och få tillgång till resurser som krävs i verksamheten. Redovisning av dessa leasing- och hyresavtal påverkar i stor utsträckning kommunernas och regionernas redovisade resultat och ställning. Den normgivning som finns på området syftar

till att skapa en neutral och jämförbar redovisning, oavsett hur kommuner och regioner väljer att finansiera resursanskaffningen.

Av RKR R5 framgår att kommunen ska klassificera leasing- samt hyresavtal som antingen operationella eller finansiella leasingavtal och redovisa dessa enligt kriterier i rekommendationen. Leasingavtal klassificeras som finansiella leasingavtal om det innebär att de ekonomiska fördelarna och de ekonomiska riskerna som förknippas med ägandet av objektet i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Detta innebär att finansiella leasingavtal redovisas som anläggningstillgång och förpliktelsen att betala framtida leasingavgifter redovisas som skuld i balansräkningen. Som finansiella leasingavtal redovisas leasingavtal med en avtalstid överstigande tre år.

Kommunens leasingavtal gällande fordonsleasing redovisas som operationella då avtalstiden för dessa, med något undantag, *inte* överstiger tre år och värdet av dessa avtal motsvarar *inte* ett väsentligt belopp. Vid bokslutet 231231 uppgick värdet i befintliga fordonsleasingavtal till cirka 11,5 mkr. När det gäller hyresavtal för fastigheter så uppgår de till väsentliga belopp då merparten av alla avtal är skrivna med långa avtalsperioder. Däremot bedömer kommunen att de ekonomiska fördelar och risker som förknippas med ägandet i allt väsentligt *inte* övergår till kommunen. Det är istället ägandet av det kommunala bolaget som är förenat med en risk. Även hyresavtal redovisas som operationella leasingavtal. Under 2023 har en översyn av kommunens hyresavtal med Vingåkers Kommunfastigheter AB genomförts. De nya avtalen ska tecknas under våren 2024 och i samband med det är ambitionen att dessa avtal och fordonsavtalen ska läggas upp som finansiell leasing så att årsredovisningen för 2024 stämmer med RKR 5. Det är ett tidskrävande arbete. Eventuellt kommer det att bildas ett nätverk mellan kommuner i Sörmland och Östergötland för att jobba med frågan och ta lärdom av varandra. Kommunens ekonomisystem är förberett för att kunna redovisa finansiell leasing.

Kommunen har även övriga leasingavtal, bland annat avseende kopieringsmaskiner/skrivare och kaffemaskiner. Dessa klassificeras som operationella leasingavtal. Från och med 2024 kommer kommunen att övergå till att äga istället för att leasa kopieringsmaskiner/skrivare i samband med att befintliga leasingavtal upphör.

Samtliga avgifter för leasing redovisas som kostnader och påverkar årets resultat.

Total effekt på resultat och ställning

Den samlade bedömningen är att de avvikelser från god redovisningssed som förekommer har marginell påverkan på kommunens resultat och ställning då de inte uppgår till väsentliga belopp.

Värderings- och omräkningsprinciper

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar upptas till anskaffningskostnaden minus eventuella investeringsbidrag, statsbidrag med mera. I det nya anläggningsregistret från 2018 utgörs det ingående bokförda värdet från 2017 av ett nettovärde. Det innebär att ackumulerade avskrivningar särredovisas från och med 2018 års bokförda avskrivningar. Enligt kommunens investeringspolicy ska en anläggningstillgång ha ett värde på minst 20 tkr och en livslängd som är längre än tre år. Revidering av investeringspolicyn pågår och beslutas under 2024.

Immateriella tillgångar ska enligt RKR 3 redovisas i balansräkningen när posten uppgår till väsentligt värde, förutsatt att det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelarna som har samband med innehavet kommer att tillfalla kommunen, och att tillgångens anskaffningsvärde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. En genomgång av anläggningsregistret har gjorts och några tillgångsposter har lokaliserats som uppfyller kriterierna för en immateriell tillgång. Under 2022 har dessa omklassificerats i kommunens anläggningsregister för att kunna redovisas korrekt i balansräkningen i samband med delårsrapport 220831. Nya investeringar som uppfyller kriterierna för en immateriell tillgång kommer från och med år 2022 att redovisas korrekt. Immateriella anläggningstillgångar upptas till anskaffningskostnaden minus eventuella investeringsbi-

drag, statsbidrag med mera. En immateriell anläggningstillgång ska ha ett värde på minst 20 tkr och en livslängd som är längre än tre år. Revidering av investeringspolicyn pågår och beslutas under 2024.

Avskrivningar avseende fastigheter påbörjas då en anläggning tas i bruk, vid investeringens färdigställande. Vad beträffar inventarier påbörjas avskrivningen vid anskaffandet. För fastigheter tillämpas avskrivningstider på 20, 25, 33, 50 och 100 år (Slottet). Inventarier skrivs av på 3 år (datorer), 5 år (datautrustning och fordon) eller 10 år. Järnvägsinvesteringen skrivs av på 25 år. Genomsnittlig nyttjandeperiod för år 2023 är 9,94 år för kommunens immateriella tillgångar och 26,41 år för kommunens materiella tillgångar. För maskiner och inventarier är bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod 7,59 år.

Omsättningstillgångar

Förråd har värderats i enlighet med lägsta värdets princip, det vill säga värderas post för post till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet. Detta innebär att mindre lager av kontorsmaterial kostnadsförs direkt i samband med inköp.

Kundfordringar och **övriga kortfristiga fordringar** är upptagna till det belopp varmed de beräknas inflyta. Utställda fakturor efter rapportperiodens slut, men hänförliga till aktuell redovisningsperiod, har fordringsförts och tillgodoräknats periodens redovisning.

Leasing

Ej aktuellt då kommunen inte infört finansiell leasing än. Planeras att införas under 2024.

Skulder och avsättningar

Pensionsskuld – som underlag för uppbokning av avsättning till pensioner, kortfristig skuld samt ansvarsförbindelse för pensioner har kommunen använt helårsprognosen från KPA per 231231. Avsättning för pensioner värderas enligt RIPS i enlighet med RKR R10. Efter genomförd upphandling bytte kommunen pensionsadministratör från Skandia till KPA per 191001. Ny upphandling av pensionsadministratör sker under 2024.

Särskild löneskatt på avsättning till pensioner (24,26 procent) har periodiserats och belastar

periodens resultat.

Semesterlöneskuld inklusive sociala avgifter redovisas i årsredovisningen som en kortfristig skuld.

Leverantörsfakturor inkomna efter rapportperiodens slut, men hänförliga till aktuell redovisningsperiod, har skuldförts och belastar periodens redovisning.

Avsättning av medel för framtida kostnader avseende återställande och sluttäckning av **deponi** har skett i enlighet med av kommunfullmäktige fastställd plan, § 85/2004 fram till och med 2013. En ny kostnadsberäkning under 2014 indikerade att kostnaderna beräknades hamna på cirka 16,5 mkr. Sedan tidigare hade kommunen avsatt 12,5 mkr för sluttäckning av deponi, varför resterande 4 mkr avsattes och kostnadsfördes i samband med bokslutet för 2014. Under 2015 visade det sig att kommunens miljötillstånd för deponin gör det möjligt för kommunen att ta emot täckmassor från externa företag. Detta genererar kommunen årliga intäkter som tillförs avsättningen. Detta medför att avsättningen per 231231 uppgår till 55,2 mkr. Under 2021 och 2022 har upphandling av dels täckmattor/dukar och dels entreprenaden skett. En revidering av tidplanen för sluttäckningen har kommunicerats med Länsstyrelsen och enligt kompletteringsanmälan till Länsstyrelsen ska deponin vara sluttäckt kring 2025-2026, det vill säga inom cirka två till tre år.

Under de återstående åren bedöms kostnaderna uppgå till cirka 53,25 mkr. En anledning till de bedömda ökade kostnaderna är att fler maskiner har behövts. Givet att tidplanen är tajt och att skikten ovanför avjämningsskiktet har börjat läggas ut parallellt med att avjämnning/terrassering sker bedöms kostnaderna kunna fördelas jämnt över åren. Det ger då en årlig kostnad på cirka 17,75 mkr under åren 2024-2026. Detta under förutsättning att inga ytterligare arbetsmaskiner krävs. Tillkommer gör kostnader för framtida drift, kontroll och övervakning när deponin är sluttäckt. Frågan har på nytt aktualiserats som informationsärende på kommunstyrelsens sammanträde i februari 2022 och aktualiserades för nytt beslut i kommunfullmäktige under 2023 (kf §102, 230911).

Redovisningsprinciper i driftredovisningen

Löner har i samband med bokföring i redovisningen belastats med ett personalomkostnadspålägg på 44,53 procent som inkluderar sociala avgifter, avtalsförsäkringar och pensionskostnader.

Löner, semesterersättningar och övriga förmåner har redovisats enligt kontantmetoden.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar belastas med verklig avskrivningskostnad samt en kalkylränta (internränta) på 1,25 procent för årets genomsnittliga kapitalbindning.

Gemensam central administration som ekonomi, HR, kansli, it och upphandling fördelas inte ut på de olika verksamheterna.

Kostnadsräntor har periodiserats till den redovisningsperiod de tillhör.

Den preliminära **slutavräkningen avseende kommunalskatten** för 2023 har periodiserats och påverkar periodens resultat. Prognosen från Sveriges Kommuner och Regioner (cirkulär 23:58) har använts för periodisering av slutavräkning avseende kommunalskatt.

Korttidsinventarier, det vill säga inventarier som antas ha en livslängd om högst tre år eller har ett värde som understiger 20 tkr, har kostnadsförts direkt vid anskaffning.

Detaljplaner redovisas från och med 2020 som en driftkostnad och inte som tidigare år då de redovisats som investeringar.

Hyror och avgifter för äldreomsorgen debiteras i förskott liksom övriga hyror. Avgiften för barnomsorgen debiteras för innevarande månad.

Redovisningsprinciper – övrig information

Andelar i Kommuninvest ekonomisk förening är upptagna i balansräkningen till anskaffningsvärde. Kommunen har sedan 2015 fullgjort en medlemsinsats motsvarande 900 kronor per invånare. Under 2020 har Kommuninvest betalat tillbaka ett äldre förlagslån som vissa medlemmar haft. Kommunfullmäktige beslutade att använda återbetalningen till utökad medlemsinsats i enlighet med föreningsstämmans

beslut. Fram till år 2024 ska respektive medlem fullgöra en medlemsinsats på 1 300 kronor per invånare för att stärka föreningens kapitalbas.

Kommunens medfinansiering av Citybanan redovisas i balansräkningen under rubriken Bidrag till statlig infrastruktur. Den valda tiden för upplösning av bidrag som redovisas i balansräkningen får uppgå till högst 25 år och upplösningen ska påbörjas det år första utbetalningen av bidraget görs. Kommunen har betalat ut hela bidraget, varför upplösning har påbörjats och kostnadsförts med 411 tkr per år med start år 2013 då den första utbetalningen skedde. Kostnaden finns budgeterad.

Systemdokumentation av ekonomisystem har tagits fram och har delgetts kommunstyrelsen, KS§70/2021. Utöver detta finns rutiner och lathundar för ekonomisystemet dokumenterade och förvarade i gemensam digital arbetskatalog.

Särredovisning va - Kommunen har valt att organisera va- och renhållningsverksamheten i ett kommunalt bolag som ägs till 100 procent av kommunen. Särredovisning av va återfinns i Vingåker Vatten och Avfall ABs årsredovisning.

Kontaktinformation, telefon: 0150-800 100 eller e-post: kundservice@sormlandvatten.se

Not 2 Uppskattningar och bedömningar

I samband med årsbokslutet görs en del upp- bokningar av uppskattade eller prognostiserade kostnader.

Kommunens pensionsåtaganden grundar sig i de beräkningar och prognoser som kommunen erhåller från KPA som är kommunens pensionsadministratör sedan 1 oktober 2019. Pensionsavtalet AKAP-KL (avgiftsbestämd kollektivavtalad pension) gäller för arbetstagar födda 1986 eller senare. De som är födda 1985 eller tidigare berörs även fortsättningsvis av det gamla pensionsavtalet KAP-KL (kollektivavtalad pension). Prognosen för kommunens pensionskostnader grundar sig på att de anställda väljer att gå i pension vid 65 års ålder. Möjlighet finns att gå före 65 år eller att arbeta kvar som längst till 67 år. Hur de anställda väljer att göra påverkar kommunens kostnad. Sedan i januari 2023 gäller det nya avtalet AKAP-KR. Övergången från KAP-KL till AKAP-KR innebär i vissa fall en förhöjd premie över 7,5 inkomstbasbelopp.

I RIPS 21 – Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld 2021 regleras hur pensionsåtaganden ska beräknas i kommunsektorn. Styrelsen för SKR beslutade i april 2021 i enlighet med RIPS-kommitténs förslag att nya parametrar över livslängden ska användas i pensions- skuldsberäkningarna för kommuner och regioner. Det innebär att sektorn slutat att använda Finansinspektionens antagande enligt Tryg- gandegrunderna från 2007 för att i stället skatta parametrarna utifrån sektorns eget bestånd.

Livslängden bedöms vara högre i kommunsektorn än enligt de tidigare antaganden som använts i RIPS. Ändringen i livslängdsantagandet innebar att den beräknade pensionsskulden ökade med cirka 4 procent i kommunerna och cirka 5 procent i regionerna. Pensionsskulden ökar mest bland män och bland de som är födda på 1950–1960-talen. Kommunens pensionsåtagande har i och med det ökat. Främst syns detta för avsättningen till pensioner i balansräkningen. RIPS-räntan är oförändrad och ligger på 1,0 procent 2023.

Det nya pensionsavtalet, AKAP-KR och de förändringar det avtalet medför innebär att kommunens pensionskostnader ökat markant sedan 2022. En stor del hänger samman med prisbasbeloppet och dess koppling till inflationstalet i juni året före beräkningsåret.

Smart utbetalning – kommunfullmäktige beslutade 2018 om att lösa in delar av ansvarsförbindelsen. 31,9 mkr betalades in till Skandia i en pensionsförsäkringslösning som kallas Smart utbetalning och reducerade ansvarsförbindelsen per 181231. Detta påverkade kommunens resultat med motsvarande jämförelsestörande kostnad år 2018. Synnerliga skäl användes vid balanskravsutredningen. Under 2019 har kommunens kostnad för särskild löneskatt på den inlösta delen av ansvarsförbindelsen, 7,7 mkr, bokats upp som kortfristig skuld med utbetalning under 2020. Båda dessa engångskostnader påverkade flera av kommunens ekonomiska nyckeltal negativt. Denna lösning medför att kommunen årligen betalar indexeringspremier på försäkrat belopp på cirka 1,0-1,5 mkr årligen.

RÄKENSKAP OCH TABELLER

Nothänvisningar till resultaträkningen, belopp i tkr	Koncern		Kommun	
	2023	2022	2023	2022
Not 3 Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	2 505	2 686	2 505	2 686
Taxor och avgifter	50 458	50 230	16 233	12 461
Hyror och arrenden	24 098	22 546	16 486	15 526
varav tomträtsavgäld*	26	0	26	0
Bidrag och kostnadsersättningar från Staten	87 022	96 683	87 022	96 683
EU-bidrag	108	0	108	0
Övriga bidrag	296	693	296	693
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	28 273	26 026	13 297	12 399
Intäkter från exploateringsverksamhet	271	770	271	770
Realisationsvinster på anläggningstillgångar	547	1 309	547	1 309
Övriga verksamhetsintäkter	8 473	10 905	2 355	5 238
Summa verksamhetens intäkter	202 077	211 848	139 147	147 766
<i>*Tomträtsavgäld ingår i hyror och arrenden med 26 tkr gällande Vingåker Stavhälla hamn 1:5 med ett taxeringsvärde på 0 tkr.</i>				
Not 4 Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader exkl pensionskostnader	445 762	426 488	425 913	409 232
Pensionskostnader	56 981	24 949	56 031	23 894
Lämnade bidrag	46 693	45 805	46 693	45 805
Köp av huvudverksamhet	124 486	122 097	124 486	122 097
Lokal- och markhyror	4 407	3 614	71 956	67 084
Material, tjänster och övriga verksamhetskostnader	113 283	119 231	44 511	41 805
Realisationsförluster och utrangeringar	1 931	1 242	0	281
Bolagsskatt	1 439	3 472	0	0
Övriga verksamhetskostnader	54 970	43 892	64 046	60 094
Summa verksamhetens kostnader	849 952	790 790	833 635	770 292
Not 5 Avskrivningar				
Beloppen utgöres av planenliga avskrivningar och beräknas på anläggningstillgångarnas anskaffningsvärde	47 480	43 786	14 871	12 344
Nedskrivningar	0	600	0	0
Återläggning av uppskrivning byggnad	0	787	0	0
Summa avskrivningar	47 480	45 173	14 871	12 344

RÄKENSKAP OCH TABELLER

Nothänvisningar till resultaträkningen, belopp i tkr	Koncern		Kommun	
	2023	2022	2023	2022
Not 6 Skatteintäkter				
Preliminära skattebetalningar, kommunal- skatt under året	434 662	415 505	434 662	415 505
Preliminär slutavräkning, årets	7 071	2 920	7 071	2 920
Differens preliminär slutavräkning och defini- tiv slutavräkning	2 359	10 626	2 359	10 626
Summa skatteintäkter	444 092	429 050	444 092	429 050
Not 7 Generella statsbidrag				
Strukturbidrag	0	0	0	0
Kommunal fastighetsavgift	25 762	24 571	25 762	24 571
Inkomstutjämningsbidrag	154 749	146 255	154 749	146 255
Kostnadsutjämningsbidrag	28 195	23 003	28 195	23 003
Korrigerering av utjämning 2022 enl SKV 230201	0	2 248	0	2 248
Utjämningsavgift	3 987	2 587	3 987	2 587
Regleringsavgift/bidrag	20 987	25 048	20 987	25 048
Statsbidrag, övrigt	4 941	6 072	4 941	6 072
Summa generella statsbidrag	238 621	229 784	238 621	229 784
Not 8 Finansiella intäkter				
Räntor på likvida medel	2 548	231	1 658	0
Räntor på kundfordringar	23	22	23	22
Borgensavgift	0	1 322	1 303	1 322
Övrigt	483	961	45	957
Summa finansiella intäkter	3 054	2 536	3 029	2 301
Not 9 Finansiella kostnader				
Finansiella kostnader, pensionsskuld	1 004	679	1 004	679
Övrigt	18 241	11 085	155	135
Summa finansiella kostnader	19 245	11 764	1 159	813
Not 10 Extraordinära poster				
Bokslutsdisposition	-734	-43	0	0
Summa extraordinära poster	-734	-43	0	0

RÅKENSKAP OCH TABELLER

Nothänvisningar till balansräkningen, belopp i tkr	Koncern		Kommun	
	2023	2022	2023	2022
Not 11 Immateriella anläggningstillgångar				
Immateriella anläggningstillgångar*				
Ingående anskaffningsvärde	8 795	0	8 795	0
Inköp	933	645	933	645
Försäljningar/bidrag	0	0	0	0
Utrangeringar	0	0	0	0
Överföringar	0	8 151	0	8 151
Utgående anskaffningsvärde	9 728	8 796	9 728	8 795
Ingående ack avskrivningar	-5 096	0	-5 096	0
Försäljningar	0	0	0	0
Utrangeringar	0	0	0	0
Överföringar	0	-4 195	0	-4 195
Årets avskrivningar	-837	-901	-837	-901
Utgående ack avskrivningar	-5 933	-5 096	-5 933	-5 096
Ingående ack nedskrivningar	0	0	0	0
Försäljningar	0	0	0	0
Utrangeringar	0	0	0	0
Årets nedskrivningar	0	0	0	0
Utgående ack nedskrivningar	0	0	0	0
Utgående redovisat värde	3 795	3 700	3 795	3 700
<i>*Under 2022 har tillgångar omklassificerats från materiella anläggningstillgångar till immateriella anläggningstillgångar.</i>				
<i>Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod för år 2023 är 9,94 år.</i>				

RÅKENSKAP OCH TABELLER

Nothänvisningar till balansräkningen, belopp i tkr	Koncern		Kommun	
	2023	2022	2023	2022
Not 12 Materiella anläggningstillgångar				
Mark och byggnader, tekniska anläggningar				
Ingående anskaffningsvärde	1 029 195	967 371	142 297	116 090
Inköp	33 015	64 334	7 975	26 207
Försäljningar/bidrag	0	0	0	0
Utrangeringar	-3 266	-2 510	0	0
Omklassificeringar	-901	0		
Överföringar	0	0		
Pågående nyanläggningar	50 745	26 040	0	0
Utgående anskaffningsvärde	1 108 788	1 055 235	150 272	142 297
Ingående ack avskrivningar	-238 835	-211 402	-25 649	-20 174
Försäljningar	0	0	0	0
Utrangeringar	1 335	1 550	0	0
Överföringar	0	0	0	0
Årets avskrivningar	-30 619	-28 984	-6 027	-5 475
Justering avskrivning	-741	-741		
Utgående ack avskrivningar	-268 860	-239 577	-31 676	-25 649
Ingående ack uppskrivningar	31 885	33 409	0	0
Årets uppskrivningar	0	0	0	0
Årets avskrivningar på uppskrivet belopp	-1 535	-1 524	0	0
Utgående ack uppskrivningar	30 350	31 885	0	0
Ingående ack nedskrivningar	-14 450	-13 850	0	0
Försäljningar	1 200	0	0	0
Utrangeringar	0	0	0	0
Årets nedskrivningar	0	-600	0	0
Utgående ack nedskrivningar	-13 250	-14 450	0	0
Utgående redovisat värde	857 028	833 092	118 595	116 647
<i>Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod för år 2023 är 26,41 år.</i>				

RÄKENSKAP OCH TABELLER

Nothänvisningar till balansräkningen, belopp i tkr	Koncern		Kommun	
	2023	2022	2023	2022
Not 13 Maskiner och inventarier				
Ingående anskaffningsvärde	295 179	265 432	63 421	60 500
Inköp	34 944	38 143	8 397	11 172
Försäljningar	-100	0	0	0
Omklassificeringar	901	0	0	0
Utrangeringar	0	-244	0	0
Överföringar	0	-8 151	0	-8 151
Utgående anskaffningsvärde	330 924	295 180	71 818	63 521
Ingående ack avskrivningar	-94 161	-85 898	-22 936	-20 982
Försäljningar	0	-281	0	-281
Utrangeringar	1	244	0	0
Överföringar	0	4 195	0	4 195
Årets avskrivningar	-14 949	-12 423	-8 007	-5 968
Utgående ack avskrivningar	-109 109	-94 163	-30 944	-23 036
Utgående redovisat värde	221 814	201 016	40 873	40 483
<i>Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod för år 2023 är 7,59 år.</i>				
Not 14 Värdepapper och andelar				
AB Vingåkershem, 10 000 st	0	0	1 000	1 000
Vingåkers Kommunfastigheter AB, 40 000 st *	0	0	60 342	60 342
Kommentus AB, 18 st	2	2	2	2
Sörmlandsturism AB, 3 st	3	3	3	3
Inera AB	43	43	43	43
Kommuninvest i Sverige AB	10 703	9 811	10 703	9 811
Vingåker Vatten och Avfall AB	0	0	4 000	4 000
Andelar i intresseföretag	9 103	4 630	0	0
Summa värdepapper och andelar	19 854	14 488	76 092	75 200
<i>* Kvittningsemission genomförd i samband med fastighetsaffären.</i>				
Not 15 Långfristiga fordringar				
Långfristig utlåning	0	0	0	0
Övriga	462	869	0	0
Kortfristig del av långfristig fordran	0	0	0	0
Summa långfristig utlåning	462	869	0	0
Summa långfristiga fordringar	462	869	0	0

RÄKENSKAP OCH TABELLER

Nothänvisningar till balansräkningen, belopp i tkr	Koncern		Kommun	
	2023	2022	2023	2022
Not 16 Bidrag till statlig infrastruktur				
<i>Citybanan</i>				
Totalt bidrag	10 270	10 270	10 270	10 270
Ackumulerad upplösning	4 519	4 108	4 519	4 108
<i>varav årets upplösning</i>	411	411	411	411
Summa bidrag till statlig infrastruktur	5 751	6 162	5 751	6 162
<i>Kommunfullmäktige beslutade 2009-11-23 att medfinansiera Citybanan (kf§ 118/2009). Utbetalning av bidraget har enligt plan påbörjats under 2013. För bidrag som beslutats under 2009 får upplösning påbörjas det första år utbetalningen av bidraget görs. Upplösning av bidraget ska ske med årliga enhetliga belopp under högst 25 år. Upplösning påbörjades under 2013 med 1/25-del = 411 tkr.</i>				
Not 17 Förråd och exploateringsverksamhet				
Kostorganisation, lager	593	478	593	478
Bostadsanpassning, lager	0	0	0	0
KoF böcker, lager	60	93	60	93
Beredskapslager	1 657	1 005	1 657	1 005
Summa förråd	2 310	1 577	2 310	1 577
Exploateringsverksamhet Industri	0	0	0	0
Exploateringsverksamhet Småhustomt	0	0	0	0
Summa exploateringsverksamhet	0	0	0	0
Not 18 Kortfristiga fordringar				
Interimsfordringar	25 804	30 999	24 563	29 731
Periodisering leverantörsfaktura	29 397	27 598	29 397	27 598
Kundfordringar	6 460	9 549	2 890	4 407
Moms m m	16 640	15 403	11 657	10 858
Kommunalskatt, fastighetsavgift	24 721	23 031	24 721	23 031
Skattefordringar	1 452	681		
Övrigt	3 969	2 501	1 757	1 518
Summa kortfristiga fordringar	108 443	109 763	94 985	97 145
Not 19 Kassa och bank				
Kassa	3	3	3	3
Plusgiro	394	9 668	394	9 668
Bank	60 261	72 440	18 902	15 602
Summa kassa och bank	60 659	82 110	19 299	25 273

RÄKENSKAP OCH TABELLER

Nothänvisningar till balansräkningen, belopp i tkr	Koncern		Kommun	
	2023	2022	2023	2022
Not 20 Eget kapital				
Eget kapital, ingående värde januari	215 220	189 728	181 337	160 886
Öronmärkning enligt KF § 37/2022	0	0	0	-5 000
Årets vinst / förlust	-28 834	25 492	-24 774	25 451
Summa eget kapital	187 699	215 220	156 563	181 337
Not 21 Avsättningar				
Avsatt till pensioner och liknande förpliktelser*				
Ingående värde till pensioner inkl löneskatt 230101	16 785	17 947	16 785	17 947
Nyintjänad pension,	1 672	-755	1 672	-755
varav intjänad PA-KL	6 516	59	6 516	59
Årets utbetalning	-1 022	-480	-1 022	-480
Ränte- och basbeloppsuppräknig	1 333	353	1 333	353
Ändring av försäkringstekniska grunder	0	0	0	0
Övrig post	1 899	-53	1 899	-53
Förändring av löneskatt	942	-227	942	-227
Summa pensioner inkl löneskatt	21 609	16 785	21 609	16 785
Avsatt för återställande av deponi				
Ingående värde 230101	41 611	34 132	41 611	34 132
Nya avsättningar	28 415	18 092	28 415	18 092
Ianspråkstagna avsättningar	-14 827	-10 613	-14 827	-10 613
Återställan deponin	55 198	41 611	55 198	41 611
Andra avsättningar	12 270	12 263	0	0
Summa återställande av deponi och andra avsättningar**	67 468	53 874	55 198	41 611
Uppskjuten skatt				
Uppskjuten skatt	1 788	1 627	0	0
Summa övriga avsättningar, uppskjuten skatt	1 788	1 627	0	0
*Aktualiseringsgrad av pensionsförpliktelse 99%. Totalt har kommunen sedan 2002 betalat 75 764 tkr i försäkringspremie. Överskottsfonden i KPA är använd till värdesäkringskostnad under året och värdet 231231 är 0 kr. Försäkringen i Skandia har sedan 2017 byggt upp ett värde i överskottsfonden till 2 401 tkr.				
**Avsättningen avser återställande av deponin i Vik 1:5. Avsättningen består av intäkter genom att deponin tagit emot täckmassor. Deponin beräknas vara sluttäckt år 2026. Beräknad återstående kostnad i projektet uppgår till 54,75 mkr.				

RÄKENSKAP OCH TABELLER

Nothänvisningar till balansräkningen, belopp i tkr	Koncern		Kommun	
	2023	2022	2023	2022
Not 22 Långfristiga skulder				
Ingående skuld	779 298	602 340	0	0
Nya lån/omsättning befintliga lån	122 028	258 019	0	0
Amortering	-102 996	-108 194	0	0
Övriga skulder	0	27 133	0	0
Låneskuld 231231	798 330	779 298	0	0
Kortfristig del av långfristiga skulder	-10 221	-11 037	0	0
Utgående låneskuld	798 330	779 298	0	0
Not 23 Kortfristiga skulder				
Semesterlöneskuld	20 133	20 721	19 531	19 954
Ferielöneskuld, uppehållslön	6 397	6 087	6 397	6 087
Leverantörsskulder	47 935	41 153	31 172	27 192
Individuella pensioner inkl särskild löneskatt	14 701	15 179	14 233	14 935
Skatter, arbetsgivaravgifter m m	15 474	15 437	15 152	14 851
Interimsskulder	50 884	45 044	14 047	15 704
Projekt Socialnämnden	13 579	14 589	13 579	14 589
Skulder till kreditinstitut	10 221	11 037	0	0
Övrigt	23 898	16 727	14 221	13 141
Summa kortfristiga skulder	203 222	185 974	128 332	126 454
Not 24 Ansvarsförbindelse för pensioner				
Ingående ansvarsförbindelse för pensioner inkl löneskatt	151 814	159 473	151 814	159 473
Ränte- och beloppsuppräknig	10 011	3 769	10 011	3 769
Årets utbetalning	-8 883	-8 511	-8 883	-8 511
Nyintjänad visstidspension	-163	-1 344	-163	-1 344
Ändrat livstidsantagande i RIPS	0	0	0	0
Övrig post	2 091	-77	2 091	-77
Förändring av löneskatt	741	-1 496	741	-1 496
Summa Ansvarsförbindelse för pensioner inkl löneskatt	155 611	151 814	155 611	151 814

RÄKENSKAP OCH TABELLER

Nothänvisningar till balansräkningen, belopp i tkr	Koncern		Kommun	
	2023	2022	2023	2022
Not 25 Borgensåtaganden				
AB Vingåkershem	0	0	157 588	165 092
Vingåkers Kommunfastigheter AB	0	0	462 739	437 410
Vingåker Vatten och Avfall AB	0	0	153 700	160 700
Vingåkers Tennisklubb	679	689	679	689
Vingåkers Ryttarförening	2 287	2 342	2 287	2 342
Båsenberga Slalomklubb	1 751	2 309	1 751	2 309
Hjälmarens Vattenförbund	3 000	3 000	3 000	3 000
Summa borgensåtaganden	7 717	8 340	781 744	771 542
<p><i>Vingåkers kommun har i augusti 2004, KF § 50, ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest Sverige AB:s samtliga förpliktelser. Samtliga 294 kommuner som per 2023-12-31 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Vingåkers kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2023-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 551 907 380 712 kronor och totala tillgångar till 562 022 704 021 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 811 670 040 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 827 932 285 kronor. Vingåkers kommun hade vid årsskiftet 2023/2024 en ägarandel i Kommuninvest som uppgick till 0,15 %.</i></p>				
<p><i>I samband med att Region Sörmland bildades den 1 januari 2019 beslutades att den proprieborgen för inköp av tåg och högvårdskomponenter som Kommunalförbundet Sörmlands Kollektivtrafikmyndighet och Södermanlands kommuner tidigare ingått nu ensamt ska bäras av Regionen.</i></p>				
Not 26 Hyresavtal/Leasing				
Blockhyresavtal och andra hyresavtal med AB Vingåkershem och Vingåkers Kommunfastigheter AB				
Förfaller till betalning:				
Inom 1 år	0	0	6 283	3 414
Inom 1-5 år	0	0	124 790	180 725
Senare än 5 år	0	0	965 523	614 724
Summa hyresavtal:	0	0	1 096 595	798 863
Leasingavtal				
<p>Kommunen har leasingavtal med Nordea gällande vagnpark med inlåningsvärde 11 167 tkr, 231231.</p>				
<p>Likaså har kommunen avtal med SEB gällande vagnpark med inlåningsvärde 354 tkr, 231231.</p>				
Förfaller till betalning:				
Inom 1 år	332	139	332	139
Inom 1-5 år	1 690	932	1 690	932
Senare än 5 år	0	0	0	0
Summa leasingavtal (fordon):	2 022	1 071	2 022	1 071

RÄKENSKAP OCH TABELLER

Nothänvisningar till balansräkningen, belopp i tkr	Koncern		Kommun	
Not 27 - Upplysning om upprättade särredovisningar				
Särredovisning va:				
Kommunen valde att organisera va- och renhållningsverksamheten i ett kommunalt bolag som ägs till 100 procent av kommunen. Särredovisning av va finns i Vingåker Vatten och Avfall ABs årsredovisning. Kontaktinformation, telefon 0150-800 100 eller e-post: kundservice@sormlandvatten.se				
Not 28 - Upplysning om kostnader för räkenskapsrevision				
<i>Kostnader för räkenskapsrevision:</i>				
Sakkunnigt biträde	200	0	202	120
Förtroendevalda revisorer	51	41	51	41
Auktoriserade revisorer	295	120	0	0
Summa räkenskapsrevision:	546	161	253	161
<i>Kostnader för övrig revision:</i>				
Sakkunnigt biträde	427	393	425	393
Förtroendevalda revisorer	201	159	201	159
Lekmannarevision	0	0	0	0
Summa övrig revision:	628	552	626	552
Summa total revision:	1 174	713	879	713

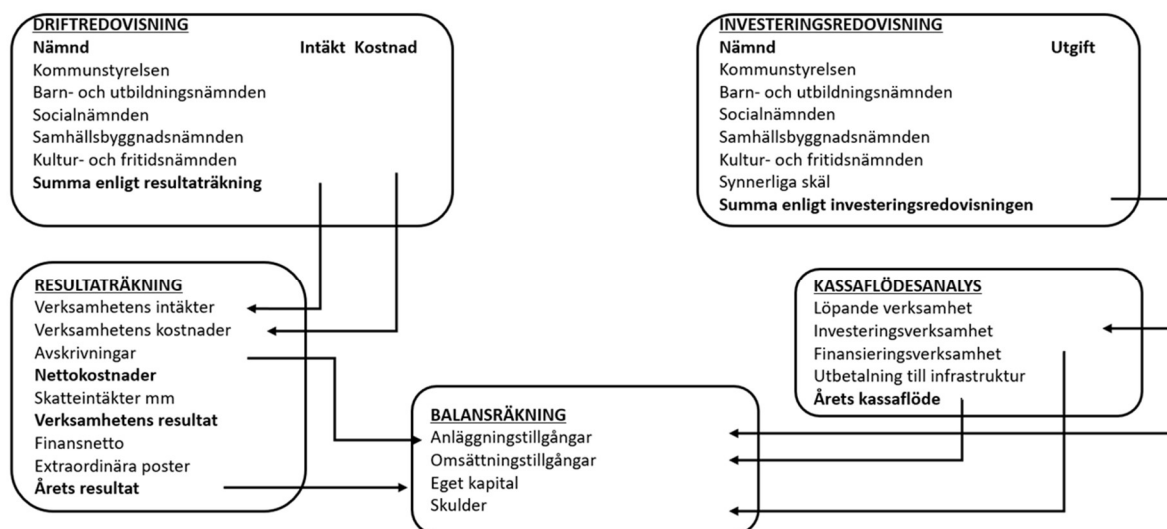
RÄKENSKAP OCH TABELLER

Nothänvisningar till kassaflödesanalysen, belopp i tkr	Koncern		Kommun	
	2023	2022	2023	2022
Not 29 Justering för av- och nedskrivningar				
Avskrivningar	47 480	45 173	14 871	12 344
Nedskrivning	0	-600	0	0
Summa	47 480	44 573	14 871	12 344
Not 30 Justering för gjorda avsättningar				
Pensioner	4 824	-1 161	4 824	-1 161
Deponin	0	0	13 587	7 479
Övriga avsättningar	13 755	9 830	0	0
Summa	18 579	8 669	18 411	6 318
Not 31 Justering för övriga ej likviditets- påverkande poster				
Förändring semesterlöneskuld	0	0	-114	871
Justering eget kapital	27 521	-26 251	0	-5 000
Övrigt	-15 856	-9 457	1 457	1 214
Summa	11 665	-35 708	1 343	-2 915

15 Drift- och investeringsredovisning

I bilden nedan illustreras hur de olika posterna i drift- och investeringsredovisningen hänger

samman med årsredovisningens övriga delar

Driftredovisning

Den ekonomiska styrningen i kommunen sker bland annat genom att kommunfullmäktige anvisar en ekonomisk ram till kommunstyrelsen och nämnderna för verksamhet och investeringar. Kommunfullmäktige beslutar i juni om kommunplan med budget och flerårsplan för kommande tre år. Beslut om ändringsbudget tas av kommunfullmäktige i november.

Kommunfullmäktige tilldelar nämnderna en nettobudget för att bedriva de verksamheter som nämnderna ansvarar för. Nämnderna fördelar därefter sin nettobudget i en intern detaljbudget. Det görs brutto, det vill säga att intäkter och kostnader budgeteras för de olika områden, enheter och verksamheter som finns inom respektive nämnd. I tabellen nedan redovisas nämndernas tilldelade budget från kommunfullmäktige samt budgetavvikelsen. Jämförelsetal finns för år 2022. Nämndernas intäkter och kostnader redovisas i resultaträkningen som verksamhetens intäkter och kostnader.

Nämnderna redovisade 2023 totalt ett underskott på 21,1 mkr jämfört med den budget som kommunfullmäktige tilldelat dem. Motsvarande siffra för 2022 var -11,9 mkr. Främst är det socialnämnden som har svårigheter att bedriva sin verksamhet inom budget. Nämndens underskott uppgick till 14,2 mkr. En stor del förklaras av höga kostnader för placeringar av barn- och unga samt fler ärenden inom personlig assistans. Även barn- och utbildningsnämnden redovisade underskott, -8,4 mkr. En stor del hänger samman med höga kostnader för elever med stort behov av särskilt stöd.

RÄKENSKAP OCH TABELLER

Utfallet för verksamhetens intäkter och kostnader i resultaträkningen skiljer sig mot budget på grund av riktade statsbidrag som kommunen erhåller och bedriver verksamhet för. Dessa medel finns utöver av kommunfullmäktige beslutad budget.

I driftredovisningen återfinns verksamheternas intäkter och kostnader i nämndernas utfall.

För mer information om driftredovisningen se även avsnittet *God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning*.

DRIFTREDOVISNING specifikation per verksamhetsområde 231231, belopp i tkr								
	Utfall Kostnader 231231	Utfall Kostnader 221231	Utfall Intäkter 231231	Utfall Intäkter 221231	Utfall Netto 231231	Utfall Netto 221231	Netto- avvikelse 231231	KF § 182 Budget 2023
KOMMUNSTYRELSEN*								
SUMMA:	-95 863	-156 314	6 125	22 595	-89 739	-133 719	1 275	-91 014
SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN*								
SUMMA:	-74 609	-9 551	18 043	2 824	-56 567	-6 727	3	-56 570
KULTUR & FRITIDSNÄMNDEN								
SUMMA:	-26 098	-24 535	5 045	5 366	-21 052	-19 168	183	-21 235
BARN- & UTBILDNINGSNÄMNDEN								
SUMMA:	-293 135	-277 110	45 844	49 899	-247 290	-227 211	-8 361	-238 929
SOCIALNÄMNDEN								
SUMMA:	-369 685	-339 291	110 496	102 930	-259 189	-236 360	-14 216	-244 973
TOTALT NÄMNDERNA:	-859 390	-806 799	185 553	183 614	-673 836	-623 185	-21 115	-652 721
FINANSEN								
SUMMA:	647 974	634 179	1 088	14 458	649 062	648 637	13 761	635 301
TOTALT KOMMUNEN:	-211 416	-172 620	186 642	198 072	-24 774	25 451	-7 354	-17 420
<i>Justering av poster ej hänförliga till verksamhetens intäkter och kostnader enligt resultaträkningen</i>								
	-622 219	-597 672	-47 494	-50 306	0	0	0	0
Verksamhetens intäkter och kostnader enligt resultaträkningen								
	-833 635	-770 292	139 147	147 766	-24 774	25 451	-7 354	-17 420
<i>*Kommunfullmäktige har 230417, kf §59 beslutat om ändring av reglemente för kommunstyrelsen och i samband med det har 48 556 tkr flyttats från kommunstyrelsens budgetram 2023 till samhällsbyggnadsnämnden. Efter flytten uppgår kommunstyrelsens ram till 91 014 tkr och samhällsbyggnadsnämndens ram till 56 570 tkr.</i>								

Investeringsredovisning

Kommunfullmäktige tilldelar varje nämnd en årlig investeringsram som nämnden sedan själv förfogar över och som finansieras med egna medel, det vill säga utan upptagande av nya lån. Egna medel motsvaras i detta sammanhang av den beräknade volymen avskrivningar kommande år. År 2023 uppgick den till 11,8 mkr. Genomförda investeringar uppgick

till 10,9 mkr. De flesta av de genomförda investeringarna gjordes inom kommunstyrelsens och samhällsbyggnadsnämndens verksamhetsområden. Bland annat kan nämnas data- och digitaliseringsinvesteringar där den största delen avsåg elevdatorer samt investeringar inom tekniskas område för fordon, park och rekreationsområden.

Nämnd, tkr	Beslut	Totalbelopp budget 2023	Utfall 2023	Återstår
Kommunstyrelsen *	KF § 59, 2023-04-17	4 145	4 185	-40
Kultur- och fritidsnämnden	KF § 188, 2022-11-28, KF § 48 2023-04-17	785	271	514
Samhällsbyggnadsnämnden *	KF § 59, 2023-04-17	5 320	4 850	470
Barn- och utbildningsnämnden	KF § 188, 2022-11-28	600	594	6
Socialnämnden	KF § 188, 2022-11-28, KF § 108 2023-09-11	903	962	-59
Summa		11 753	10 862	891
<i>Investeringsutrymme</i>		<i>11 760</i>		
*Kommunfullmäktige beslutade om ändring av kommunstyrelsens reglemente, kf §59 230417, vilket medförde att 5 000 tkr ur kommunstyrelsens investeringsram flyttades till samhällsbyggnadsnämnden.				

Investeringsmedel som inte förbrukats under ett enskilt år överförs normalt inte till nästa år. Det kräver i så fall att nämnden beslutar om att begära dem som tilläggsanslag.

Kultur- och fritidsnämnden har begärt att få ta med sig 120 tkr av sina återstående investeringsmedel till 2024 avseende inventarier i sporthallar.

RÄKENSKAP OCH TABELLER

Kommunfullmäktige har tidigare även beslutat om ett antal större investeringsprojekt som inte är årsspecifika och som ska genomföras med så kallade synnerliga skäl. Det innebär att

kommunen, vid behov, kan finansiera dem genom att låna pengar. Av tabellen nedan framgår vilka projekten är och vilka kommunfullmäktigebeslut de avser.

Kommunfullmäktige, tkr	Beslut, synnerliga skäl	KF-beslutat totalbelopp	Utfall 2020-2022	Utfall 2023	Återstår
§ 118 den 23/11-2020	Extra asfaltering (3228 tkr per år, under 4 år)	12 914	7 117	2 484	3 313
§ 33 19/4-2021	Infrastruktur Baggetorp (Sjögölet)	9 000	4 810	188	4 002
§ 57 21/6-2021	Förstärkningsåtgärder samt utveckling å-promenad Vingåkersån	17 500	15 145	903	1 452
§ 65 21/6-2021	Inventarier och IT nya Sagolundens förskola	1 040	101	740	199
§ 65 21/6-2021	Inventarier och IT Marmorbyns skola	840	149	707	-16
§ 110 22/11-2021	Lekplatser och badplatser (KoF)	1 500	1 346	102	52
§ 110 22/11-2021 samt § 51 17/4-2023	Brandposter	4 000	935	787	2 278
§57 20/6-2022	Inventarier och IT, ny förskola på norr	1 225	0	0	1 225
§57 20/6-2022	Nytt verksamhetssystem, soc	4 662	0	0	4 662
§53 17/4-2023	Uppgradering skalskydd	1 500	0	527	973
Summa		54 181	29 603	6 438	18 140

Kommunstyrelsen har i oktober 2020 beslutat att anta en asfalteringsplan för kommunen. Av planen framgår att kommunen ska budgetera för asfalteringsinvesteringar med motsvarande cirka 3,2 mkr per år under åren 2021-2024. Kommunfullmäktige har 201123, §118 beslutat att den investeringen ska hanteras med synnerliga skäl. Under 2023 har bland annat följande större asfalteringsarbeten genomförts; Bergsgatan och Köpmangatan i Vingåker, Bergsvägen och Ekebergsvägen i Marmorbyn, bron vid Henalavägen i Vingåker, Stjärnholmsvägen samt Poringsväg i Baggetorp. Asfalteringsarbetet fortsätter under 2024.

Projektet infrastruktur i Baggetorp har haft lägre kostnader än budgeterat. Detta då upphandlingen av väg gav ett lägre pris än den första budgetkalkylen. Inför 2024 flyttas återstående medel till infrastruktur i framtida exploateringsprojekt.

Förstärkningsåtgärderna i Vingåkersån har haft fördyrande kostnader. Dels för att extra åtgärder med lättfyllnad har krävts på de mest kritiska ställena och dels på grund av utökade utredningskostnader som uppstod till följd av den anmälan som kom in mot kommunen med misstankar om för höga halter sulfid i stenmaterialet. Kommunfullmäktige beslutade att utöka projektets budget med 2 000 tkr inför 2024.

Investeringar i IT och nätverksutrustning har genomförts till Sagolundens förskola och till den nya skolbyggnaden i Marmorbyn.

Lekplatser och badplatser (KoF) - Staket vid Högsjö badplats och förstärkning av nya hoppornet i Viala.

Brandposter håller på att åtgärdas i hela kommunen och nya medel tillfördes till 2023 eftersom en utredning påvisat ett större behov än vad som först budgeterats. Återstående belopp är 2 278 tkr. Arbetet fortsätter under 2024.

Inventarier och IT, ny förskola på norr - inte påbörjad än då byggnationen inte är påbörjad. Återstår 1 225 tkr.

Nytt verksamhetssystem, soc - inte påbörjad. Återstår 4 662 tkr.

Uppgradering skalskydd - påbörjad och det som hittills gjorts avser installation samt driftsättning av passersystem på Humlegården/Ekgården samt utbyte och installation av säkerhetssystem på Åbrogården. Fler åtgärder fortsätter under 2024. Återstår 973 tkr.

Kommunfullmäktige har i november 2023 (kf §175, 231127) beslutat om viss revidering och justering av planen för investeringar med synnerliga skäl.

Under 2021 beslutade kommunfullmäktige att ge Vingåkers Kommunfastigheter AB i uppdrag att bygga en ny förskola vid Gränden

samt en ny skolbyggnad i Marmorbyn. I början av 2022 beslutade även kommunfullmäktige att ge bolaget i uppdrag att bygga en ny förskola i norra centralorten. Kommunfullmäktige har även informerats om och godkänt AB Vingåkershems nybyggnation av lägenhetshus i området Smeden. Byggnationerna av den nya förskolan Sagolunden och den nya skolbyggnaden i Marmorbyn har pågått under 2023 och verksamheterna har under året flyttat in i sina nya lokaler. Arbeta med utemiljö pågår under 2024. Nedan framgår vad investeringsbeloppen som redovisades i samband med kommunfullmäktiges beslut uppgick till. Kostnaderna i projektet Sagolunden var för lågt beräknade och en ny kostnadsredovisning lämnades till kommunfullmäktige i april.

- Sagolundens förskola, 37,7 mkr (justerat)
- Ny skolbyggnad i Marmorbyn, 25,9 mkr
- Ny förskola på norr, 32,5 mkr

På kommande sidor finns specifikationer över de kommunala bolagens investeringar 2023. För mer information om investeringsredovisningen se även avsnittet *Ekonomisk analys*.

RÄKENSKAP OCH TABELLER

Investeringar i Vingåkers Kommunfastigheter AB under 2023:

Fastighet	Åtgärd	Budget, tkr	Utfall 2023, tkr	Kommentar
Slottsskolan F-6	Skolgård	4 000	2 693	Nästan klart
Högsjö skola	Byte av uppvärmning från pellets till bergvärme	2 000	0	Skjutet på då andra projekt behövdes
Sävstaskolan	Renovering wc	500	0	Skjutet på då andra projekt behövdes
	Målning korridorer	2 000	0	Skjutet på då andra projekt behövdes
	Byte belysning L-hus	250	0	Byte sker pga lagändringar
Marmorbyns skola	Byggnation	25 900	23 548	Ej klart
	Kök o Matsal	-	963	Ej klart- förändring i projektet (blev tillkommande)
	Byte Belysning	-	166	Klart - Byte sker pga lagändringar
Grändens förskola	Nybyggnation Sagolundens förskola	37 700	38 821	Snart klart- fördyring lett till ökning av kostnaden
Humlegården centralkök	Utbyte storköks vitvaror centralköket	-	1 647	Ej klart- övertag enl gränsdragningslistan
Olika fastigheter	Installation elbilsladdare	-	405	
Ekgården	Byte till LED Ekgården	-	217	Klart - Byte sker pga lagändringar
Flera fastigheter	Övrigt planerat mindre underhåll lokal och lgh	2 000	2 199	
Summa		74 350	70 659	

RÄKENSKAP OCH TABELLER

Investeringar i AB Vingåkershem under 2023:

Fastighet	Åtgärd	Budget, tkr	Utfall 2023, tkr	Kommentar
Bruksvägen 3	Byte köksfläktar	300	84	Klart
Bondegatan 8-10	Byte UC (undercentral)	125		Skjutet på
Bondegatan 6	Utemiljö	1 000		Skjutet på
Fabriksgatan 24	Byte av fönster/renovering av fönster	500		Skjutet på
Poringsväg 8-12	Målning fasad m m	800		Skjutet på
Storgatan 7-11	Köksfläktar	300	81	Delvis klart
Storgatan 7-11	Plåtarbete målning	100		Skjutet på
Storgatan 71	Byte av fönster/renovering av fönster	500		Skjutet på
Vannalplan 1	Nya portar, renovering fönster och balkonger	300		Skjutet på
Åsens gård	Fasad byte av puts samt målning	2 000		Skjutet på
Flera fastigheter	Byte styr o regler	-	150	Byte då gamla system ändrades från leverantör
Vannalplan 1	Installera fjärrvärme	300	1 050	Klart
Gränden	Tvättstuga till lägenhet	1 200	1 138	Klart
Summa		7 425	2 503	

RÄKENSKAP OCH TABELLER

Investeringar i Vingåker Vatten och Avfall AB under 2023:

Beskrivning (belopp i tkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Återstår
Investeringar	318	6 835	6 517
Nya servisanslutningar	259	200	-59
Tätning av brunnar	48	0	-48
Budget byte av VA-ledningar	0	7 500	7 500
Ålsäter	57	0	-57
Skolgatan, VA-sanering	10 893	11 000	107
Sanering spillvattenledning slottsområdet/Bondegatan Vingåker	31	1 500	1 469
Salixfältet Vingåker	1 561	0	-1 561
Dagvattenhantering Ängsgårdsvägen, Högsjö	36	0	-36
Dammslund VV uppdatering	1 816	7 000	5 184
Dammslund, reservkraft	1 042	0	-1 042
Förstudie VA-försörjning Österåker-Ättersta	-25	0	25
Projektering överföringsledning RV56-Österåker	0	450	450
Utbyte avstängningsventiler	0	500	500
Ättersta	1 534	12 000	10 466
Skalskydd	0	200	200
Maskiner och inventarier	1 034	150	-884
Pumpar	267	0	-267
Kärl	30	100	70
Rensning av grundvattenbrunnar	245	0	-245
Uppgradering av inbrottslarm	0	100	100
Utbyte servisventiler	35	1 200	1 165
Engelbrektskatan 4-5, förnyelse spillvattenledning, Vingåker	19	0	-19
Engelbrektskatan 13-15, förnyelse vattenledning, Vingåker	8	0	-8
Servisventil Vatten	38	0	-38
Avstängningsventil Vatten	0	0	0
Kesätter allé, ledningsförnyelse Vingåker	50	0	-50
Vingåker VV, produktionsbrunn 4	330	0	-330
Vingåkers Reningsverk, bygga väg	204	0	-204
Hacksta Vattentorn	7	0	-7
Högsjö Tryckstegring	6	0	-6
Summa investeringar	19 844	48 735	28 891

16 Ord och begrepp

Anläggningskapital

Bundet eget kapital i anläggningar. Utgör skillnaden mellan anläggningstillgångar och långfristiga skulder.

Anläggningstillgångar

Fast och lös egendom avsedda att stadigvarande innehas i verksamheten.

Avskrivningar

Planmässig värdenedsättning av anläggningstillgångar. Anskaffningskostnaden fördelas till en årlig kostnad enligt en fastställd avskrivningsplan.

Balansräkning

Visar kommunens samtliga tillgångar, skulder, avsättningar och eget kapital på balansdagen (231231).

Eget kapital

Skillnaden mellan totala tillgångar samt totala skulder och avsättningar. I det egna kapitalet återfinns även årets vinst eller förlust. Ju större eget kapital desto starkare ekonomi.

Extraordinära intäkter och kostnader

Kallas även rörelsefrämmande intäkter och kostnader och utgörs av sådana poster som inte kan betraktas som normala för verksamheten.

Intern ränta

Kalkylmässig kostnad för det kapital (bundet i anläggnings- och omsättningstillgångar) som utnyttjas inom en viss verksamhet. Under 2023 uppgick den interna räntan till 1,25 procent.

Kassaflödesanalys

Visar årets tillförda och använda medel samt förändring av likvida medel.

Kapitalkostnader

Samlad benämning för intern ränta och avskrivningar.

Kortfristiga skulder

Kortfristiga lån och skulder hänförliga till den löpande verksamheten. Förfaller till betalning inom en ettårsperiod.

Likviditet

Betalningsförmåga på kort sikt (ett år).

Nettoinvesteringar

Investeringsutgifter efter avdrag för investeringsbidrag etc.

Nettokostnader

Driftkostnader efter avdrag för driftbidrag, avgifter och ersättningar. Finansieras med skattemedel.

Långfristiga skulder

Skulder som förfaller till betalning om en tidsperiod som är längre än ett år.

Nyckeltal

Används som återkommande jämförelsetal för att åskådliggöra utvecklingen av finansiell ställning och olika verksamheter.

Omsättningstillgångar

Tillgångar som inte är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav, såsom likvida medel, kortfristiga fordringar och förråd.

Periodisering

Fördelning av kostnader och intäkter på de redovisningsperioder till vilka de hör.

Resultaträkning

Visar årets samtliga externa intäkter och kostnader samt hur det egna kapitalet förändrats under året.

Rörelsekapital

Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Rörelsekapitalet avspeglar kommunens finansiella styrka.

Soliditet

Andelen eget kapital i förhållande till de totala tillgångarna, d v s graden av egna finansierade tillgångar.

Skuldsättningsgrad

Visar hur stor andel av tillgångarna som har finansierats genom lån, d v s skuldernas storlek i förhållande till tillgångarna. Måttet indikerar hur räntekänslig kommunen/koncernen är.

17 Revisionsberättelse

Revisorerna i Vingåkers kommun

2024-03-27

Till
Fullmäktige i Vingåkers kommun
organisationsnummer 212000-0308

Revisionsberättelse för år 2023

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag. Granskningen har utförts av sakkunniga från PwC som biträder revisorema. Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige. Revisorema ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan "Revisoremas redogörelse för år 2023".

Kommunens balanskravsresultat uppgår till -25,3 mnkr. Kommunstyrelsen har beslutat att inte återställa balanskravsresultatet med hänvisning till synnerliga skäl. Av årsredovisningen framgår att synnerliga skäl motiveras främst genom att det råder lågkonjunktur och hög inflation som är av tillfällig karaktär och att detta har fått en kraftig påverkan på kommunens pensionskostnader som ökat med drygt 25 mnkr sedan 2022. Det framgår bland annat att det hade varit orimligt att finansiera denna kostnadsökning genom att sänka nämndernas budgetramar. Vi bedömer att kommunstyrelsen inte i tillräcklig grad motiverat de synnerliga skäl de åberopat till att inte återställa ett negativt balanskravsresultat.

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder med undantag för socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden har bedrivit verksamheten på ett tillräckligt ändamålsenligt och från ekonomiskt synpunkt tillfredsställande sätt. Vi noterar att socialnämnden samt barn- och utbildningsnämnden inte klarar sina ekonomiska ramar utan uppvisar underskott för året. Socialnämnden avviker negativt mot budget med 14,2 mnkr och barn- och utbildningsnämnden avviker negativt från budget med 8,4 mnkr vilket vi ser allvarigt på. Revisionen ska med uppmärksamhet följa utvecklingen nogsamt.

Vi bedömer att räkenskaperna inte är rättvisande då ett flertal poster i resultat- och balansräkningen borde ha räknats om med väsentliga belopp avseende lokalhyror. Därmed kan inte balans- och resultaträkningen fastställas.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig även om vissa brister uppmärksammats vilket framgår av revisoremas redogörelse för 2023.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen inte är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker, trots ovan riktad kritik, att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2023.

Vingåkers kommun 2024-03-27

Peter Vogt

Göran Heljedal

Örjan Langborg

Britt-Marie Lindström

Ingvar Lind

Bilagor:

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

- Revisoremas redogörelse 2023
- Sakkunniga bitrådets yttrande
- Missiv samt granskningsrapport God ekonomisk hushållning 2023
- Missiv samt granskningsrapport Grundläggande granskning av KS och nämnder 2023
- Granskningsrapport från Gemensamma patientnämnden
- Revisionsrapport grundläggande granskning samt granskning av årsbokslut 2023 från Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård
- Granskningsrapport hjälpmedelscentralens lagerhantering från Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård
- Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna i AB Vingåkershem
- Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna i Vingåkers Kommunfastigheter AB
- Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna i Vingåker Vatten och Avfall AB
- Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna i Sörmland Vatten och Avfall AB
- Revisionsberättelse från AB Vingåkershem
- Revisionsberättelse från Vingåkers Kommunfastigheter AB
- Revisionsberättelse från Vingåker Vatten och Avfall AB
- Revisionsberättelse från Sörmland Vatten och Avfall AB

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

Granskare

Petra Ribba

Leveranskanal: E-post

PETER VOGT Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-03-27 11:38:57 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: PETER JOAKIM VOGT

Datum

Peter Vogt

Leveranskanal: E-post

GÖRAN HELJEDAL Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-03-27 11:38:06 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: Göran Heljedal

Datum

Göran Heljedal

Leveranskanal: E-post

INGVAR LIND Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-03-27 12:38:33 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: INGVAR LIND

Datum

Ingvar Lind

Leveranskanal: E-post

BRITT-MARIE LINDSTRÖM Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-03-27 11:39:01 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: BRITT-MARIE LINDSTRÖM

Datum

Britt-Marie Lindström

Leveranskanal: E-post

ÖRJAN LANGBORG Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-03-27 11:37:40 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: ÖRJAN LANGBORG

Datum

Örjan Langborg

Leveranskanal: E-post